

ZAŁĄCZNIK NR 1b DO UCHWAŁY NR .....
RADY MIEJSKIEJ W SZEPIETOWIE Z DNIA .....2022 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SZEPIETOWO

CZĘŚĆ I UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SPORZĄDZIŁ:

BURMISTRZ SZEPIETOWA

OPRACOWANIE:

mgr inż. arch. Grzegorz Chojnacki - kierujący pracami zespołu projektowego w składzie:

mgr inż. Inga Hutkowska – koordynator prac projektowych

mgr inż. Paulina Warchoł

inż. Agnieszka Lewandowska

inż. Karolina Wyczółkowska

Mateusz Popowicz

Szepietowo, 2022

SPIS TREŚCI:

ROZDZIAŁ 1	
POŁOŻENIE I HISTORIA GMINY	5
LOKALIZACJA GMINY	5
PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	6
RYS HISTORYCZNY	7
ROZDZIAŁ 2	
DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU	10
MIASTO SZEPIETOWO	10
OBSZAR WIEJSKI GMINY SZEPIETOWO	10
STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	11
USTALENIA DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH	12
WNIOSKI	14
ROZDZIAŁ 3	
STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	15
MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	15
RUCH BUDOWLANY W GMINIE	17
TERENY ZAINWESTOWANE	19
TERENY OTWARTE	19
WNIOSKI	20
ROZDZIAŁ 4	
STAN ŚRODOWISKA W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	21
ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA	21
KLASYFIKACJA FIZYCZNO-GEOGRAFICZNA I GEOMORFOLOGIA	21
STRATYGRAFIA	21
UKSZTAŁTOWANIE TERENU	22
BUDOWA GEOLOGICZNA	23
SUROWCE NATURALNE	23
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	24
GLEBY	26
WARUNKI KLIMATYCZNE I JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	27
OCHRONA ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU	28
POWIĄZANIA PRZYRODNICZE Z OTOCZENIEM	28
OBSZARY I OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE	29
POKRYCIE I UŻYTKOWANIE TERENU ORAZ ICH WPŁYW NA FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA – ROLNICZA I LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	30
EKOSYSTEMY ŁĄKOWE I PASTWISKA, ZADRZEWIENIA ŚRÓDPOLNE I NIEUŻYTKI O CECHACH NATURALNYCH	30
POLA UPRAWNE	31
TERENY PODMOKŁE	31
LASY	31
ZIELEŃ TERENÓW ZURBANIZOWANYCH	31
FAUNA	32
ZMIANY WPŁYWAJĄCE NIEKORZYSTNIE NA ŚRODOWISKO	33
OCENA STANU OCHRONY I UŻYTKOWANIA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH ORAZ STANU ZACHOWANIA WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH I MOŻLIWOŚCI ICH KSZTAŁTOWANIA	33
WNIOSKI	34
ROZDZIAŁ 5	
STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	35
WNIOSKI	41
ROZDZIAŁ 6	
KIERUNKI REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	42
ROZDZIAŁ 7	43
WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	43
LUDNOŚĆ	43
MIESZKALNICTWO I STAN GOSPODARSTW DOMOWYCH	43
RYNEK PRACY I DZIAŁALNOŚĆ ROLNICZA	44
PODMIOTY GOSPODARCZE I DZIAŁALNOŚĆ POZAROLNICZA	45
SZKOLNICTWO	47
KULTURA	48
SPORT I REKREACJA	49
TURYSTYKA	49
OCHRONA ZDROWIA	50
OPIEKA SPOŁECZNA	50
BEZPIECZEŃSTWO	51

ROZDZIAŁ 8	
ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	53
ROZDZIAŁ 9	
POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	54
ANALIZY EKONOMICZNE	54
ANALIZY ŚRODOWISKOWE.....	57
ANALIZY SPOŁECZNE	57
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	60
ZAPOTRZEBOWANIE NA TERENY NOWEJ ZABUDOWY	62
ZABUDOWA MIESZKANIOWA	62
ZABUDOWA USŁUGOWA I PRZEMYSŁOWA	65
ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO I PLANISTYCZNEGO – CHŁONNOŚĆ	67
OBSZARY ZABUDOWANE, OBSZARY O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO PRZESTRZENNEJ ORAZ	
OBSZARY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	67
PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ ORAZ CHŁONNOŚCI OBSZARÓW	71
ROZDZIAŁ 10	
STAN PRAWNY GRUNTÓW	73
ROZDZIAŁ 11	
OBIEKTY I TERENY CHRONIONE ORAZ OGRANICZENIA W ZAGOSPODAROWNIU TERENÓW	
WYNIKAJĄCE Z PRZEPISÓW ODREBNYCH	75
GRUNTY ROLNE I LEŚNE.....	75
OBIEKTY ZABYTKOWE.....	75
ŚRODOWISKO.....	75
CMENTARZE CZYNNE.....	76
ZAGROŻENIE POWODZIOWE	76
ZŁOŻA KOPALIN	77
UJĘCIA WÓD.....	77
TERENY ZAMKNIĘTE	77
ELEKTROWNIE WIATROWE.....	78
ROZDZIAŁ 12	
WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	81
ROZDZIAŁ 13	
WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ	
UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	82
UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN	82
WODY PODZIEMNE - OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA	83
UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	85
ROZDZIAŁ 14	
WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW I TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE	
PRZEPISÓW ODREBNYCH	86
ROZDZIAŁ 15	
STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI ORAZ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ	
UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI	
ODPADAMI	87
UKŁAD DROGOWY	87
KOMUNIKACJA KOLEJOWA.....	90
KOMUNIKACJA AUTOBUSOWA	91
ZAOPATRZENIE W WODĘ	91
ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW	92
GAZOWNICTWO I CIEPŁOWNICTWO	93
ELEKTROENERGETYKA	94
USUWANIE ODPADÓW.....	95
WNIOSKI.....	96
ROZDZIAŁ 16	
ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	97
STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO DO ROKU 2020	97
PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	97
ROZDZIAŁ 17	
WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	102

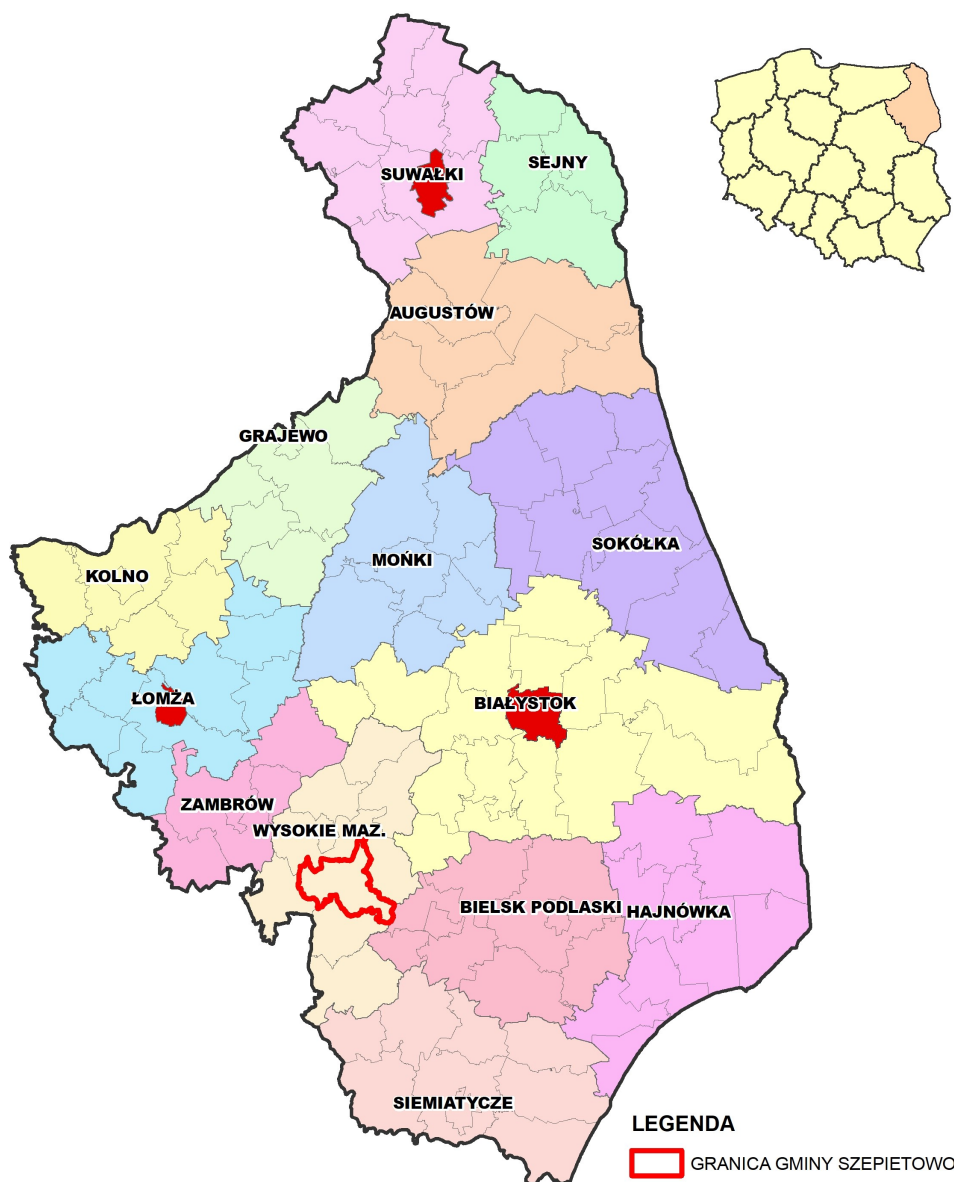
Rozdział 1

POŁOŻENIE I HISTORIA GMINY

Lokalizacja gminy

Gmina Szepietowo jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego, w powiecie wysokomazowieckim. Według danych statystycznych GUS (aktualne Dane Statystyczne BDL na rok 2019) powierzchnia gminy Szepietowo wynosi 151,7 km² (15 172 ha), z czego obszar miejski zajmuje blisko 300 ha.

Rysunek 1. Położenie gminy Szepietowo na tle województwa podlaskiego

Opracowanie własne

Od dnia 1 stycznia 1999 r. Szepietowo wraz z miastami Wysokie Mazowieckie i Ciechanowiec oraz gminami Klukowo, Kulesze Kościelne, Nowe Piekuty, Sokoły, Wysokie Mazowieckie, Czyżew-Osada, Kobylin Borzymy wchodzi w skład powiatu wysokomazowieckiego.

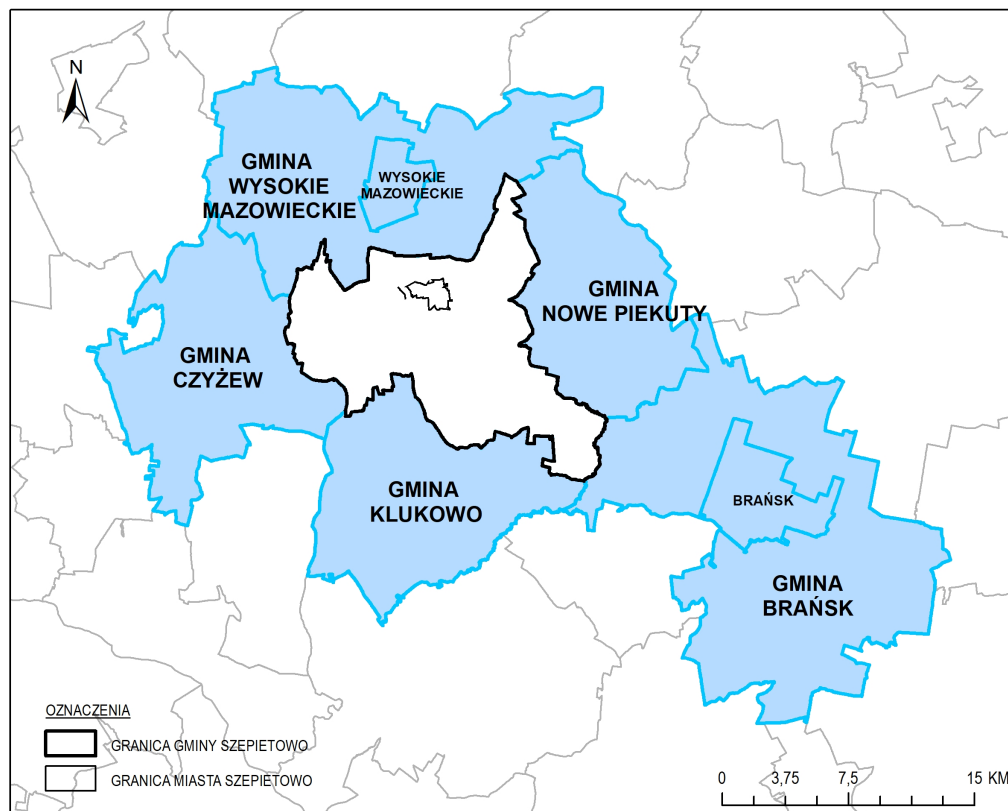
Gmina Szepietowo graniczy z gminami Wysokie Mazowieckie, Czyżew, Nowe Piekuty, Brańsk i Klukowo.

Miasto Szepietowo znajduje się w północnej części gminy.

Najbliższym dużym miastem jest oddalone o około 10 km na północ Wysokie Mazowieckie – miasto powiatowe. Odległość do Białegostoku – stolicy województwa – wynosi nieco ponad 55 km, a do Warszawy 140 km.

Gmina posiada połączenie komunikacyjne poprzez drogę krajową nr 66 na trasie Zambrów – Bielsk Podlaski – Połowce/Pahranicznaja (Białoruś), która łączy drogi krajowe nr 8 (trasa Wrocław – Warszawa – Białystok) i nr 19 (trasa Białystok – Lublin - Rzeszów). Poza tym przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 6 na szlaku Warszawa – Białystok – Sokółka – Kuźnica Białostocka, stanowiąca fragment międzynarodowej linii E75 (*Rail Baltica*).

Rysunek 2. Gminy sąsiednie

Opracowanie własne

Podział administracyjny gminy

Do końca 2009 roku Szepietowo było gminą wiejską. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2009 r. w sprawie utworzenia, ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz, ustalenia granic niektórych miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz.U. 2009 nr 120 poz. 1000), z obrębu ewidencyjnego Szepietowo utworzono miasto Szepietowo, którego powierzchnia wynosiła 195,86 ha. Obszar wiejski gminy Szepietowo obejmował powierzchnię 14 976 ha.

Z dniem 1 stycznia 2020 roku weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz.U. 2019 poz. 1416), w którym nastąpiło włączenie do dotychczasowego obszaru miasta Szepietowo części obszaru obrębu ewidencyjnego 0028 Szepietowo, to jest działek ewidencyjnych nr 872–884, 885/2, 886–890, 1041/2, 1041/3 i 1057/1, o łącznej powierzchni 83,91 ha oraz części obszaru obrębu ewidencyjnego Średnica-Pawłowięta, to jest działki ewidencyjnej nr 1003, o powierzchni 4,36 ha. Zmiana granic miasta Szepietowo przyłączyła teren o łącznej powierzchni 88,27 ha.

Obecnie w skład gminy wchodzi 48 sołectw: Dąbrowa-Bybytki, Dąbrowa-Dołęgi, Dąbrowa-Gogole, Dąbrowa-Kaski, Dąbrowa-Łazy, Dąbrowa-Moczydły, Dąbrowa-Tworki, Dąbrowa-Wilki, Dąbrowa-Zabłotne, Dąbrówka Kościelna, Jabłoń-Kikolskie, Jabłoń-Samsony, Kamień-Rupie, Stary Kamień, Moczydły-Jakubowięta, Moczydły-Stanisławowięta, Nowe Gierałty, Nowe Szepietowo Podleśne, Nowe Warele, Nowe Zalesie, Plewki, Pułazie-Świerze, Pułazie-Wojdyły, Stawierze-Michałowięta, Stawierze Podleśne, Szepietowo, Szepietowo-Janówka, Szepietowo Podleśne, Szepietowo-Wawrzyńce, Szepietowo-Żaki,

Mazowszu nadania powodowały napływ na te tereny drobnego rycerstwa i ponowne zasiedlanie opuszczonych miejscowości. Około 1416 r. obszary położone w granicach dzisiejszej gminy Szepietowo ponownie zostały włączone do terenów Litwy. Rozwijały się dalej jako dobra wpięrowe rycerskie, potem – szlacheckie. W 1569 r. król Zygmunt August ponownie przyłączył Podlasie do Korony.

W czasie zaborów obszar gminy Szepietowo został zajęty przez Prusy i włączony do ich terytorium. Po ich klęsce w 1807 r. tereny stały się częścią Księstwa Warszawskiego. Wsie obecnej gminy Szepietowo administracyjnie znalazły się w trzech odrębnych gminach – Dąbrówka Mała, Dąbrowa Wielka i Wojny-Szuby.

W 1851 r. przystąpiono do budowy Kolei Warszawsko-Petersburskiej, prowadzonej przez tereny dóbr Szepietowo-Wawrzyńce i Szepietowo-Janówka. Realizacja inwestycji wiązała się z napływem ludności, w szczególności związanej z samą budową kolei, oraz rozwojem gospodarczym terenów obecnej gminy. W pobliżu wsi Szepietowo-Janówka powstała baza budowlana, będąca miejscem zamieszkania inżynierów i robotników pracujących przy budowie, do pracy zatrudniono również chłopów z okolicznych folwarków i wsi. W miejscowości nazywanej Nowe Szepietowo wzniesiono murowany budynek stacji, wodociągową wieżę ciśnienia, magazyny wraz z rampami budowlanymi oraz 3 inne budynki drewniane. Budowę kolei ukończono około roku 1860. W pobliżu stacji zbudowano koszary dla wojska carskiego z przeznaczeniem na urząd pocztowy i posterunek żandarmerii.

Budowa linii Warszawa-Petersburg sprawiła, że obszar położony w jej rejonie zyskał znaczenie strategiczne. Tereny w pobliżu Szepietowa stały się więc tłem dla walk toczonych w czasie Powstania Styczniowego w 1863 r., w których czynnie uczestniczyli też mieszkańcy tego obszaru.

W 1866 r. dokonano ponownego podziału administracyjnego. Siedzibą gminy, najmniejszej jednostki administracji państwowej, zostało ustanowione m.in. Szepietowo. W 1890 roku gmina liczyła 1070 domów – 7627 mieszkańców. Siedziba urzędu gminy mieściła się w Dąbrowie Wielkiej, a sąd gminny okręgu III – w Dąbrówce Kościelnej. W skład gminy wchodziło 50 wsi. Stopniowo rosła liczba mieszkańców.

Przed pierwszą wojną światową nie ustawały tendencje i dążenia niepodległościowe, wyrażające się w podejmowanych przez mieszkańców gminy działaniach. W latach 1883-1902 funkcjonowały polskie szkoły tajne. W gminnych parafiach odśpiewywano „Boże coś Polskę”, zrywano też rosyjskie urzędowe tablice. W 1905 r. samorząd gminy odmówił zatwierdzenia rocznego budżetu domagając się, by ogłoszenia pisano w języku polskim, oraz by w tym języku odbywały się zebrania i prowadzona była nauka w szkołach.

W czasie I wojny światowej obszar gminy był terenem krwawych walk rosyjsko-niemieckich, których świadectwem są liczne zabytkowe cmentarze wojenne z tego okresu. Od sierpnia 1915 roku Szepietowo było okupowane przez Niemców. Wycofujące się wojska rosyjskie paliły okoliczne majątki, natomiast niektórych właścicieli ziemskich, wraz z administracją i robotnikami rolnymi, przesiedlono w głąb Rosji. Od 1914 r. w gminie Szepietowo działała Polska Organizacja Wojskowa.

W czasie dwudziestolecia międzywojennego gmina Szepietowo znajdowała się w granicach powiatu Wysokie Mazowieckie w województwie białostockim. W 1925 r. Stanisław Kierzkowski, dziedzic ziemi w rejonie szepietowskiej stacji kolejowej, przygotował plan parcelacji, wyznaczając działki budowlane leżące w pobliżu stacji i wzdłuż torów kolejowych. W tym okresie, w związku z perspektywą rozwoju wsi, wybudowano cegielnię – pierwszy zakład produkcyjny w Szepietowie. Miejscowość rozwijała się pod względem liczby ludności, rosła również liczba niewielkich warsztatów. W 1939 r. działalność rozpoczęła poczta, użytkowane były również stadion i strzelnica. W czerwcu 1939 r. powstało Stowarzyszenie Przyjaciół Szepietowa (obecne Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Szepietowskiej). Tuż przed wojną gminę Szepietowo zamieszkiwały 9572 osoby, a w samym Szepietowie mieszkało 87 rodzin.

Rozwój gminy ponownie został przerwany przez wybuch wojny. Niemieckie samoloty zbombardowały stację kolejową i tory, w czasie walk spalono kilka wsi. Kiedy Polskę zaatakowały wojska radzieckie, na mocy paktu Ribentrop-Mołotow tereny obecnej gminy Szepietowo znalazły się w strefie rosyjskiej okupacji. Grabiono majątki ziemiańskie, samych właścicieli niejednokrotnie przesiedlano. Do miasteczka sprowadzono natomiast żołnierzy rosyjskich wraz z rodzinami. Wybudowano dla nich kilkanaście bloków mieszkalnych, rozebranych po 1944 r., wzniesiono także trzypiętrowy szpital oraz stołówkę. Presja ze strony okupantów i rozstrzelania polskich mieszkańców nasiliły się jeszcze w 1941 r., kiedy Szepietowo przeszło pod okupację niemiecką.

Z czasów II wojny i tuż po niej pozostały liczne miejsca pamięci, w postaci pomników, krzyży, nagrobków i mogił. W miejscowości Dąbrowa-Tworki został zamordowany przez UB Komendant Okręgu Narodowego Zjednoczenia Wojskowego Białystok - pułkownik Władysław Żwański "Iskra", "Błękit". W Szepietowie przy ul. Mazowieckiej znajduje się miejsce rozstrzelania 9 osób przez NKWD. W Wylinach-Rusi w kompleksie

leśnym przy drodze krajowej znajdują się dwie mogiły żołnierskie z września 1939 r. Na cmentarzu w Dąbrówce Kościelnej znajduje się grób Polaków rozstrzelanych w 1943 r. i grób żołnierzy z 1939 r.

W okresie powojennym naprawiono tory kolejowe. Około 1960 roku Szepietowo rozbudowywano. Utworzono m. Bank Spółdzielczy, Ośrodek Zdrowia, Gminny Ośrodek Kultury, Zakład Produkcji Materiałów Budowlanych i inne zakłady pracy. W 1982 r. rozpoczęto budowę kościoła w Szepietowie. Rosła liczba mieszkańców gminy.

Rysunek 4. Fragment mapy z 1922 r.- reprodukcji niemieckiej mapy z 1915 r., z zaznaczoną w przybliżeniu obecną granicą gminy Szepietowo

Opracowanie własne na podstawie: <http://igrek.amzp.pl/>

Rozdział 2

DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU

Sposób zagospodarowania przestrzennego terenu gminy Szepietowo jest dość jednorodny. Dominują tereny rolne. Przeważają pola uprawne, występują też sady oraz łąki i pastwiska, uzupełnione nielicznymi kompleksami leśnymi o niewielkich powierzchniach. Zabudowa występuje przeważnie w sposób rozproszony lub liniowo wzdłuż dróg na całym obszarze gminy. Niewielki udział stanowią rozproszone tereny zabudowy zagrodowej, najczęściej tereny mieszkaniowe występują w skupiskach: zabudowy zagrodowej przemieszanej z zabudową mieszkaniową jednorodziną wolnostojącą. W mieście Szepietowie możliwe jest wskazanie wykształconej zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej. Występują tu obszary stanowiące uporządkowane, w miarę jednorodne i wyraźnie wyodrębnione układy przestrzenne zabudowy mieszkaniowej wraz z usługami towarzyszącymi i obiektami infrastruktury technicznej. Na terenach tych zabudowa zlokalizowana jest w sposób regularny w sąsiedztwie dróg, a budynki tworzą zauważalny w przestrzeni układ kratownicowy.

Miasto Szepietowo

Gmina Szepietowo posiada wykształcony ośrodek gminny, gdzie zlokalizowane są ważniejsze instytucje publiczne, w tym siedziba władz samorządowych gminy. Ponadto miasto Szepietowo, wyposażone jest w pełny zakres usług o znaczeniu lokalnym: usługi oświaty, kultu religijnego, zdrowia, sportu i rekreacji, administracji, bezpieczeństwa, finansów, handlu i gastronomii oraz usługi z zakresu transportu i obsługi rolniczej. Obiekty usługowe są nieregularnie rozmieszczone na terenie całego miasta. Nie ma tu natomiast wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Pojedyncze obiekty produkcyjne występują w północnej części miasta, przy drodze krajowej nr 66.

Rozwój przestrzenny ograniczają ściśle przylegające do miasta kompleksy leśne.

Szkielet układu urbanistycznego miasta wyznaczył przebieg linii kolejowej, dzieląc go wyraźnie na dwie odmienne części. Po północnej stronie torów znajduje się strefa produkcyjna, składowa i magazynowa miasta. Zaś po stronie południowej strefa mieszkaniowo-usługowa.

Drogi tworzą tu regularną ortogonalną sieć, gdzie funkcjonalne centrum wykształciło się u zbiegu ulic: Głównej i Kolejowej. Brakuje natomiast rynku czy placu publicznego, będącego podstawą klasycznych założeń kratownicowych. Kwartały ulic wypełnia zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa. Zabudowa ta nie tworzy wyraźnych pierzei, ale jest uporządkowana wzdłuż regularnie wyznaczonych linii zabudowy.

Budynki mieszkalne jednorodzinne usytuowane są od strony dróg, zwykle w odległości 10-12 m od krawędzi jezdni. Za budynkami mieszkalnymi, w tylnej części posesji często znajdują się zabudowania garażowe i gospodarcze zlokalizowane w granicach działek budowlanych.

W rejonie ulicy Kardynała Stefana Wyszyńskiego istnieje niewielki kompleks zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej Spółdzielni Mieszkaniowej Szepietowo. Tworzą go trzy budynki czterokondygnacyjne z kompleksem garaży na zapleczu i własną kotłownią. Pojedynczy budynek wielorodzinny znajduje się również przy zbiegu ulic Lipowej i Mazowieckiej.

Obszar wiejski gminy Szepietowo

Układy ruralistyczne większości wsi gminy Szepietowo uległy daleko idącym zmianom, w szczególności po okresie transformacji. Tradycyjne rozplanowania zostały zdeformowane na skutek intensywnej rozbudowy osad, jednakże nadal widoczny jest pierwotny, zwarty charakter. Zdecydowanie dominują tu wsie o charakterze wielodrożnicowym, czasem widlicowym, gdzie centrum jest ściślej zabudowane, zaś obrzeża znacznie luźniejsze. Zabudowa zlokalizowana jest wzdłuż głównych dróg, które rozchodzą się w różnych kierunkach, czasami z centrum wsi. Układy poszczególnych siedlisk są wpisane w kanon charakterystyczny dla pogranicza Mazowsza i Podlasia. Z przodu (od strony ulicy) usytuowany jest dom mieszkalny z przedogródkiem, za domem podwórko i zabudowania gospodarskie, zwykle zamknięte stodołą. Za nimi rozciągają się pola uprawne. Do wsi wielodrożnicowych należą między innymi: Dąbrówka Kościelna, Dąbrowa-Moczydły, Dąbrowa-Łazy, Stary Kamień, Jabłoń-Kikolskie, Wyliny-Ruś, Wojny-Pogorzel, Wojny-Szuby Włociańskie, Wojny-Wawrzyńce.

Niektóre wsie mają charakter mniej lub bardziej zniekształconych ulicówek lub rzędówek jak: Stawiereje-Michałowieta, Szymbory-Andrzejowieta, Dąbrowa-Dołęgi. Zaś zupełnym ewenementem są wsie: Wojny-Piecki i Pułazie-Świerze, które mają układy przypominające łańcuchówki.

Zabudowa tworząca kolonie lub pojedyncze siedliska oderwane od zwartej zabudowy wsi są tu rzadkością.

Niektóre wsie pełnią funkcje wspomagające dla ośrodka podstawowego, jakim jest miasto. Na ich terenie koncentrują się niektóre usługi podstawowe.

Wśród zabudowy mieszkaniowej dominuje zabudowa jednorodzinna oraz towarzysząca gospodarstwom rolnym. Strukturę osadniczą gminy tworzą głównie niewielkie wsie o stosunkowo zwartych układach zabudowy. Obszary zabudowane są skoncentrowane przede wszystkim na terenie Miasta Szepietowo, natomiast mniejsze jednostki osadnicze rozproszone są na terenie całej gminy wzdłuż ważniejszych szlaków komunikacyjnych. Zabudowa zagrodowa występuje w sposób rozproszony w obrębie całej gminy, obszary zabudowane tworzące zwarte układy funkcjonalno-przestrzenne występują w miejscowościach: Dąbrówka Kościelna, Dąbrowa-Dołęgi, Dąbrowa-Łazy, Dąbrowa-Moczydły, Plewki, Szepietowo-Janówka, Szepietowo-Wawrzyńce, Wojny-Szuby Włociańskie, Wojny-Wawrzyńce, Wyliny-Ruś.

We wsi Dąbrówka Kościelna znajdują się: publiczna szkoła podstawowa, kościół rzymskokatolicki oraz nieliczne sklepy wielobranżowe, a także cmentarz parafialny.

We wsi Szepietowo-Wawrzyńce zlokalizowany jest prężnie działający Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

We wsi Pułazie-Świerże istnieje młyn handlowo-usługowy wytwarzający mąki, otręby, pasze, śrutę białkową.

We wsi Włosty-Olszanka znajduje się strzelnica sportowa oraz usługi z zakresu obsługi rolnictwa.

We wsi Wyliny-Ruś znajduje się siedziba Ochotniczej Straży Pożarnej oraz usługi podstawowe z zakresu mechaniki samochodowej. Ponadto, w budynku po Szkole Podstawowej w Wylinach-Rusi rozpoczęła działalność w 2016 r. Środowiskowy Dom Samopomocy.

We wsi Wojny-Krupy znajduje się: publiczna szkoła podstawowa, kościół rzymskokatolicki oraz cmentarz parafialny.

We wsiach: Dąbrowa-Kaski, Dąbrowa-Łazy, Dąbrowa-Moczydły, Dąbrowa-Zabłotne, Szepietowo-Janówka, Szepietowo-Żaki, Średnica-Jakubowięta, Średnica-Maćkowięta, Średnica-Pawłowięta, Wojny-Pietrasze, Wojny-Piecki, Wojny-Szuby Szlacheckie, Wojny-Szuby Włociańskie, Wojny-Wawrzyńce znajdują się pojedyncze obiekty handlu i usług podstawowych głównie: budowlane, mechaniki pojazdowej, obsługi rolnictwa.

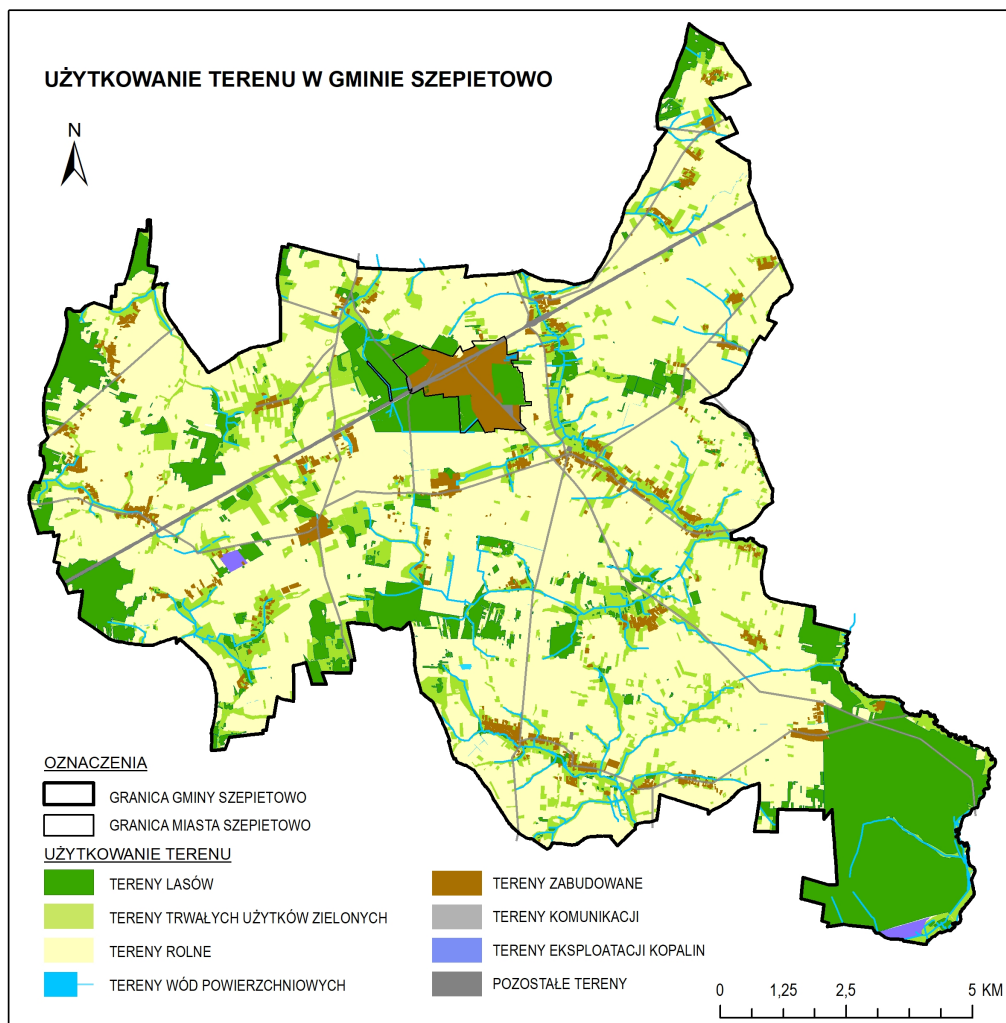
We wsiach: Dąbrowa-Bybytki, Dąbrowa-Dołęgi, Dąbrowa-Gogole, Dąbrowa-Tworki, Dąbrowa-Wilki, Jabłoń-Kikolskie, Jabłoń-Samsy, Kamień-Rupie, Stary Kamień, Moczydły-Jakubowięta, Moczydły-Stanisławowięta, Nowe Gierały, Nowe Szepietowo Podleśne, Nowe Warele, Nowe Zalesie, Pułazie-Wojdyły, Stawiereje-Michałowięta, Stawiereje Podleśne, Szepietowo Podleśne, Szymbory-Andrzejowięta, Szymbory-Jakubowięta, Szymbory-Włodki, Warele-Filipowicze, Wojny-Izdebnik, Wyszonki-Posele nie ma żadnych usług z zakresu obsługi mieszkańców.

Struktura użytkowania gruntów

Gmina Szepietowo to gmina o charakterze typowo rolniczym, co jest szczególnie widoczne w strukturze użytkowania terenu. Przeważającą część gminy pokrywają pola uprawne i trwałe użytki zielone, zajmujące ok. 75% powierzchni gminy (obszar wiejski gminy). Znaczna część tych terenów stanowią grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych – III, IV klasy. Większe kompleksy leśne znajdują się jedynie w okolicach miasta oraz wsi Wyliny-Ruś.

Struktura użytkowania gruntów w gminie:

- **użytki rolne – 11265 ha (74,26%), w tym:**
  - grunty orne – 9500 ha,
  - sady – 35 ha,
  - łąki – 530 ha,
  - pastwiska – 1200 ha;
- **las ogółem – 2655 ha (17,50%), w tym:**
  - grunty leśne – 2640 ha,
  - grunty zadrzewione – 15 ha;
- **grunty zabudowane – 550 ha (3,63%);**
- **tereny komunikacji – 530 ha (3,49%), w tym:**
  - drogi – 420 ha,
  - tereny kolejowe – 110 ha;
- **nieużytki – 80 ha (0,53%);**
- **wody powierzchniowe – 75 ha (0,49%);**
- **tereny eksploatacji kopalni – 15 ha (0,10%);**

Rysunek 5. Struktura użytkowania terenu w Gminie Szepietowo - stan na rok 2021

Opracowanie własne

Ustalenia dokumentów planistycznych

Lokalna polityka przestrzenna, określana uchwałą Rady Miejskiej w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego warunkowana jest czynnikami zewnętrznymi. Wynika to z istoty polityki przestrzennej, która nosi charakter hierarchiczny, wiążąc i uzupełniając poziomy: krajowy, regionalny i lokalny.

W ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określono, że studium sporządza się uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju i planie zagospodarowania przestrzennego województwa, jak również strategii rozwoju gminy. Biorąc powyższe pod uwagę, niezbędnym jest przeanalizowanie uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do planowania krajowego i wojewódzkiego.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju przyjęta została Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 roku. Celem polityki przestrzennej zagospodarowania kraju zapisanej w Koncepcji Zagospodarowania Przestrzennego Kraju, jest dążenie do efektywnego wykorzystania potencjałów i różnorodności przestrzeni, w tym tworzenie warunków równomiernego rozwoju poza dużymi miastami, rozwój infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej, poszanowanie środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych oraz co ważne systematycznej budowy i utrzymania skutecznego systemu planowania przestrzennego.

Ponadto polityka krajowa przenoszona jest na poziom lokalny przez planowanie wojewódzkie odnoszące się do skali regionalnej. W tym zakresie obowiązują ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego przez Sejmik Województwa Podlaskiego Uchwałą Nr XXXIV/330/17 z dnia 22 maja 2017 r. Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Studium musi być zgodne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa. Dokument planistyczny na szczeblu wojewódzkim w następujący sposób wskazuje ogólną wizję rozwoju miasta i gminy Szepietowo.

Szepietowo jako jednostka osadnicza zostało sklasyfikowane jako grupa: małe miasta i wsie gminne. W województwie podlaskim małe miasta i wsie gminne to: 24 miasta i 67 wsi gminnych. Koncentrują one funkcje usług publicznych podstawowych z zakresu: administracji, szkolnictwa, opieki zdrowotnej i społecznej, kultury i sportu oraz gospodarcze, produkcyjno-usługowe i mieszkalnictwa. Niektóre z nich pełnią ważne funkcje o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania, w tym Szepietowo, pełniące funkcję obsługi rolnictwa o znaczeniu regionalnym.

W zakresie głównych kierunków rozwoju funkcji gospodarczych – produkcyjno-usługowych, przemysłu i przedsiębiorczości, w Planie ustalono promocję przedsiębiorczości w zakresie przemysłu rolno-spożywczego poprzez dalszy rozwój bazy wystawienniczej oraz infrastruktury na terenie Wojewódzkiego Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie. Kolejnym, powiązaniem kierunkiem rozwoju gminy jest rolnictwo, gmina predestynowana jest do specjalizacji produkcji rolniczej z uwagi na wysoką jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie.

Gmina Szepietowo wymieniona jest wśród terenów o wysokiej przydatności rolniczej oraz dużym udziale użytków rolnych, w tym gruntów ornich wysokiej klasy bonitacyjnej. Na rzecz ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed funkcjami konfliktogennymi i przeznaczeniem na cele nierolnicze w Planie określa się ograniczanie do niezbędnego minimum przeznaczania na cele nierolnicze gruntów rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej, strategicznych dla produkcji żywności na terenie m. in. gminy Szepietowo.

Poza tym gminę Szepietowo obejmuje również ustalenie dotyczące rozwoju systemów infrastruktury technicznej, zwłaszcza gospodarki wodno-ściekowej i odpadami, oraz rezerw terenów pod urządzenia i obiekty niezbędne dla ich prawidłowego funkcjonowania.

Ponadto w obszarze województwa istnieje pilna potrzeba zwiększania retencji wody, która będzie wymagać sukcesywnej budowy zbiorników wodnych, w tym na terenie gminy Szepietowo planowany jest zbiornik o pojemności 15 000 m³.

Do dnia uchwalenia niniejszego Studium na terenie gminy obowiązywało Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szepietowo przyjęte uchwałą Nr V/39/03 Rady Gminy Szepietowo z dnia 28 marca 2003 r., opracowane zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r. Studium zostało zmienione fragmentarycznie w 2006 (Uchwała Nr III/13/06 z dnia 28 grudnia 2006 roku), a następnie w 2011 (Uchwała Nr IV/14/11 z dnia 24 stycznia 2011 roku) i w 2014 roku (Uchwała Nr XXXI/215/14 z dnia 7 października 2014 roku).

W obowiązującym dotychczas Studium wyznaczono: obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną, zagrożenia środowiskowe, obszary rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, w tym obszary wyłączone z zabudowy, obszary zabudowane oraz obszary przeznaczone pod zabudowę (kierunki rozwoju gminy), komunikację i infrastrukturę techniczną oraz inne obszary np. tereny lokalizacji elektrowni wiatrowych lub innych obiektów służących produkcji energii z źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 kW wraz z ich strefami ochronnymi. Cele rozwoju gminy jak i kierunki rozwoju zagospodarowania terenu opierają się na zachowaniu trwałości podstawowych procesów przyrodniczych i równowadze pomiędzy procesami przyrodniczymi i społeczno-gospodarczymi.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy kształtuje się w następujący sposób. W studium wydzielono strefę terenów otwartych, obejmującą tereny rolnicze, tereny lasów i tereny wód powierzchniowych oraz strefę zainwestowaną czyli tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej, tereny aktywności gospodarczej i tereny obsługi technicznej. Tereny otwarte stanowią przeważającą część obszaru gminy, są to tereny o wysokich walorach przyrodniczych, dlatego priorytetem jest zachowanie trwałości podstawowych procesów przyrodniczych i równowagi przyrodniczej.

Na podstawie oceny wartości przyrodniczych i potrzeb zmian w zagospodarowaniu terenu w studium ustalono następujące obszary rozwoju przestrzennego gminy Szepietowo:

- funkcja rolnicza – jako funkcja podstawowa rozwoju gminy, obejmująca rozległe tereny, na których utrzymuje się przeznaczenie terenów związane z produkcją rolną i leśną oraz tereny łąk i nieużytków wartościowe ze względów przyrodniczych. Tereny rolnicze w studium podzielono na dwa rodzaje: związane z produkcją rolną, na których dopuszczono rozwój zabudowy zagrodowej oraz ferm hodowlanych, a także tereny rolne bez prawa do zabudowy. Według podziału w ramach terenów dopuszczających rozwój zabudowy wskazano także obszary, na których dopuszcza się rozmieszczanie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy

- przekraczającej 100 kW. Tereny rolne bez prawa do zabudowy stanowią obniżenia dolinne lub zagłębienia terenowe o stosunkowo wysokim poziomie wód gruntowych;
- funkcja mieszkaniowa – jako funkcja wspomagająca rozwój gminy, obejmuje obszary istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej z usługami nieuciążliwymi. Ze względu na predyspozycje przestrzenne, stan zainwestowania, położenie względem układu komunikacyjnego tereny mieszkaniowe podzielono na trzy rodzaje: zabudowa wielorodzinna w mieście Szepietowo, zabudowa jednorodzinna niskiej intensywności w mieście Szepietowo, z tendencją do wypierania zabudowy zagrodowej oraz zabudowa zagrodowa wraz z jednorodziną niskiej intensywności i letniskową (w granicach zwartej zabudowy wsi);
  - funkcja produkcyjno-usługowa – jako funkcja wspomagająca rozwój gminy, zakładająca stworzenie większych powierzchniowo terenów aktywności gospodarczej w: Szepietowie, Plewkach, Włostach-Olszance. Odrębną kategorią aktywności gospodarczej na terenie gminy jest PODR Szepietowo zlokalizowany we wsi Szepietowo-Wawrzyńce. Obszar ten wskazany został w studium jako teren świadczenia usług publicznych związanych z szeroko rozumianą edukacją i promocją rolnictwa, badaniami i wdrożeniami związanymi z nowymi technologiami w rolnictwie;
  - funkcja turystyczna – jako funkcja wspomagająca rozwój gminy wykorzystująca walory przyrodnicze gminy.

Dotychczasowe Studium zakładało rozwój zabudowy w oparciu o istniejącą strukturę osadniczą gminy, na obszarach uzbrojonych w infrastrukturę techniczną: wodociąg, drogi utwardzone.

Wnioski

- ❖ **Struktura osadnicza gminy ukształtowana jest z podziałem na osady wiejskie o stosunkowo zwartym układzie osadniczym skoncentrowanym wzdłuż ulic, z wyraźną funkcją wiodącą miasta Szepietowo**
- ❖ **W zagospodarowaniu przestrzennym widoczny jest podział między obszarami zabudowanymi, a otwartymi. Wskazane jest podtrzymanie realizacji nowej zabudowy w sposób zwarty z istniejącą oraz unikanie rozlewania się zabudowy na tereny otwarte.**
- ❖ **Gmina ma typowo rolniczy charakter wynikający z dużego udziału gleb wysokich klas bonitacyjnych. Wskazane byłoby utrzymanie dotychczasowego charakteru, przy jednoczesnej dywersyfikacji struktury gospodarczej gminy.**
- ❖ **Zwarte kompleksy leśne na terenie gminy koncentrują się w centralnej części gminy wokół miasta Szepietowo oraz w południowo wschodniej części gminy, na terenie sołectwa Wyliny-Ruś. Należy uwzględnić utrzymanie i ochronę istniejących lasów w celu zwiększenia retencyjności obszaru zasilania wód płynących, stabilizacji warunków klimatycznych oraz utrzymania i kształtowania struktury przyrodniczej gminy oraz istniejących powiązań ekologicznych.**

Rozdział 3

STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2022 r. poz. 503), ład przestrzenny definiuje się jako takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno estetyczne.

O ładzie przestrzennym w gminie Szepietowo stanowi środowisko przyrodnicze oraz charakter zagospodarowania terenów.

Krajobraz rolniczy gminy tworzą pola uprawne i łąki. W przestrzeni przeważają tereny otwarte. W krajobraz ten wpisuje się zabudowa zagrodowa. Dominuje zabudowa niska, ekstensywna. Warto, by nowe budynki realizowane były jako uzupełnienie istniejących terenów zainwestowanych, w celu uniknięcia dalszego rozpraszania zabudowy.

Kształtowanie przestrzeni z uwzględnieniem wymagań funkcjonalnych, uwarunkowań społeczno-gospodarczych, środowiskowych i kulturowych zapewniają plany miejscowe.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Narzędziem służącym zapewnieniu ładu przestrzennego są między innymi sporządzane przez gminę dokumenty planistyczne, w szczególności miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W gminie Szepietowo, ze względu na niski stopień pokrycia planami miejscowymi, możliwości tego narzędzia nie są jeszcze w pełni wykorzystywane. Mimo to zabudowa rozwija się w sposób miarowy, nie niszczący rolniczego krajobrazu gminy. Kształtowaniu ładu przestrzennego sprzyja również stosunkowo zwarta, jednorodna struktura funkcjonalno-przestrzenna, dostosowana do uwarunkowań przyrodniczych terenów gminy.

W gminie Szepietowo nie uchwalono planu miejscowego dla całego obszaru gminy. Obowiązujące akty prawa miejscowego obejmują przeważnie tereny położone w granicach administracyjnych miasta Szepietowo oraz pojedyncze tereny położone w obszarze gminnym. Ustaleniami tych planów objęta jest zatem niewielka powierzchnia gminy. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego z 2017 r. zawiera ustalenia dotyczące obszarów rolnych na terenie gminy Szepietowo, na których mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, dla których wyznacza się ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Tereny te zostały objęte zakazem zabudowy, obejmują około 19% powierzchni gminy.

Na obszarze gminy Szepietowo obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

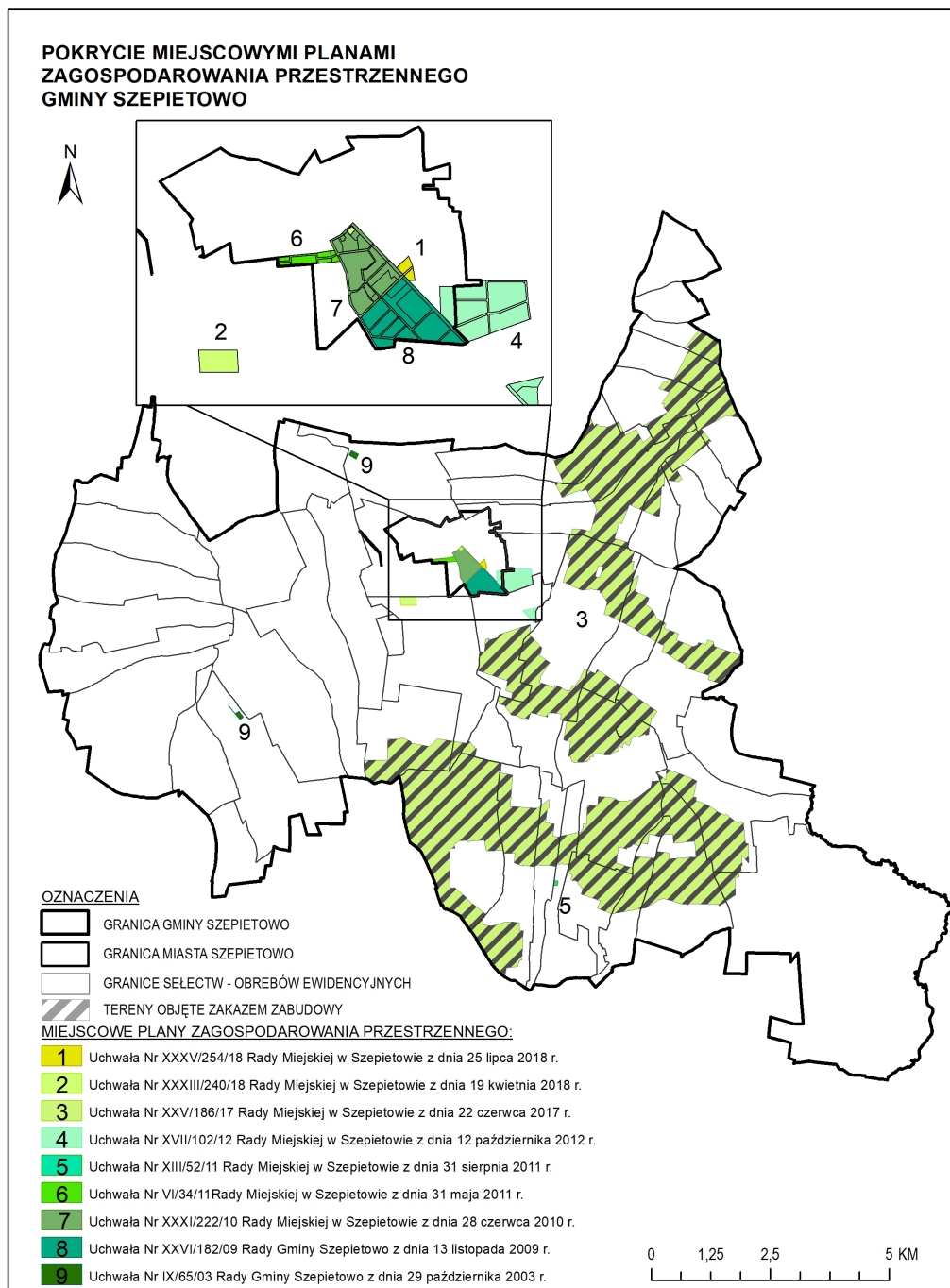
Tabela 1. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy

Lp.	Nazwa planu	Uchwała	Powierzchnia [ha]
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu działki o numerze ewidencyjnym 885/2 z obrębu Szepietowo w gminie Szepietowo	Nr XXXV/254/18 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 25 lipca 2018 r.	1,7
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie ewidencyjnym Szepietowo dla działek o numerach ewidencyjnych 1066, 978, 981, 916 oraz w obrębie ewidencyjnym Szepietowo-Wawrzyńce ODR dla działek o numerach ewidencyjnych 41, 4/1	Nr XXXIII/240/18 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 19 kwietnia 2018 r.	6
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Szepietowo - Część 1 - Etap A	Nr XXV/186/17 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 22 czerwca 2017 r.	2946
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Szepietowo w obrębie geodezyjnym Stare Gierały, Nowe Gierały i Szepietowo	Nr XVII/102/12 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 12 października 2012 r.	34,8
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części działki nr 16	Nr VIII/52/11 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 31 sierpnia 2011 r.	0,75

	położonej w obrębie wsi Wojny – Pietrasze w gminie Szepietowo		
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Szepietowa (w rejonie ulic Ogrodowej i Lipowej)	Nr VI/34/11 3Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 31 maja 2011 r.	4,7
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Szepietowa w rejonie ulic Głównej, Kard. Stefana Wyszyńskiego i Ogrodowej	Nr XXXI/222/10 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 28 czerwca 2010 r.	24,27
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miejscowości Szepietowo w rejonie ulic Głównej i Piwnej	Nr XXVII/182/09 Rady Gminy Szepietowo z dnia 13 listopada 2009 r.	28,6
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Szepietowo obejmujący fragment obszarów wsi Włosty Olszanka i Dąbrowa Wilki (przeznaczenia terenów pod działką nr 25a/4 we wsi Włosty Olszanka – zabudowa usługowo-mieszkaniowa oraz działką nr 18/1 we wsi Dąbrowa Wilki – eksploatacja kruszywa);	Nr IX/65/03 Rady Gminy Szepietowo z dnia 29 października 2003 r.	3,3

Opracowanie własne

Rysunek 6. Obowiązujące plany miejscowe na terenie gminy Szepietowo - stan na rok 2021

Opracowanie własne

Ruch budowlany w gminie

Ruch budowlany na terenie gminy Szepietowo w ciągu ostatnich lat (2017-2019) wzrósł w stosunku do poprzednich trzech lat (2014-2016).

- W 2017 roku na terenie gminy Szepietowo wydano 37 pozwoleń na budowę, jeden wniosek został odrzucony.
- W 2018 roku na terenie gminy Szepietowo wydano 50 pozwoleń na budowę, jeden wniosek został odrzucony.
- W 2019 roku na terenie gminy Szepietowo wydano 48 pozwoleń na budowę.

W większości pozwolenia na budowę wydawano na inwestycje związane z budową bądź przebudową/rozbudową budynków mieszkalnych oraz obiektów gospodarczych i inwentarskich, najmniej na inwestycje związane z działalnością produkcyjno-usługową. Ponadto wydano kilkanaście decyzji

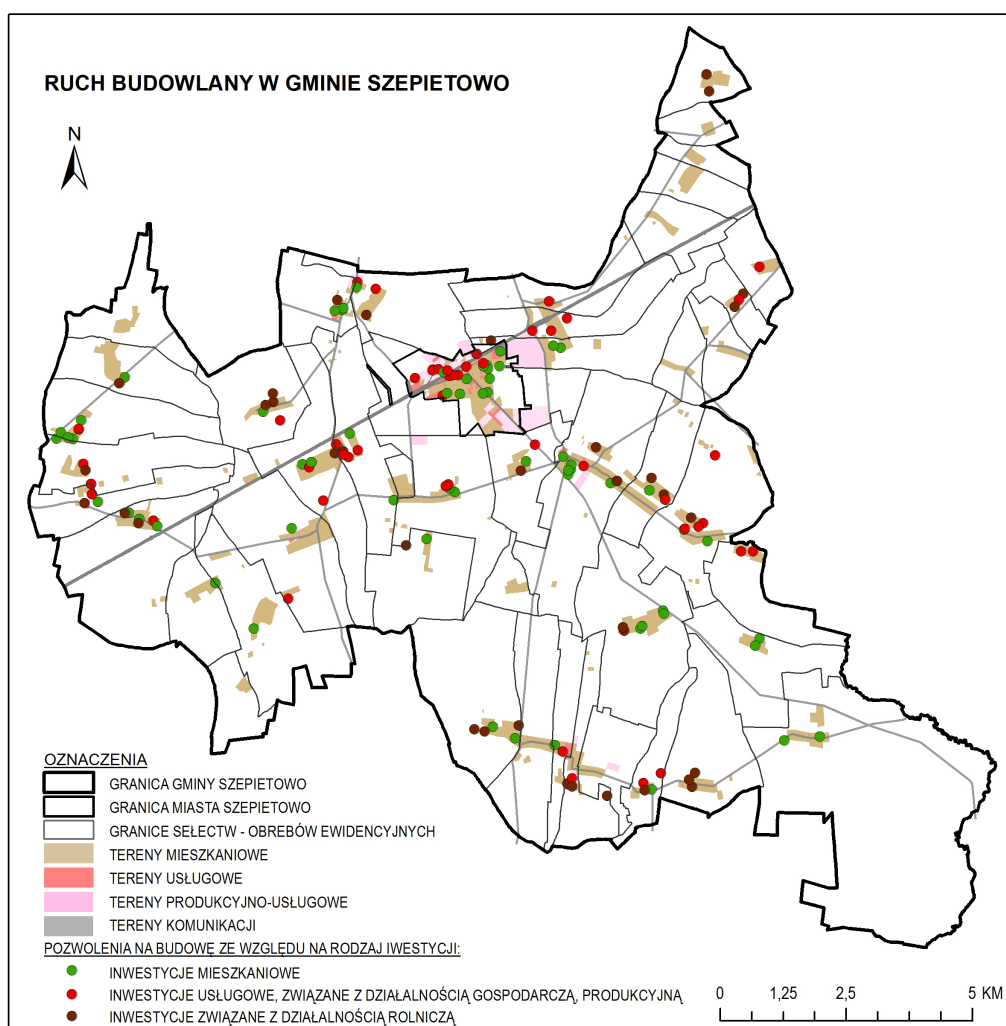
o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dotyczących m. in. budowy sieci gazowej średniego ciśnienia, sieci elektroenergetycznej napowietrzno – kablowej czy sieci wodociągowej.

Rozmieszczenie przestrzenne inwestycji, które w ostatnich latach uzyskały pozwolenie na budowę koncentruje się wokół już istniejących zabudowań na obszarach wiejskich oraz na terenie miasta Szepietowo. Przedmiotowe inwestycje na terenach miejskich dogęszczają lub uzupełniają tkankę miejską o nowe budynki o funkcji usługowej oraz mieszkalnej.

Na terenach wiejskich duża część inwestycji jest związana z działalnością rolniczą, wydane pozwolenia na budowę dotyczą budowy budynków inwentarskich, gospodarczo-garażowych oraz produkcyjnych.

Ponadto, na terenie gminy wydano pozwolenia na budowę na podstawie decyzji o warunkach zabudowy dotyczące urządzeń związanych z produkcją energii z odnawialnych źródeł – farm fotowoltaicznych. Działka, na której może powstać tego typu inwestycja jest położona pomiędzy wsiami Szepietowo-Żaki a Dąbrowa-Moczydły.

Rysunek 7. Lokalizacja inwestycji z zakresu mieszkalnictwa, usług i rolnictwa realizowanych na podstawie pozwoleń na budowę wydanych w latach 2016- 2019.

Opracowanie własne

Z racji tego, iż na obszarze gminy Szepietowo niewielki obszar jest pokryty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, część budynków lub budowli została zrealizowana na podstawie decyzji o warunkach zabudowy.

W ostatnich trzech latach (2017-2019) zostało wydanych 154 decyzji o warunkach zabudowy.

- W 2017 roku na terenie gminy Szepietowo wydano 43 decyzje o warunkach zabudowy, 3 wnioski zostały umorzono.
- W 2018 roku na terenie gminy Szepietowo wydano 62 decyzje o warunkach zabudowy, a 2 wnioski otrzymały odmowę ustalenia warunków zabudowy.

- W 2019 roku na terenie gminy Szepietowo wydano 49 decyzji o warunkach zabudowy, 1 wniosek otrzymał odmowę ustalenia warunków zabudowy, a 6 zostało umorzonych.

Głównie są to decyzje o warunkach zabudowy wydane na inwestycje mieszkaniowe bądź obiekty gospodarczo-inwentarskie związane z budową nowych lub modernizacją istniejących budynków.

Ze względu na niewielki udział terenów gminy Szepietowo pokrytych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, procesy rozwoju zabudowy nie są wystarczająco kontrolowane.

Tereny zainwestowane

Tereny zabudowane to głównie obszary zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-gospodarczej. Na obszarach wiejskich dominuje zabudowa siedliskowa, o układzie typowym dla gospodarstw rolnych. W zagospodarowaniu działek zabudowy jednorodzinnej powstałej w ostatnim czasie często nie przewidziano prowadzenia działalności rolniczej. Luki w zabudowie zagrodowej stopniowo uzupełniane są zabudową mieszkaniową jednorodziną.

Budynki mieszkalne wchodzące w skład zabudowy zagrodowej to zwykle budynki dwukondygnacyjne, z dachami dwuspadowymi lub wielospadowymi. Starsze obiekty, często będące obiektami tradycyjnej zabudowy drewnianej, w większości zostały zrealizowane jako jednokondygnacyjne, z użytkowym poddaszem. Budynki garażowe, gospodarcze i inwentarskie mają zwykle dachy dwuspadowe.

W zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, nie związanej z prowadzeniem produkcji rolnej, czyli w szczególności na terenie miasta Szepietowo, budynki przeważnie mają formę dwu- lub trzykondygnacyjnych budynków wolnostojących. Sporadycznie występują budynki w zabudowie bliźniaczej, na terenie gminy nie powstają obiekty realizowane w formie zabudowy szeregowej. Dachom zwykle nadano konstrukcję dwuspadową lub wielospadową, z główną kalenicą usytuowaną równolegle do osi drogi, z której następuje wjazd na działkę, lub konstrukcje jednospadową lub płaską, w przypadku budynków z lat 60-tych XX wieku. Dachy płaskie często mają również towarzyszące zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej budynki garażowe i gospodarcze.

Istniejąca zabudowa ma różnorodny charakter, wyraźnie zależny nie tylko od funkcji, ale od czasu powstania obiektu. Niska zabudowa tradycyjna występuje na przemian z obiektami murowanymi oraz budynkami nowopowstałymi. Mimo tak dużej różnorodności krajobraz struktur osadniczych jest spójny, dobrze wpisujący się w rolniczy pejzaż gminy. Nowe budynki skalą i tradycyjną formą dopasowane są do istniejącej zabudowy. Nieliczne spośród wyremontowanych obiektów odznaczają się elewacjami o intensywnej kolorystyce i z dodatkowymi detalami architektonicznymi.

Na tle zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej wyróżniają się obiekty sakralne i budynki użyteczności publicznej, stanowiące na ogół dominanty przestrzenne i wysokościowe. Podkreśleniu ich znaczenia w przestrzeni sprzyja zagospodarowanie ich otoczenia uporządkowaną zielenią urządzoną.

Krajobraz gminy, jak i samego miasta, nie jest zanieczyszczony przez „krzykliwe” i nieodpowiednio rozmieszczone reklamy i szyldy.

Tereny otwarte

Większość obszaru gminy stanowią tereny otwarte, w szczególności duże powierzchnie pól uprawnych i pastwisk oraz zadrzewienia i stosunkowo niewielkie kompleksy leśne. Wzdłuż cieków wodnych rozciągają się łąki o półnaturalnym charakterze. Pola uprawne mają strukturę mozaikową, miejscami o dużym rozdrobnieniu, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne występują jednak stosunkowo rzadko. Największy zwarty kompleks leśny znajduje się w rejonie miejscowości Wyliny-Ruś, w południowo-wschodniej części gminy.

Zwarta struktura zabudowy pozwoliła na stworzenie dużych obszarów przestrzeni otwartych, co pozwala na zwiększenie efektywności produkcji rolnej i ochronę systemu przyrodniczego gminy. Negatywnie odcinają się niektóre obiekty infrastruktury technicznej, w większości jednak nawet te obiekty nie niszczą spójności estetycznej pejzażu gminy. Największe obiekty infrastruktury – elektrownie wiatrowe – występują tylko jako pojedyncze obiekty, działające w dużym oddaleniu od siebie, nie mają więc znaczącego wpływu na stan ładu przestrzennego w gminie Szepietowo.

Wnioski

- ❖ **Niewielki obszar gminy pokrywają obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, plany uchwalane są fragmentarycznie w zależności od potrzeb. Ze względu na strukturę przestrzenną gminy wystarczające jest procedowanie ewentualnych fragmentarycznych planów lub ich zmian w zależności od potrzeb;**
- ❖ **Nowe inwestycje powinno się realizować w pierwszej kolejności jako uzupełnienie istniejących struktur zurbanizowanych, w celu uniknięcia rozpraszania zabudowy;**
- ❖ **Należy dążyć do zróżnicowania struktury funkcjonalnej gminy w sposób pozwalający na jej zrównoważony rozwój;**
- ❖ **W przypadku rozwoju obszarów zabudowy produkcyjnej i produkcyjno-usługowej, nową zabudowę należy lokalizować w sposób pozwalający na uniknięcie konfliktów przestrzennych związanych z funkcjonowaniem istniejących terenów mieszkaniowych;**
- ❖ **Korzystne dla ładu przestrzennego jest stosowanie tradycyjnych form architektonicznych, materiałów i kolorystyki zharmonizowanej z otaczającą zabudową i krajobrazem;**
- ❖ **Korzystne dla ładu przestrzennego jest utrzymanie małej ilości reklam i szyldów w przestrzeni oraz, wraz z rozwojem struktur osadniczych, stworzenie narzędzi do kontrolowania ich rozmieszczania i wyglądu;**
- ❖ **Doliny rzeczne i obniżenia pełniące ważne funkcje hydrologiczne, klimatyczne i ekologiczne (lokalne ciągi ekologiczne) powinny być pozostawione jako tereny otwarte, niezabudowane oraz nieuszczelnione;**
- ❖ **Wskazuje się pozostawienie jak największej części terenów otwartych w dotychczasowej formie użytkowania z uwagi na pełnione przez nie funkcje krajobrazowo-przyrodnicze oraz wysoką przydatność rolniczą;**
- ❖ **Wskazuje się pozostawienie jak największej części terenów trwałych użytków zielonych oraz zadrzewień śródpolnych w dotychczasowej formie użytkowania z uwagi na pełnione przez nie funkcje krajobrazowo-przyrodnicze, klimatyczne i ekologiczne, ponadto należy umożliwić procesy naturalnego tworzenia się zadrzewień śródpolnych oraz ciągów zieleni o charakterze naturalnym w obszarach dolin rzecznych i innych ciągów ekologicznych w celu utrzymania ciągłości powiązań przyrodniczych;**
- ❖ **Większe kompleksy leśne nie powinny podlegać przekształceniom i zabudowywaniu. Należy dążyć do zwiększenia spójności obszarów leśnych przez odpowiednie zalesienie terenów w bezpośrednim sąsiedztwie gruntów leśnych, w szczególności pojedynczych pól i łąk położonych pośród zwartych formacji leśnych (wyrównywanie granicy rolno-leśnej).**

Rozdział 4

STAN ŚRODOWISKA W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ,
WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY
ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

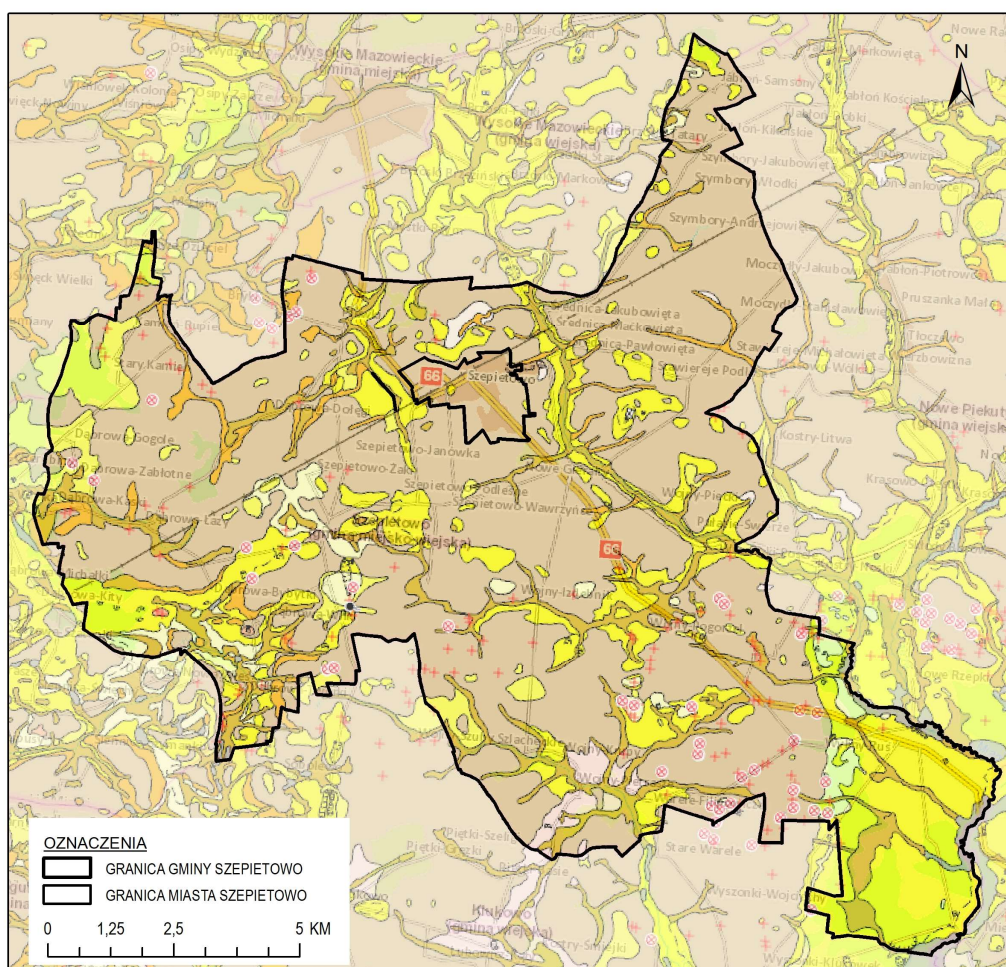
Zasoby i funkcjonowanie środowiska**Klasyfikacja fizyczno-geograficzna i geomorfologia**

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego, teren gminy Szepietowo położony jest w obrębie:

- Prowincji: **Niż Wschodniobałtycko-Białoruski**
- Podprowincji: **Wysoczyzny Podlasko-Białoruskiej**
- Makroregionu: **Nizina Północnopodlaska**
- Mezoregionu: **Wysoczyzna Wysokomazowiecka**

Stratygrafia

Wysoczyzna Wysokomazowiecka to mezoregion zbudowany głównie z osadów glacialnych i fluwioglacialnych. W granicach gminy Szepietowo przeważają polodowcowe gliny zwałowe o słabej wodoprzepuszczalności, zalegające przede wszystkim w północnej i centralnej części gminy. W południowo-zachodniej i południowej części gminy znajdują się pokłady fluwioglacialnych piasków żwirowatych. Piaski te występują także na przecinających gminę niewielkich obszarach, przybierających postać nieregularnych układów liniowych. W tych układach wskazuje się również zaleganie m.in. pyłów piaszczystych, piasków pyłowych, pyłów ilastych i piasków gliniastych, w przeważającej części pochodzenia wodnolodowcowego. Na nich zalegają piaski torfiaste pochodzenia rzeczno-

Rysunek 8. Mapa litogenetyczna gminy Szepietowo

Opracowanie własne na podstawie: <http://geologia.pgi.gov.pl/> (Mapa litogeniczna Polski 1:50 000 – pomniejszona)

Ukształtowanie terenu

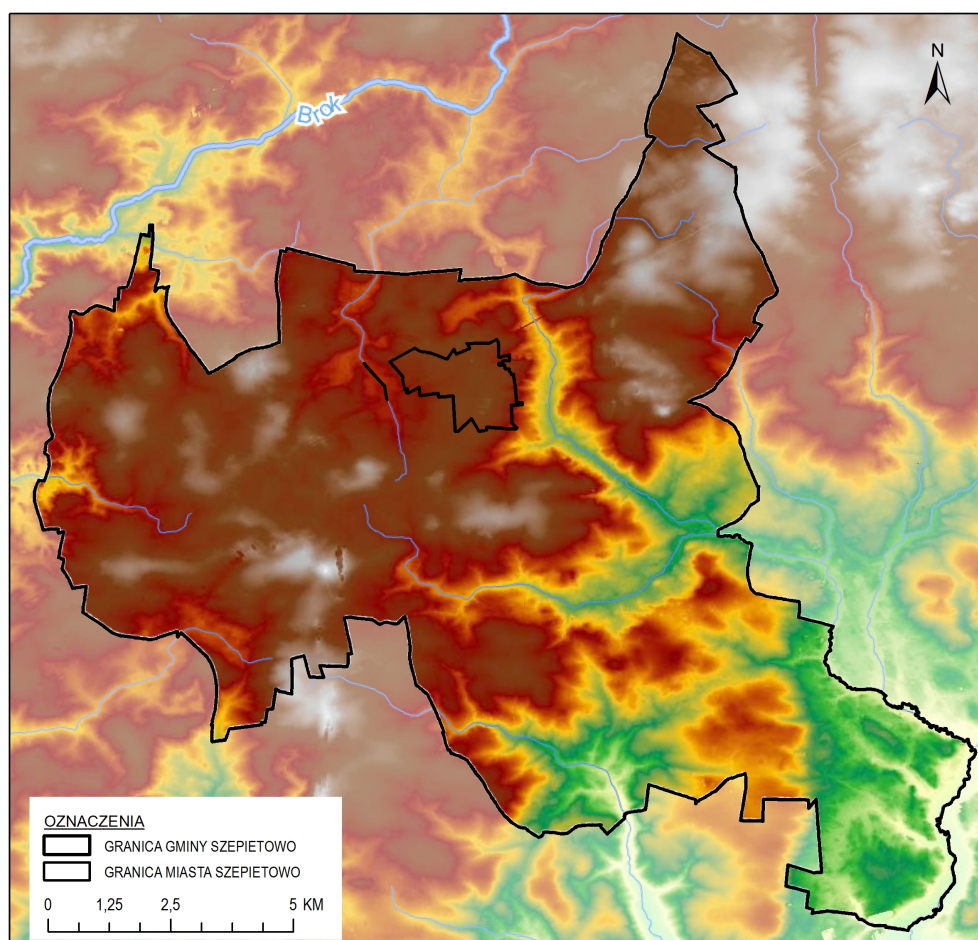
Zjawiska lodowcowe, mające wpływ na budowę geologiczną obszaru gminy Szepietowo, miały również największy wpływ na jej ukształtowanie terenu. Północna i zachodnia część gminy położona jest na obszarze zdenudowanej wysoczyzny morenowej. Na południowym wschodzie, w rejonie miejscowości Wyliny-Ruś, występują silnie zdenudowane równiny sandrowe. Krajobraz ma charakter równinny, przy czym zauważalna jest wyraźne zmniejszenie wysokości powierzchni terenu gminy – od 161 m n.p.m. do 120 m n.p.m. na południu. Najwyżej położone punkty gminy znajdują się w okolicach wsi: Dąbrowa - Moczydły (161,5 m n.p.m.), Szymbory - Włodki (159,5 m n.p.m.) i Kolonii Wojny - Piecki (158,1 m n.p.m.), a najniższy w korycie rzeki Mianki na granicy gminy (120,5 m n.p.m.). Jednorodna rzeźba terenu urozmaicona jest ciągami wałów morenowych oraz formami związanymi z akumulacją wodnolodowcową, w szczególności pagórkami kemowymi. Powierzchnię terenu rozcinają obniżenia wytopiskowe, wykorzystywane przez współczesne ciek. Doliny cieków powierzchniowych to zwykle niewielkie, płaskodenne formy o łagodnie nachylonych zboczach. Jedynie w południowej części gminy dolina największej rzeki gminy - Mianki, wyraźnie wcina się w otaczające tereny. Na niewielkim fragmencie jej zbocza występują znaczne nachylenia.

Morfologicznie cały obszar położony jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej pagórkowatej, o wysokościach względnych dochodzących do 14 m i spadkach terenu do max 5%.

Rzeźba terenu gminy Szepietowo jedynie w niewielkim stopniu wykazuje zmiany antropogeniczne. Powierzchnia terenu została przekształcona głównie w rejonach największych ciągów komunikacyjnych oraz na terenach zwartej zabudowy oraz w rejonach eksploatacji surowców naturalnych. Niewielkie wyrobiska, pozostałe po eksploatacji żwiru, piasku i gliny, stanowią najistotniejszą ingerencję w naturalną rzeźbę terenu gminy.

Różnice w ukształtowaniu obszaru pomiędzy zachodnią i pozostałą częścią gminy są widoczne na zamieszczonej poniżej mapie hipsometrycznej [Rysunek 9].

Rysunek 9. Mapa hipsometryczna gminy Szepietowo

Opracowanie własne na podstawie: <https://szepietowo.e-mapa.net/>

Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym gmina Szepietowo leży na prekambryjskiej platformie wschodnioeuropejskiej, w obszarze struktur fałdowych Europy Zachodniej. W podziale na mniejsze jednostki tektoniczne jest to południowy skłon Wyniesienia Mazursko – Suwalskiego, przechodzący w Obniżenie Podlaskie, gdzie podłoże krystaliczne występuje na głębokości 800 – 900 metrów obniżając się w kierunku południowym.

Utwory kredowe na terenie gminy występują na głębokości 180,5 m.p.p.t, zalegają płasko i nie są zaburzone tektonicznie. Dominującą rolę odgrywają utwory mastrychtu (kreda górna), wykształcone jako margle i wapienie margliste kampanu. W mastrychcie górnym rozpoczęła się regresja morza kredowego, w którym trwała sedymentacja osadów węglanowych. W eocenie górnym na omawiany obszar ponownie wkroczyło morze.

Skąły kredowe przykryte są utworami trzeciorzędowymi (lokalnie) i czwartorzędowymi. Osady trzeciorzędowe reprezentowane są przez mułki, ły i piaski z węglem brunatnym. Na wyrównanej powierzchni utworów mastrychtu osadziły się w paleogenie (eocenie i oligocenie) utwory płytkiego zbiornika morskiego: piaski, mułki i ły glaukonitowe oraz osady lagunowe z wkładkami węgla brunatnego. Następnie w mio-pliocenie miała miejsce sedymentacja ilów pstrych w rozległym jeziorzysku.

Powszechnie na terenie całej gminy występują plejstoceny utwory czwartorzędowe. Są to osady lodowcowe, wodno-lodowcowe, peryglacialne różnej genezy. W okresie poprzedzającym najstarsze zlodowacenie (Narwi) obszar podlegał niszczącym procesom erozji i denudacji. W ciągu kolejnych zlodowaceń poczynając od zlodowacenia Narwi, poprzez kolejne Nidy, Sanu 1, Sanu 2 lądolody całkowicie wkraczały na obszar gminy, urozmaicając jego morfologię zarówno w okresie transgresji, jak i regresji. Ostatni lądolód pokrył obszar podczas zlodowacenia Warty, z tego okresu pochodzą gliny zwałowe występujące na całym obszarze gminy. Ich miąższość dochodzi do około 35 m (Nowe Szepietowo Podleśne). W stadiale środkowym zlodowacenia Warty wykształciły się różnorodne formy akumulacji lodowcowej: rozległe pokrywy glin zwałowych moreny dennej, nieliczne pagórki moren czołowych, a następnie kemy, a także liczne zagłębienia pozostałe po wytopieniu się płatów i brył lodu. Pozostałościami po akumulacyjnej działalności lodowca są piaski, żwiry i głązy lodowcowe występujące płatami na całym obszarze gminy, bez wyraźnego zarysowania w rzeźbie terenu, ponieważ w warunkach peryglacialnych w czasie zlodowaceń północnopolskich formy te uległy procesom intensywnej denudacji. Miąższość tych utworów zazwyczaj wynosi od około 2 do 5 m. Zbudowane są z materiału okrucowego złożonego bezładnie, o bardzo zróżnicowanej frakcji, od piaszczystej, po głązy i bloki o średnicy przekraczającej 1,5 metra.

W krajobrazie zachowały się widoczne wzniesienia o zróżnicowanej wysokości i kształcie. Związane są genetycznie z końcową fazą wytapiania się i zanikiem lądolodu. Kemy, mimo silnej denudacji stanowią najlepiej zachowane formy polodowcowe na tym obszarze. Występują na północ od miejscowości Kamień-Rupie i w okolicach miejscowości Dąbrowa – Moczydły. Są to owalne lub wydłużone pagórki, dochodzące maksymalnie do wysokości 163,5 m n.p.m. (Dąbrowa - Moczydły) zbudowane z piasków, piasków ze żwirem i mułków.

Utwory najmłodsze (holoceńskie) wypełniają rozległe obniżenia dolin rzek. Są to utwory organiczne: namuły i piaski humusowe den dolin. W dolinach cieków dominuje akumulacja namułów piaszczystych naniesionych przez wody płynące w sposób ciągły lub okresowy. Miąższość tych osadów jest niewielka i nie przekracza 3 m. W południowej części gminy rozciąga się system dolinny, z doliną rzeki Mianki oraz jej bocznymi odgałęzieniami, który rozwinął się wzdłuż dawnych szlaków sandrowych, z wykorzystaniem obniżen wiotpiskowych i zastoisk.

Surowce naturalne

Surowce mineralne występują jedynie na niewielkich obszarach gminy Szepietowo. Znajdujące się tu złoża surowców są mało zróżnicowane pod względem rodzaju kopalin. Na terenie gminy wskazano udokumentowane złoża:

- surowców ilastych ceramiki budowlanej,
- kruszyw naturalnych (piasków i żwirów pochodzenia wodnolodowcowego).

Ponadto,

w wielu miejscach w gminie występują złoża gliny o dobrej jakości, jednak nie są one eksploatowane, ze względu na zalegające nad nimi użytki rolne z glebami wysokich klas podlegającymi ochronie.

Więcej o złożach surowców naturalnych opisano w rozdziale 13.

Wody powierzchniowe i podziemne

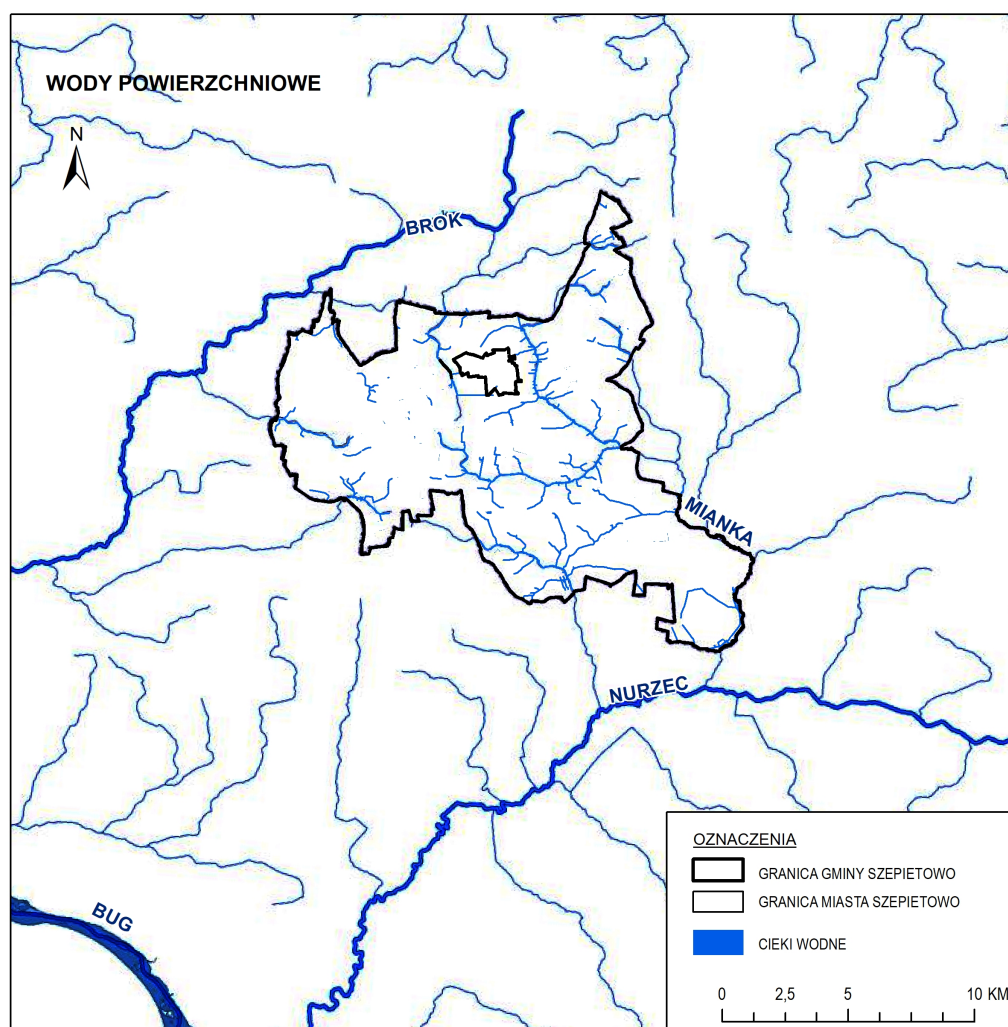
Wody powierzchniowe

Gmina Szepietowo położona jest w dorzeczu Wisły i zlewni rzeki Bug. Pokryta jest siecią odpływu wód powierzchniowych: rzek, strumieni i rowów melioracyjnych. Wody powierzchniowe z cieków na terenie gminy odprowadzane są do rzeki Nurzec oraz rzeki Brok, będących dopływami Bugu. Zlewnie rozdziela wododział trzeciego rzędu, przebiegający przez północną i zachodnią część gminy. Centralna i południowo-wschodnia część gminy, położona jest w zasięgu zlewni Mianki, będącej dopływem rzeki Nurzec. Północna i zachodnia część terenów gminy należy do zlewni rzeki Brok.

Sieć hydrograficzną w obrębie gminy Szepietowo buduje również kilkanaście stawów (dawne glinianki), sadzawki i zbiorniki przeciwpożarowe oraz torfianki (Jabłoń – Kikolskie). Rzeki przepływające przez obszar gminy zostały silnie zmeliorowane wskutek, czego znacznie obniżył się poziom wód gruntowych. Na obszarze gminy nie występują naturalne zbiorniki wód powierzchniowych, istnieją jedynie małe sadzawki wodne okresowo wysychające.

System wód powierzchniowych na terenie gminy tworzą przede wszystkim rzeki – Mianka, Płonka, Strużynka, i niewielkie ciek wodne. Ich układ uzupełnia sieć rowów melioracyjnych. Największą rzeką jest Mianka, która na odcinku ok. 7 km wyznacza wschodnią granicę gminy. Zbiorniki wodne, występujące na terenie gminy Szepietowo, to głównie stawy powyrobiskowe (w szczególności glinianki) oraz sadzawki i zbiorniki przeciwpożarowe.

Rysunek 10. Wody powierzchniowe płynące w rejonie gminy Szepietowo

Opracowanie własne na podstawie: <https://szepietowo.e-mapa.net/>

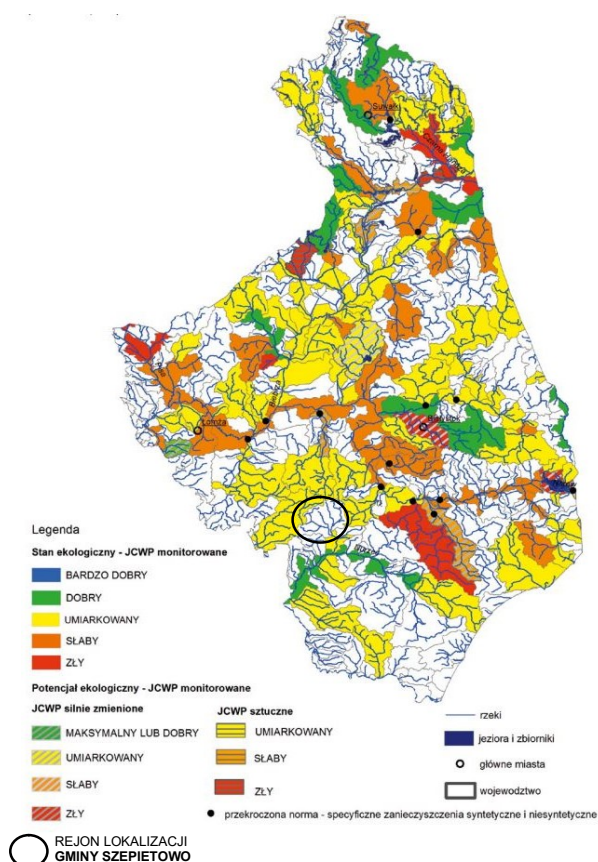
Według przeprowadzonych badań nad stanem chemicznym wód powierzchniowych rzeka Brok została zaklasyfikowana do wód o umiarkowanym i słabym stanie ekologicznym (III i IV klasa). Ponadto

w wyznaczonym punkcie rzeki Mianka - Średnica Jakubowięta ze względu na trwającą w 2015 roku suszę hydrologiczną (brak wody w rzece) nie wykonano badań.

W publikacji „Ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód powierzchniowych województwa podlaskiego w 2017 roku”, opracowanej przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku ocenie poddano, trzy z czterech, jednolite części wód powierzchniowych, które swoim zasięgiem obejmują teren gminy Szepietowo: Mianka od Dzieży do ujścia, Mianka od źródeł do Dzieży oraz Płonka. Dla tych jednostek stan wód rzek wskazano jako zły, natomiast stan ekologiczny - jako umiarkowany.

Największym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych gminy Szepietowo są zanieczyszczenia lokalne, związane z intensywnym rozwojem rolnictwa na tych terenach. Źródłem zanieczyszczeń są przede wszystkim stosowane w rolnictwie nawozy – zarówno sztuczne, jak i naturalne, powodujące emisję azotanów, chemiczne środki ochrony roślin oraz intensywny chów bydła. Istotny wpływ na stan wód powierzchniowych ma także niewielki zasięg istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Szepietowo. Poważnym źródłem zanieczyszczeń są ścieki socjalno-domowe, przenikające do wód gruntowych i lokalnych cieków wodnych z nieszczelnych zbiorników ściekowych. Źródłem zanieczyszczenia wód gruntowych może być także depozycja zanieczyszczeń powietrza z opadem atmosferycznym.

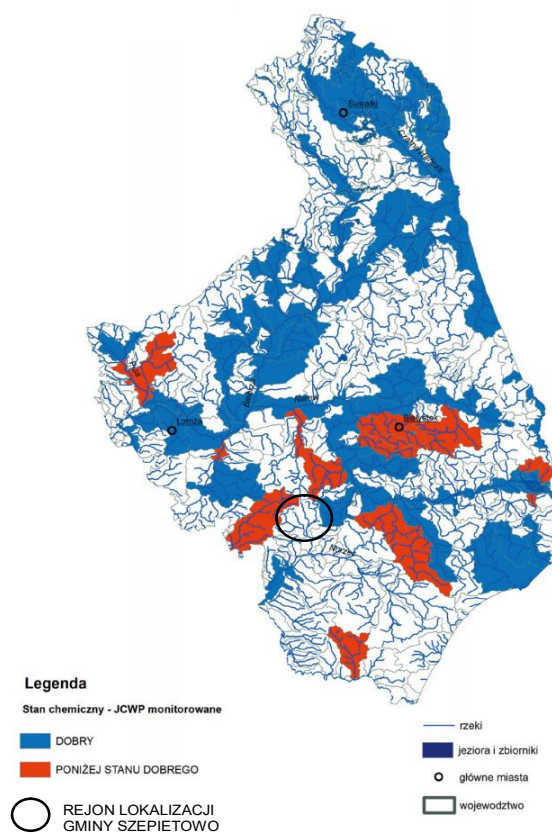

Rysunek 11. Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego JCWP rzecznych – gmina Szepietowo na tle województwa
Opracowanie własne na podstawie: Raportu o stanie środowiska województwa podlaskiego 2015

Wody podziemne

Gmina Szepietowo położona jest poza obszarem głównego zbiornika wód podziemnych. Zaopatrzenie gminy Szepietowo w wodę do celów bytowo - gospodarczych opiera się o ujęcia wód wglębnych trzeciorzędowych z Głównego Instytut Zrównoważonego Rozwoju Sp. z o.o. Zbiornika Wód Podziemnych nr 215. Jest to zbiornik Subniecka Warszawska pochodzący z utworów trzeciorzędowych. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 250 tys. m³/d.

Wody podziemne na terenie gminy występują stosunkowo płytko 0,5-1,0 m p.p.t. co w okresie wiosennym skutkuje licznymi podtopieniami. Według podziału obszaru Polski na jednolite części wód podziemnych

Rysunek 12. Ocena stanu chemicznego JCWP rzecznych – gmina Szepietowo na tle województwa
Opracowanie własne na podstawie: Raportu o stanie środowiska województwa podlaskiego 2015

gmina Szepietowo położona jest w jednostce o numerze 55 (PLGW200055). Więcej o JCWPd 55 opisano w Rozdziale 13.

W 2012 roku PIG (Państwowy Instytut Geologiczny) przeprowadził badania stanu chemicznego w ramach monitoringu diagnostycznego wód podziemnych także na terenie powiatu wysokomazowieckiego. Nie oznaczono odchyień od normy wśród pobranych próbek. Stan JCWPd nr 55 w obrębie gminy Szepietowo oceniany jest jako dobry.

W 2015 roku badania przeprowadzono w monitoringu operacyjnym w 7 punktach pomiarowych, położonych na terenie 3 powiatów województwa podlaskiego, m.in. powiatu wysokomazowieckiego. Lokalizacje dotyczyły badań na terenach miejskich, wiejskich i na gruntach ornych. Wyniki wykazały dobry stan chemiczny wód (I-III klasa), z wyłączeniem punktów położonych na gruntach ornych, gdzie stan określono jako słaby (IV klasa) z powodu podwyższonej zawartości azotanów.

Rysunek 13. Wyniki badań jakości wód podziemnych na terenie województwa podlaskiego w 2015 r.

Nr Mombada (nr na mapie)	Identyfikator UE	Wskaźnik jakości wody						Wskaźniki w III klasie	Wskaźniki w IV klasie	Klasa surowa 2015	Klasa organika 2015	Klasa końcowa 2015
		współrzędne 1992		Gmina	Miejscowość	Rodzaj otworu	Użytkowanie terenu					
		X	Y									
134	PL01G051_006	726567,21	578406,42	Kołaki Kościelne	Kołaki Kościelne	st. wiercona	4. Zabudowa wiejska			II	I	II
237	PL01G051_007	718511,50	573760,18	Zambrów	Zambrów	st. wiercona	2. Zabudowa miejska luzna	Fe		III		II
1681	PL01G054_011	735786,83	566637,65	Wysokie Mazowieckie	Wysokie Mazowieckie	st. wiercona	1. Zabudowa miejska zwarta	O ₂ , HCO ₃ , Fe		III		II
1485	PL01G055_013	755421,11	575539,96	Łapy	Gąsówka – Skwarki	piezometr	7. Grunty orne		NO ₃	IV	I	IV
1488	PL01G055_014	755954,37	562756,13	Poświętne	Liza Stara	piezometr	7. Grunty orne	O ₂ , HCO ₃ , Fe	NH ₄	IV	I	III
1489	PL01G055_015	755954,37	562756,13	Poświętne	Liza Stara	piezometr	7. Grunty orne	O ₂ , Ca, HCO ₃		III	I	III
1882	PL01G055_001	744988,69	587151,67	Kobylin – Borzymy	Kobylin – Kuleszki	st. wiercona	4. Zabudowa wiejska	O ₂ , NH ₄ , HCO ₃ , Fe		III	I	II

Raportu o stanie środowiska województwa podlaskiego 2015
(http://www.wios.bialystok.pl/pdf/wios_raport2015_wersja_WWW.pdf)

Jak wynika z tabeli (Rysunek 13) istotnym źródłem zanieczyszczeń są azotany i fosforany pochodzące ze źle nawożonych pól ornych, które zanieczyszczają wody podziemne w wyniku infiltracji wody (są one także przyczyną degradacji zbiorników wodnych) oraz niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych (głównie gnojowicy).

Gleby

Na terenie gminy Szepietowo występują głównie gleby mineralne bielcowe i brunatne wykształcone z glin i piasków gliniastych mocnych (kompleks pszenno-buraczany). Gleby organiczne – torfowe i gleby murszowe wytworzone z torfów niskich występują na niewielkich obszarach, głównie w obniżeniach terenowych. W płytkich obniżeniach terenowych występują gleby mineralne oglejone, natomiast w dolinie rzeki Mianki występują czarne ziemie bagienne.

W południowej części gminy, pod lasami liściastymi występują gleby płowe i brunatne, natomiast pod lasami iglastymi – gleby bielcowe i rdzawe (północno-wschodnia i zachodnia część gminy).

Gminę charakteryzuje stosunkowo duży udział gleb III i IV klasy bonitacyjnej w jej ogólnej powierzchni terenu. Ponad 36% gruntów użytków rolnych stanowią gleby III klasy bonitacyjnej.

Najbardziej urodzajne gleby zaliczane są do kompleksu pszennego dobrego. Występują na niewielkich obszarach w granicach gminy, na płaskich terenach. Ich największe powierzchnie rozciągają się w pasie od miejscowości Szepietowo-Żaki, przez Dąbrówkę Kościelną do wsi Wojny-Piecki, a następnie w kierunku północnym aż po granicę gminy w rejonie miejscowości Jabłoń-Samsony. Do gleb tych należą przede wszystkim gleby bielcowe, brunatne oraz czarne ziemie zdegradowane. Na niewielkich powierzchniach występują gleby szare oraz – lokalnie – czarne ziemie właściwe.

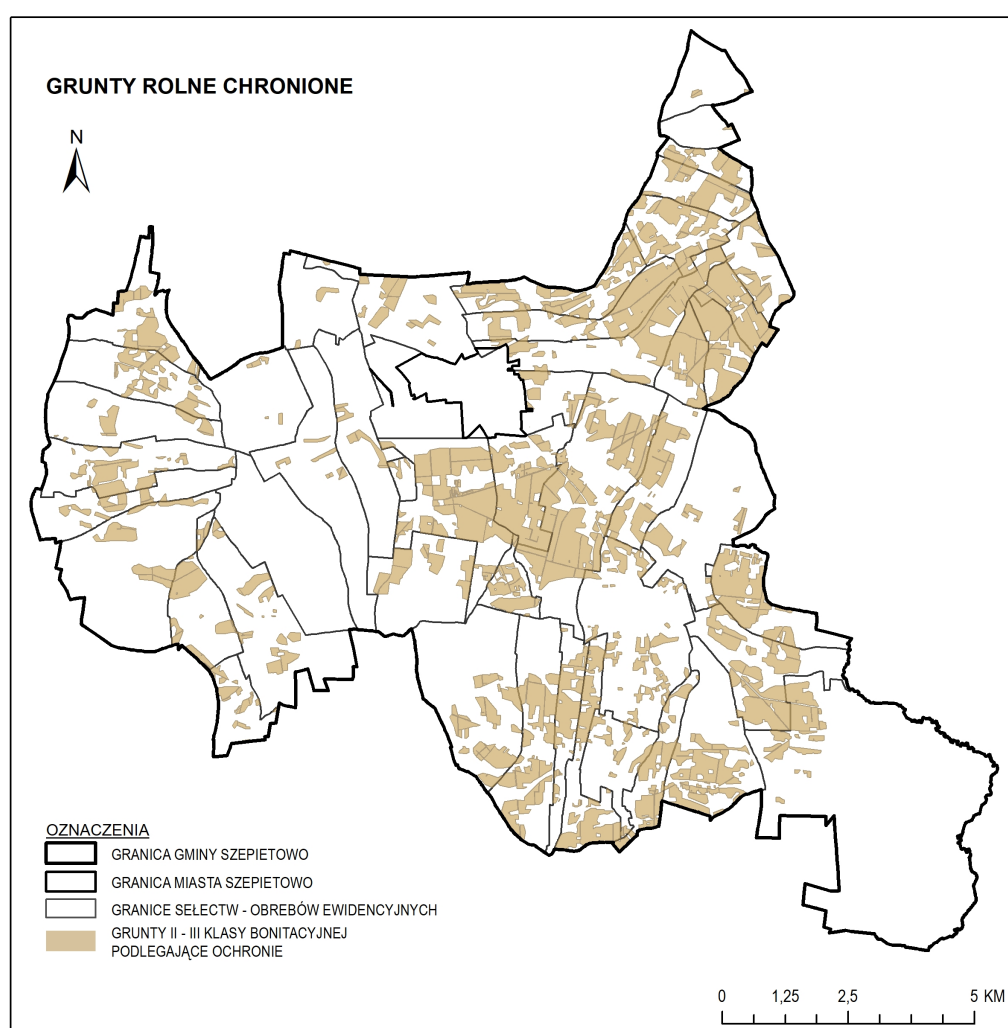
Na obszarze gminy Szepietowo powszechnie występują gleby bielcowe zaliczane do kompleksu żytniego bardzo dobrego. Największe ich powierzchnie położone są w południowej części gminy, w rejonie wsi Wojny-Krupy, Wojny-Pogorzeli i Nowe Wawele.

Pozostałe kompleksy glebowe w granicach gminy Szepietowo występują sporadycznie lub mozaikowo, zajmując niewielkie obszary, w zależności od lokalnych uwarunkowań, m.in. od ukształtowania terenu. Gleby kompleksu żytniego dobrego, bielcowe oraz brunatne wylugowane i kwaśne, występują w szczególności w rejonie wsi Dąbrowa-Łazy i Średnica-Pawłowięta. Gleby słabszych, kompleksów – żytniego słabego i żytniego bardzo słabego – są dość rzadko spotykane i zajmują niewielkie powierzchnie terenu.

Użytki zielone zajmują niemal 12% powierzchni gminy. Ich największe kompleksy znajdują się w centralnej części gminy, w dolinie rzeki Mianki.

Duże obszary zajmują gleby urodzajne. Grunty orne wysokich klas bonitacyjnych zajmują ponad 3 576,6 ha, czyli niemal 24% powierzchni gminy. Wśród nich dominują grunty III klasy bonitacyjnej, położone w centralnej i północnej części gminy. Jedynie niewielki fragment gruntu, o powierzchni około 0,7 ha, został zaklasyfikowany do gruntów II klasy.

Rysunek 14. Grunty wysokiej jakości i przydatności dla rolnictwa (klas bonitacyjnych II-III)

Opracowanie własne

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych gleby klas I-III podlegają ochronie.

Warunki klimatyczne i jakość powietrza atmosferycznego

Warunki klimatyczne gminy Szepietowo są typowe dla północno-wschodniej Polski. Klimat umiarkowany, w którego strefie znajduje się cała Polska, w miarę przesuwania się na wschód nabiera silniejszych cech

klimatu kontynentalnego. Południkowe ukształtowanie powierzchni Podlasia pozwala na swobodny przepływ mas powietrza z głębi kontynentu, co przejawia się w zaostrzonych warunkach klimatycznych. Mimo że średnia roczna temperatura powietrza jest niższa niż średnia temperatura roczna mierzona dla całego kraju, amplituda średniej temperatury miesięcy letnich i zimowych przyjmuje wysokie wartości. Zimy są stosunkowo długie i zimne. Okres wegetacyjny, ściśle związany z temperaturami dobowymi, jest wyraźnie krótszy w stosunku do sąsiedniego Mazowsza i Wyżyny Lubelskiej.

Najbardziej korzystną cechą klimatu gminy jest duże nasłonecznienie. Współczynnik zachmurzenia jest niższy od współczynnika dla Polski. Zachmurzenia najczęściej pojawiają się w listopadzie i grudniu. Dominują wiatry z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego.

Lokalne warunki klimatyczne są zróżnicowane w zależności od rzeźby terenu, występowania cieków powierzchniowych i pokrycia terenu. Dla gminy Szepietowo czynnikami znacząco wpływającymi na kształtowanie klimatu lokalnego są przede wszystkim: występowanie zwartych kompleksów leśnych, wysoki udział terenów niezabudowanych, otwartych w ogólnym zagospodarowaniu terenu gminy, brak dużych ośrodków miejskich oraz nieduże zróżnicowanie rzeźby terenu.

Na jakość powietrza powiatu wysokomazowieckiego, jak i samej gminy Szepietowo wpływają przede wszystkim niewielkie, rozproszone źródła emisji zanieczyszczeń powietrza. Największe źródła emisji zanieczyszczeń, to obiekty emitujące zanieczyszczenia z procesów technologicznych:

- EMG Sp. z oo. w Szepietowie,
- Wytwórnia Mas Bitumicznych w Szepietowie, należąca do Przedsiębiorstwa Robót Drogowo-Mostowych „TRAKT” Sp. z o.o. w Wysokim Mazowieckiem.

Zakłady te emitują do powietrza zanieczyszczenia pyłowe oraz gazowe. Należy przy tym zaznaczyć, że wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych w ciągu ostatnich 10 lat wykazuje tendencję malejącą, w szczególności dzięki zastosowaniu urządzeń odpylających. Emisja zanieczyszczeń gazowych jest jednak ciągle wysoka. Bez wątplenia ma to związek z dużą emisją dwutlenku węgla – związana zarówno z działaniem urządzeń grzewczych jak i samochodową emisją spalin.

Zgodnie z informacjami podanymi w Informacji Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu wysokomazowieckiego w 2015 r., opublikowanym w 2016 r., w ramach przeprowadzonej oceny jakości powietrza w powiecie wysokomazowieckim stwierdzono przekroczenie norm jakości powietrza w odniesieniu do:

- stężenia dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} - obszar przekroczeń Łomża (kryterium – ochrona zdrowia),
- poziomu dopuszczalnego II fazy pyłu zawieszonego PM_{2,5} - obszar przekroczeń Łomża (kryterium – ochrona zdrowia),
- poziomów celów długoterminowych ozonu (kryterium - ochrona roślin).

Nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych i docelowych poziomów pozostałych zanieczyszczeń, w tym między innymi dwutlenku siarki, dwutlenku i tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu oraz ozonu oraz stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀.

Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu

Powiązania przyrodnicze z otoczeniem

Gmina Szepietowo położona jest w zasięgu połączeń ekologicznych o charakterze ponadlokalnym. Głównymi powiązaniem przyrodniczymi gminy Szepietowo są korytarze ekologiczne, będące częścią ogólnopolskiej sieci. Niewielkie obszary gminy położone są w granicach dwóch korytarzy ekologicznych. Południowy fragment gminy jest częścią korytarza Dolina Narwi – Dolina Nurca (KPn – 5C). Natomiast jej najdalej wysunięta na północ część leży w obszarze korytarza Dolina Środkowej Narwi – Dolina Górnej Narwi (GKPn – 5A), będącego jednym z głównych korytarzy ekologicznych w Polsce. Wskazuje się paneuropejskie znaczenie tworzonych przez niego powiązań przyrodniczych i dróg migracyjnych.

Korytarze ekologiczne pokrywają się z obszarami leśnymi na północnym i południowym krańcu gminy. Aby ułatwić poruszanie się dużej zwierzyny w środowisku niezbędne jest tworzenie sieci korytarzy ekologicznych.

Istniejące powiązania przyrodnicze gminy stanowią przede wszystkim zwarte struktury zieleni o dużej wartości przyrodniczej, zwłaszcza obszary lasów ochronnych, doliny cieków wodnych oraz inne obszary i pasma zieleni naturalnej. Obszarami o szczególnych walorach przyrodniczych są również kompleks leśny Wyliny, dolina rzeki Mianki, stawy i glinianki położone w pobliżu miasta Szepietowo, torfowisko leśne w okolicy wsi Jabłoń-Kikolskie. Ze względu na brak obszarów ściśle chronionych w granicach

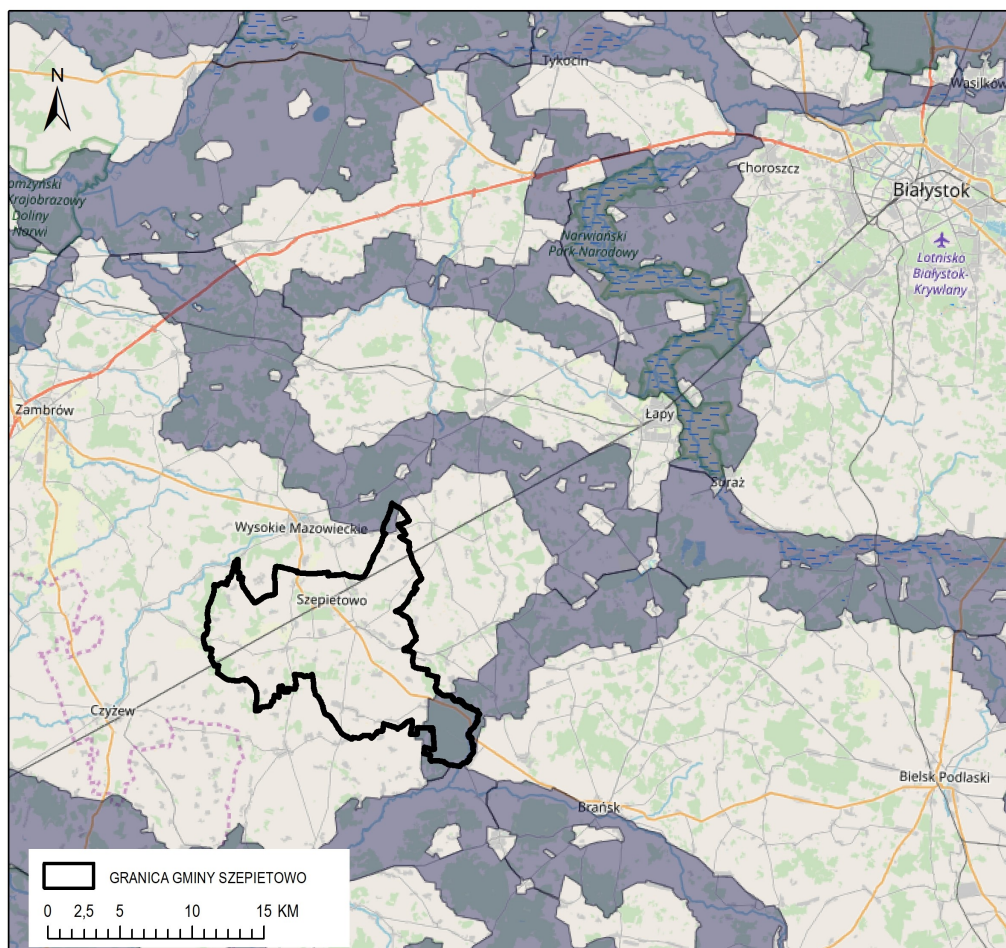
i w sąsiedztwie gminy Szepietowo, jako jej lokalne przyrodnicze powiązania z otoczeniem należy wskazać przede wszystkim obszary zieleni o naturalnym charakterze. Korytarzami migracyjnymi będą w szczególności obszary wzdłuż cieków powierzchniowych oraz tereny zwartych struktur leśnych.

Poza tymi powiązaniem o szczególnej wartości, łączność systemów przyrodniczych poszczególnych terenów zapewniają także inne istniejące tereny otwarte, również te poddawane działalności człowieka - tereny rolne, a nawet zieleń obszarów zurbanizowanych. Istnienie terenów rolnych, towarzyszących im zadrzewień śródpolnych oraz zieleni towarzyszącej zabudowie, pozwala na zachowanie spójności systemu przyrodniczego. Gmina Szepietowo charakteryzuje się szczególnie wysokim udziałem terenów otwartych w strukturze użytkowania gruntów. Funkcjonujące obszary pól uprawnych oraz zieleni ogrodów przydomowych sprzyjają wzmocnieniu bioróżnorodności i umożliwiają migrację zwierząt, w szczególności małych gatunków.

Elementami negatywnie wpływającymi na zachowanie łączności ekologicznej są liniowe bariery ekologiczne, związane z funkcjonowaniem tras komunikacyjnych. Najistotniejszymi barierami, potencjalnie najsilniej oddziałującymi, są:

- linia kolejowa, przecinająca gminę w kierunku południowy-zachód – północny-wschód,
- droga krajowa nr 66, o przebiegu południowy-wschód – północny-zachód.

Rysunek 15. Ponadlokalne powiązania przyrodnicze gminy Szepietowo

Opracowanie własne na podstawie: <http://mapa.korytarze.pl/>

Obszary i obiekty prawnie chronione

Na obszarze gminy Szepietowo oprócz Zespołu przyrodniczo-krajobrazowego pod nazwą „Park Krajobrazowy w Szepietowie Wawrzyńcach” nie występują inne obszary prawnie chronione, jednak położona jest w bliskim sąsiedztwie:

- Biebrzańskiego Parku Narodowego (ok. 30 km), Narwiańskiego Parku Narodowego (ok. 20 km), Rezerwatu Przyrody Koryciny (ok. 15 km);

- Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Górnej Narwi PLB 200007,
- Obszarów Specjalnej Ochrony, wyznaczonych głównie do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków – Obszar Specjalnej Ochrony Bagienna Dolina Narwi PLB 200001, Obszar Specjalnej Ochrony Puszcza Biała Piska PLB 140007 (ok. 17 km), Obszar Specjalnej Ochrony Bagno Wizna PLB 200005.

Na terenie gminy Szepietowo tylko jeden obiekt objęty jest formą ochrony przyrody wymienioną w art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1098, z późn. zm.). Uchwałą Nr XXXIV/240/10 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 26 października 2010 r. ustanowiono zespół przyrodniczo-krajobrazowy pod nazwą „Park Krajobrazowy w Szepietowie-Wawrzyńcach”.

W ramach ustanowionego zespołu ochroną prawną objęto teren parku dworskiego w miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce, będący częścią dawnego założenia dworsko-ogrodowego, otaczającego siedzibę właściciela majątku. Park został założony w 1927 r., początkowo na powierzchni 20 ha gruntów, jako park krajobrazowy z alejkami spacerowymi i wkomponowanymi klombami kwiatowymi, w stylu kaligraficznym. W parku rosły liczne gatunki drzew iglastych (świerk, modrzew) i liściastych (lipy, klony, dęby, buki, kasztanowce). Do rezydencji prowadziła od zachodu aleja lipowa. Obecnie park ma nieco zatarty układ, ale jest dobrze utrzymany, widoczne są alejki, w dobrym stanie są również aleje: grabowa, klonowa przechodząca w kasztanowcową oraz lipowa uzupełniająca układ parku dworskiego.

Park położony jest w północnej części wsi, obecnie zajmuje powierzchnię około 3,3 ha, ze względu na swoją wartość kompozycyjną stanowi jednak jej dominantę przestrzenną. Szczególnym celem ochrony zespołu jest zachowanie krajobrazu naturalnego i kulturowego oraz drzewostanu z dużą ilością starodrzewu (aleje drzew). Szczególnie wartościowe są dęby i graby, poza tym na terenie parku występują również topole, lipy, buki i kasztanowce. Wiele okazów spełnia kryteria dendrologiczne do objęcia ich ochroną prawną w formie pomnika przyrody. Do parku prowadzą zabytkowe aleje – lipowa i kasztanowcowa. Szacuje się, że drzewostan zachował się w ok. 70% w stosunku do jego pierwotnych nasadzeń.

Ponadto większość gruntów znajdujących się na obszarze gminy to grunty leśne i grunty rolne wysokiej bonitacji III-IV klasy. Grunty klas I-III podlegają ochronie na mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Na terenie gminy nie występują obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Pokrycie i użytkowanie terenu oraz ich wpływ na funkcjonowanie środowiska – rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

Szepietowo to gmina o charakterze rolniczym. Dominującym rodzajem użytków gruntowych w gminie Szepietowo są grunty rolne. Grunty orne występują w obrębie całej gminy. W dolinach rzek i mniejszych cieków wodnych oraz w podmokłych obniżeniach terenowych występują łąki oraz tereny zadrzewień o charakterze półnaturalnym. W pobliżu niekiedy występują pastwiska. Wśród innych gruntów rolnych występują na niewielkich powierzchniach: sady, grunty pod rowami oraz grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych. Wzdłuż dróg pojawiają się grunty rolne zabudowane – towarzyszą zabudowanym i zurbanizowanym. Tereny przemysłowe wskazano w rejonie miasta oraz w sąsiedztwie użytków kopalnych. Lasów jest niedużo, ale tworzą zwarte powierzchnie większe niż inne grunty (poza rolnymi). Najwięcej gruntów leśnych jest w rejonie miejscowości Wyliny-Ruś. Niewielkie obszary leśne i zadrzewione rozproszone są na całym obszarze gminy, skupiając się w zwarte kompleksy o większej powierzchni jedynie w kilku miejscach.

Ekosystemy łąkowe i pastwiska, zadrzewienia śródpolne i nieużytki o cechach naturalnych

Łąki, pastwiska i nieużytki rozproszone są na terenie całej gminy Szepietowo i zajmują łącznie powierzchnię ponad 1800 ha. Występują głównie wzdłuż istniejących cieków wodnych oraz w rejonach lasów, tworząc strefę przejściową między kompleksami leśnymi o naturalnym charakterze, a polami uprawnymi. Są to głównie zbiorowiska trawiaste, którym często towarzyszą drzewostany wierzbowe i topolowe. Ze względu na ich ekstensywne zagospodarowanie oraz stosunkowo dużą bioróżnorodność, stanowią istotny element systemu przyrodniczego gminy. Tworzą lokalną sieć korytarzy ekologicznych, a także zapewniają schronienie i są źródłem pokarmu dla wielu gatunków zwierząt. Miejscowo sieć tę uzupełniają zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, te jednak w gminie występują stosunkowo rzadko, najczęściej w formie pojedynczych roślin.

Tego typu ekosystemy mają duże znaczenie krajobrazowe i przyczyniają się do poprawy jakości środowiska przyrodniczego. Łąki, pastwiska i nieużytki łatwo przyswajają zanieczyszczenia, zarówno gazowe jak i metale ciężkie, z kolei zadrzewienia śródpolne zatrzymują szkodliwe emisje. Ponadto,

zespoły te zwiększają wilgotność gleb, korzystnie wpływając na możliwości produkcji rolnej pobliskich terenów, a także odgrywają dużą rolę w ograniczaniu negatywnych skutków zmian klimatu.

Pola uprawne

Tereny rolne zajmują większość powierzchni gminy. Należą do nich przede wszystkim monokulturowe uprawy polowe, w tym grunty orne, sady oraz uprawy warzyw i owoców. Wśród tych ostatnich można zauważyć największą różnorodność gatunkową oraz sezonową zmienność.

Pola uprawne są terenami zieleni o wysokim stopniu przekształcenia przez człowieka. Działalność rolnicza niejednokrotnie wiąże się z wprowadzaniem zmian struktury fizyczno-chemicznej gleb oraz z celowym uproszczeniem struktury gatunkowej obszarów pól uprawnych, nie tylko przez planowe jednorodne nasadzenia, ale również przez eliminację zagrażających uprawom gatunków roślin i zwierząt. Mimo, że zabiegi te są wyraźną ingerencją w środowisko naturalne, tereny pól uprawnych stanowią istotny element struktury przyrodniczej gminy. Tworzone przez nie duże kompleksy terenów otwartych, pozbawionych zabudowy, umożliwiają migrację gatunków i tworzą warunki do bytowania zwierząt, w szczególności ptaków i małych gatunków ssaków.

Tereny podmokłe

Cennymi obszarami przyrodniczymi są bez wątpienia nieliczne tereny podmokłe, występujące w gminie Szepietowo w formie torfowisk leśnych i bagienek śródpolnych. Takie tereny pełnią szczególną rolę w systemie hydrologicznym, są również siedliskiem wielu unikalnych gatunków roślin, a także gadów, płazów i ptaków. Spośród tych obszarów wyróżnia się torfowisko leśne, położone na zachód od wsi Jabłoń-Kikolskie, gdzie występują rzadkie gatunki roślin bagiennych.

Lasy

W granicach administracyjnych gminy Szepietowo grunty leśne obecnie zajmują powierzchnię około 2655 ha, tj. 17,5% powierzchni gminy. Według danych BDL na rok 2017 pod względem własności gruntów w nieznacznym stopniu przeważały lasy będące własnością Skarbu Państwa, w 2017 r. obejmowały one powierzchnię równą 1444 ha, stanowiąc 55% wszystkich gruntów leśnych w gminie.

Ponad 13% lasów – więcej niż 361 ha, stanowią lasy ochronne, z czego największą powierzchnię, ponad 271 ha, zajmują lasy wodochronne. Są to kompleksy leśne: uroczysko Szepietowo, uroczysko Stawiereje i uroczysko Wyliny. Pozostałe to lasy: o szczególnym znaczeniu dla obronności, na stałych powierzchniach badawczych, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej oraz stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Największe obszary lasów występują w południowo-wschodniej części gminy – obręb Wyliny-Ruś oraz wokół terenów zurbanizowanych miasta Szepietowo, szczególnie po jego zachodniej stronie. Pozostałe kompleksy leśne są dość rozdrobnione na terenie całej gminy. Znaczne rozdrobnienie lasów i mozaikowość siedlisk utrudnia prowadzenie racjonalnej i nowoczesnej gospodarki leśnej, w tym wykrywanie zagrożeń gradacjami szkodników, ochronę przed pożarami i zaśmiecaniem oraz właściwe dolesienia – dostosowane do siedliska.

Na terenie gminy dominują siedliska lasu mieszanego i bory świeże. Siedliska wilgotne występują w rozproszeniu w dolinach i obniżeniach terenu. Zróżnicowanie gatunkowe lasów jest stosunkowo niewielkie. Gatunkami głównymi są: sosna zwyczajna, dąb szypułkowy oraz olcha czarna.

Duży udział w ogólnej powierzchni lasów mają sosnowo-dębowe siedliska lasu mieszanego świeżego (LMśw) oraz lasu mieszanego wilgotnego (LMw), którego główne gatunki stanowią dęby szypułkowe oraz świerki. Szatę roślinną tych siedlisk wzbogacają domieszki brzoź brodawkowatych oraz osiki.

Bory świeże (Bśw) i bory mieszane świeże (BMśw) występują na siedliskach piaszczystych. Tworzone są głównie przez sosny z domieszką brzozy brodawkowej. Drzewostan borów mieszanych świeżych, zajmujących żyzniejsze gleby, często uzupełniają także dęby bezszypułkowe i osiki. W strefach wysokiego zalegania wód gruntowych występują bory mieszane wilgotne (BMw). Gatunkami głównymi tych siedlisk są sosny oraz dęby szypułkowe, których kompleksy uzupełniają brzozy brodawkowe i omszone.

Doliny i obniżenia terenu zajmują siedliska olsowe, porośnięte przez olchy z domieszką innych drzew liściastych – dębów, brzoź oraz jesionów. Poza tymi zbiorowiskami na terenie gminy występują również: lasy mieszane bagiennie, bory wilgotne, lasy świeże i olsy jesionowe. Zajmują jednak niewielkie powierzchnie.

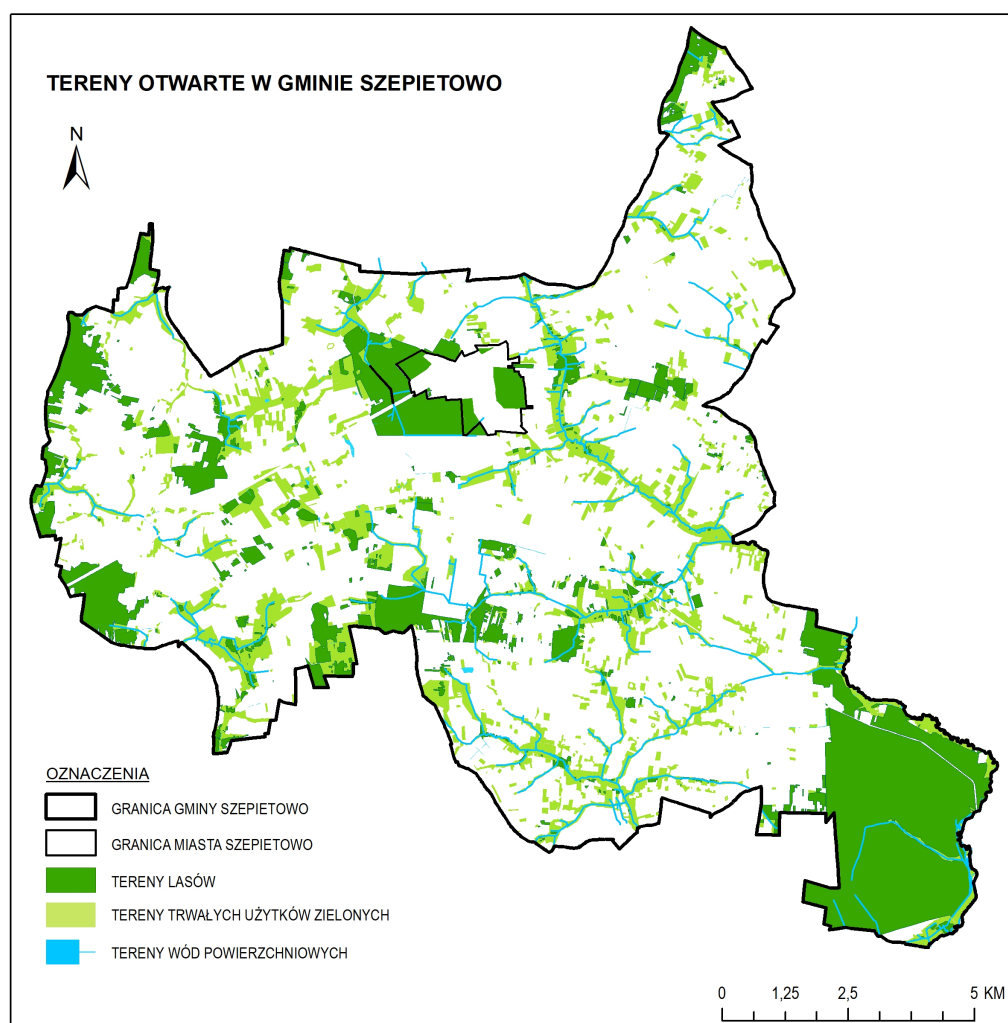
Zieleń terenów zurbanizowanych

Istniejąca zabudowa, skupiona w niewielkich wsiach i miejscowościach, przeważnie tworzy rozwijające się wzdłuż dróg wąskie pasma. Towarzysząca jej zieleń jest zróżnicowana w zależności od funkcji oraz lokalizacji poszczególnych nieruchomości.

Zieleń obszarów wiejskich, towarzysząca zabudowie zagrodowej, w dużej części ma charakter wyłącznie użytkowy, właściwie pozbawiony walorów estetycznych, charakteryzuje się niewielkim bogactwem gatunkowym. Zieleń o większych walorach estetycznych i bardziej zróżnicowanej roślinności towarzyszy przede wszystkim mniejszym gospodarstwom oraz nierolniczej zabudowie jednorodzinnej. Kształtowane przy nich ogrody to przede wszystkim wielobarwne nasadzenia kwiatów i roślin ozdobnych, krzewy zimozielone, niewielkie wydzielone grządki warzywne oraz pojedyncze drzewa owocowe. W podobny sposób urządzone są ogrody w głównym ośrodku osadniczym w gminie – Szepietowie.

Zieleń o charakterze ogólnodostępnym, towarzysząca zabudowie usługowej, w tym usług publicznych, jest urządzona i zadbana. Przyjmuje zazwyczaj proste, geometryczne formy żywopłotów i pojedynczych nasadzeń krzewów zimozielonych. Spośród tej zieleni bez wątplenia wyróżnia się objęty ochroną park w miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce, obecnie funkcjonujący jako teren zielony przy Podlaskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Szepietowie.

Rysunek 16. Tereny otwarte gminy Szepietowo

Opracowanie własne

Fauna:

Ze względu na duże powierzchnie terenów otwartych, obejmujących także tereny o charakterze naturalnym, na obszarze gminy Szepietowo występują liczne gatunki zwierząt, w szczególności ptaków i drobnych ssaków. W powiecie wysokomazowieckim stwierdzono występowanie m.in. perkoza dwuczubego, czapli białej, bociana białego i czarnego, świstuna, cyranki, myszołowa włochoatego, żurawia, puchacza, sowy śnieżnej, a także wielu gatunków ptaków typowych dla krajobrazów rolniczych.

Przedstawicielami płazów są m.in.: traszka zwyczajna, kumak nizinny, rzekotka drzewna, żaba trawna i żaba jeziorowa, natomiast gadów: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata.

Spośród ssaków najliczniej występują zające i sarny, dalej inne gatunki ssaków drobnych, w tym lisy, norki, tchórze i jenoty. Na obszarze nadleśnictwa Rudka stwierdzono także występowanie ssaków gatunków objętych ochroną, m.in. bobra europejskiego, wilka i wydry.

Ponadto, na terenach zurbanizowanych występują pospolite zwierzęta oraz ptaki synantropijne związane z agrocenozami.

Zmiany wpływające niekorzystnie na środowisko

Przekształcenia środowiska przyrodniczego w gminie Szepietowo związane są przede wszystkim z działalnością rolniczą. Jak wspomniano powyżej, działalność ta wiąże się ze zmianą struktury fizyczno-chemicznej gleby oraz, niejednokrotnie, ze zmianą naturalnych stosunków wodnych. Zmiany te, utrwalone przez wielowiekową tradycję rolniczą, mogą pogłębiać się wraz z intensyfikacją rolnictwa. Ponadto, prowadzenie upraw rolnych i hodowli zwierząt, może powodować zwiększoną emisję zanieczyszczeń – w szczególności pyłowych i gazowych.

Zmiany użytkowania terenu, mające wpływ na środowisko przyrodnicze, są powodowane również przez powierzchniową eksploatację surowców naturalnych. Wydobycie występujących na terenie gminy kruszyw naturalnych i surowców ilastych powoduje przekształcenie powierzchni terenu i trwałe przekształcenie siedlisk.

Presję na środowisko naturalne wywiera również rozwój terenów zurbanizowanych. Zajmowanie nowych terenów przez zabudowę ma wpływ na stosunki gruntowo-wodne oraz ogranicza możliwość migracji większych gatunków zwierząt. Na terenie gminy Szepietowo zabudowa rozwija się miarowo i rozwój ten obejmuje przede wszystkim realizację inwestycji z zakresu budownictwa jednorodzinnego oraz zagrodowego, zachodzące zmiany mają więc łagodny charakter.

Do największych zagrożeń dla środowiska naturalnego występujących na obszarze gminy Szepietowo należy zaliczyć:

- intensyfikację rolnictwa,
- nieracjonalne nawożenie pól oraz stosowanie nadmiernej ilości środków ochrony roślin,
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych do ziemi lub do wód powierzchniowych.

Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych oraz stanu zachowania walorów krajobrazowych i możliwości ich kształtowania

Ze względu na małą intensywność rozwoju obszarów zurbanizowanych oraz niewielkie powierzchnie terenów zidentyfikowanych złóż kruszyw naturalnych i surowców ilastych, rolniczy krajobraz gminy Szepietowo nie podlega dużym przekształceniom. Dobrze zachowane są również elementy urozmaicające ten krajobraz – naturalne ciek wodne oraz obszary lasów i zadrzewień.

Stosunkowo mała dynamika zmian zagospodarowania terenu gminy pozwoliła na zachowanie nieobjętych ochroną obiektów o wysokich walorach przyrodniczych. Zachowane zostały cenne okazy starodrzewu, w szczególności zabytkowe aleje prowadzące do zespołu krajobrazowo-przyrodniczego w miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce.

Wnioski

Za podstawowe uwarunkowania przyrodnicze gminy Szepietowo należy uznać:

- ❖ wysoki udział gleb wysokiej jakości, przydatnych do produkcji rolnej,
- ❖ występowanie niewielkich obszarów zidentyfikowanych złóż surowców naturalnych,
- ❖ istniejącą sieć cieków naturalnych i rowów melioracyjnych,

ale także:

- ❖ znikomą liczbę obiektów oraz obszarów chronionych na terenie gminy,
- ❖ rozproszenie obszarów leśnych i stosunkowo niską lesistość gminy,
- ❖ zmiany stosunków gruntowo-wodnych związane z intensyfikacją rolnictwa i, miejscowo, prowadzeniem powierzchniowej eksploatacji surowców naturalnych.

Z uwagi na specyfikę terenów gminy jako główne cele w zakresie kształtowania struktury przyrodniczej należy określić:

- ❖ zapewnienie ochrony wybranym obiektom i obszarom o szczególnych walorach przyrodniczych,
- ❖ poprawę jakości wód powierzchniowych,
- ❖ ochronę kompleksów leśnych i obszarów zadrzewień, utrzymanie oraz wzmocnienie ich ekologicznych funkcji,
- ❖ tworzenie pasów zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- ❖ ochronę gruntów najwyższych klas bonitacyjnych przed nieuzasadnioną zmianą przeznaczenia na nierolnicze,
- ❖ zwiększanie powierzchni terenów leśnych, bez szkody dla cennych zbiorowisk nieleśnych,
- ❖ utrzymanie ciągłości ekologicznej w gminie i zapobieganie fragmentaryzacji najcenniejszych przestrzeni przyrodniczych,
- ❖ utrzymanie otwartych przestrzeni, głównie terenów rolniczych, jako zwartych struktur współbudujących powiązania środowiskowe oraz krajobraz,
- ❖ zachowanie równowagi ekologicznej w układzie człowiek – środowisko.

Jako główne cele w zakresie kształtowania krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego należy uznać:

- ❖ zachowanie rolniczego charakteru gminy z mozaiką pól, użytków zielonych, lasów, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- ❖ ochronę i uzupełnianie przydrożnych alei drzew i nasadzeń przydrożnych, szczególnie wzdłuż dróg gminnych,
- ❖ ochronę zachowanych założeń pałacowo-parkowych, zabytków architektury, regionalnej zabudowy drewnianej, krzyży, kapliczek, miejsc pamięci, cmentarzy i innych obiektów o wartościach kulturowych,
- ❖ propagowanie architektury regionalnej.

Rozdział 5

STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY
WSPÓŁCZESNEJ

Obszar dzisiejszej gminy Szepietowo od ok. XI wieku znajdował się w kasztelanii święckiej. Jej stolicą był gród zlokalizowany w pobliżu obecnej wsi Święck-Strumiany położonej w granicach gminy sąsiedniej - Czyżew. Około 1075 r. tutejsze ziemie nadane zostały biskupom płockim. Wyraźny rozrost struktur osadniczych nastąpił jednak dopiero w XIV w., po przekazaniu przez Władysława Jagiełłę części ziem księżętom mazowieckim.

Osiedlało się tu głównie drobne rycerstwo mazowieckie. Dominowała tu struktura wsi i przysiółków drobnej i średniej szlachty. Kształtowane w tym okresie typowe układy przestrzenne do dziś widoczne są w strukturze osadniczej gminy. *„Wsie zamieszkałe przez potomków jednego rodu lub rodziny, które otrzymały nadanie, tworzyły tzw. okolice, pośród których największą jest grupa wsi o nazwie Wojny z wsią kościelną Dąbrówką. Nie było tu dużej własności ziemskiej. Dominowały stosunkowo niewielkie folwarki: Wyliny Ruś, Charążyce, Bybytki, Warele, Szuby. Jedynym większym majątkiem były dobra Szepietowo, które z czasem rozpadły się na mniejsze posiadłości, m.in. Szepietowo Wawrzyńce, Szepietowo Poleśne Nowe. Stosunkowo krótka jest historia Szepietowa, do niedawna zwanego Szepietowem-Stacją, które rozwinęło się z małej osady Szepietówka, powstałej wraz założeniem linii kolejowej w latach 50.XIX, by po półtorej wieku uzyskać status miasta.*

O swoistości krajobrazu kulturowego gminy zdecydowało dominujące tu osadnictwo szlacheckie. Jego podstawowe wyróżniki przetrwały do dziś, a są nimi najczęściej małe osady, otoczone szachownicą pól urozmaiconych skupinami zieleni śródpolnej i małymi lasami. Najbardziej typowe układy przestrzenne wsi opierają się na schemacie ulicówki, gdzie kośćcem układu jest równoległa do cieków wodnych droga, wzdłuż której skupione są zagrody.

Ważnym elementem krajobrazu są krzyże i kapliczki przydrożne, stawiane najczęściej na krańcach wsi i przy skrzyżowaniach dróg.

Elementy, które zwykło się uważać za wyróżniki wsi szlacheckiej: drewniane płoty, studnie z żurawiami i drewniane „dworki”, świrony (spichlerze), zniknęły z krajobrazu gminy. Pojedyncze, zachowane obiekty są na ogół opuszczone i zdewastowane.

Spośród ok. 11 folwarków i zespołów dworskich, żaden nie zachował się w całości, co jest następstwem nie tylko zniszczeń wojennych i przemian powojennych. Śladem założenia w Chorążynach jest kilka usychających świerków, park w Wylinach-Rusi pochłania las, obora w Nowym Szepietowie Podleśnym została zniszczona pożarem w 2004. Stosunkowo najlepiej zachowała się krajobrazowa kompozycja przestrzenna założenia dworskiego w Szepietowie Wawrzyńcach, którego część ogrodowo-parkowa wpisana została do rejestru zabytków, choć założony w l. 20. XX park w stylu kaligraficznym został zniszczony i częściowo zabudowany.

Zmiany cywilizacyjne powodują również zanik charakterystycznych dla krajobrazu wiejskiego obiektów techniki — młynów i wiatraków (Szepietowo i Dąbrówka Kościelna)”.

Rozwój miasta Szepietowo nastąpił w związku z budową trasy kolei, która miała miejsce w latach 1850-1862. Przystanek kolei wybudowano w miejscowości nazwanej wtedy Szepietowo-Stacja, której nazwę zmieniono później na Szepietowo. W pobliżu wsi Szepietowo-Janówka znalazła się baza budowlana zasiedlona przez specjalistów i robotników. Linia pod nazwą Sankt Petersburgsko-Warszawska Droga Żelazna powstała na podstawie ukazu carskiego.

W czasie I wojny światowej tereny gminy były miejscem walk ścierających się wojsk niemieckich i rosyjskich, o czym świadczą zabytkowe cmentarze wojenne z tego okresu. W roku 1915 na terenie gminy miała miejsce bitwa pod Plewkami. Miejsca pochówku kilkuset osób poległych w tej walce i zmarłych w jej wyniku są upamiętnione w kilku lokalizacjach w gminie w formie ogrodzonych i oznakowanych krzyżem i tabliczką informacyjną, cmentarzy wojennych. Od tego momentu powiat wysokomazowiecki znajdował się pod okupacją niemiecką.

Przeszłość gminy dokumentują stanowiska archeologiczne oraz obiekty zabytkowe, z których część objęta jest formami ochrony zabytków. Razem z kapliczkami i krzyżami przydrożnymi stanowią ważne elementy krajobrazu kulturowego gminy.

Zabytki nieruchome

Większość zabytków nieruchomych pochodzi z XIX i XX wieku. Powstanie wielu z nich związane było z budową i funkcjonowaniem Kolei Warszawsko-Petersburskiej. Do szczególnie wartościowych zabytków,

objętych ochroną przez wpisanie do wojewódzkiego rejestru zabytków lub ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków, należą budynki sakralne i parafialne w Dąbrówce Kościelnej, budynki techniczne i usługowe. Najstarszym zabytkiem nieruchomym jest drewniana dzwonnica przy kościele parafialnym w Dąbrówce Kościelnej wybudowana w 1786 r. Jej budowa została przeprowadzona prawdopodobnie wraz z szalowaniem powstałego w 1755 roku, czwartego z kolei kościoła. Dzwonnica o powierzchni ok. 26 m² i kubaturze 195 m³ wykonana jest z drewna w konstrukcji wieńcowej - parter i słupowej - otwarte piętro. Dzwonnica wyposażona jest w barokowy, XVII-wieczny dzwon. Znaczącym zabytkiem z uwagi na unikatowość jest również kolportaż strażacki w Dąbrówce Kościelnej. Prawdopodobnie jest to jedyny tego typu przykład małej architektury w województwie. Kolportaż służył do sprzedaży gazet, czasopism, a także dewocjonaliów i pamiątek. Wśród obiektów ujętych w rejestrze zabytków i Gminnej Ewidencji Zabytków znajdują się również parki oraz cmentarze, w tym cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej. Ze względu na swój charakter są one nie tylko cennym świadectwem historii, ale również obiektami o dużej wartości przyrodniczej.

Tabela 2. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego (rejestr zabytków nieruchomych)

Lp.	Miejscowość, obiekt:	Nr i data wpisu do rejestru	Okres powstania
DĄBRÓWKA KOŚCIELNA			
1.	Kościół parafialny p.w. św. Anny	A -60/28.04.1980	1 poł. XIX
2.	Dzwonnica drewniana	A-60/28.04.1980	1786 r.
3.	Nagrobek Augusta Wojno (na cmentarzu rzym.-kat.)	A-309/16.06.1987	1 poł. XIX
4.	Budynek kolportażu strażackiego, murowany	A-586/30.07.2015	1936 r.
SZEPIETOWO			
5.	Cmentarz wojenny z I wojny światowej	A-435/30.12.1991	I wojna światowa
SZEPIETOWO-WAWRZYŃCE			
6.	Założenie ogrodowo-parkowe	A-195/27.01.1984	1927 r.
ŚREDNICA-PAWŁOWIĘTA			
7.	Cmentarz wojenny z I wojny światowej (przy drodze do Dąbrówki Kościelnej)	A-278/12.03.1987	I wojna światowa

Opracowanie własne na podstawie: <https://wuozbialystok.bip.gov.pl/rejestry-ewidencje/archiwum/rejestr-a-wykaz-zabytkow-nieruchomych-województwa-podlaskiego.html> (stan na 19.12.2019 r.)

Pozostałe cenne pod względem kulturowym i historycznym obiekty wyróżniono ujęciem ich w Gminnej Ewidencji Zabytków. W gminie Szepietowo gminna ewidencja zabytków została założona w 2005 r., gminna ewidencja nie jest prawną formą ochrony zabytków i dóbr kultury. Z racji tego wiele z nich uległo zniszczeniu lub zostało poddanych przebudowie, tracąc bezpowrotnie swoje wartości.

W celu rozpoznania stanu dziedzictwa kulturowego na obszarze gminy, w 2019 r. zweryfikowano gminną ewidencję zabytków. Widnieją w niej zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego, zabytki nieruchome wojewódzkiej ewidencji zabytków (WEZ), stanowiska archeologiczne, a także 3 zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza z porozumieniem z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Tabela 3. Wykaz obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt
<i>Zabytki architektury i budownictwa</i>		
1.	Dąbrowa - Łazy	dróżniczówka
2.	Dąbrowa - Łazy	wiatrak koźlak
3.	Dąbrówka Kościelna	plebania
4.	Dąbrówka Kościelna	budynek straży pożarnej
5.	Dąbrówka Kościelna	mleczarnia
6.	Szepietowo	budynki stacji
7.	Szepietowo	budynek stacyjny
8.	Szepietowo Podleśne	obora /po pożarze/
<i>Historyczne układy przestrzenne</i>		

Lp.	Miejscowość	Obiekt
9.	Dąbrówka Kościelna	historyczny układ przestrzenny wsi Dąbrówka Kościelna
<i>Parki zabytkowe</i>		
10.	Szepietowo Podleśne	park
11.	Wyliny - Ruś	park
<i>Cmentarze</i>		
12.	Stawiereje Podleśne	cmentarz z okresu I wojny światowej 1915 r.
13.	Szymbory Włodki	cmentarz wojenny żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej
14.	Średnica-Jakubowięta	cmentarz wojenny z I wojny św.
15.	Włosty-Olszanka	cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich z I wojny światowej
16.	Wojny - Pietrasze	cmentarz rzymskokatolicki
17.	Stawiereje Podleśne	cmentarz z okresu I wojny światowej 1915 r.

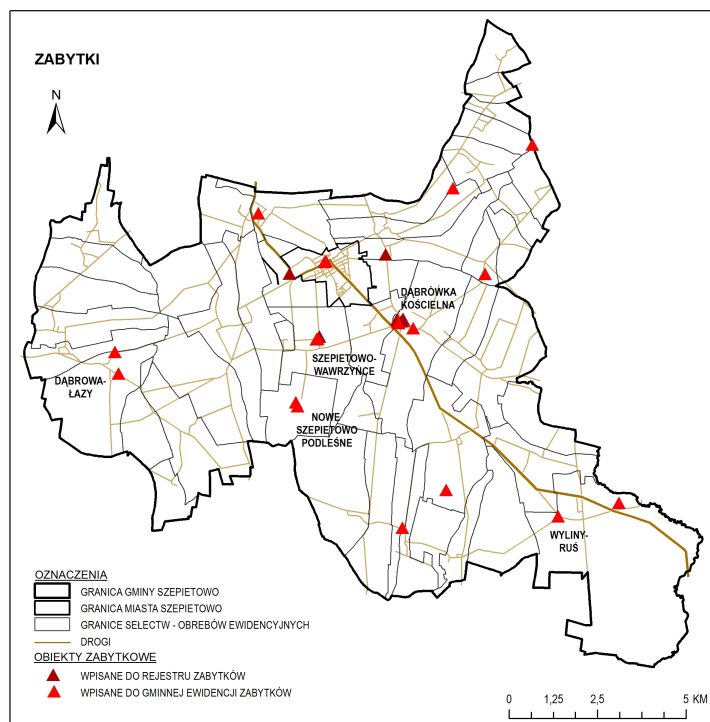
Opracowanie własne na podstawie: <https://wuozbialystok.bip.gov.pl/rejestry-ewidencjearchiwa/województwa-ewidencja-zabytkow.html> (stan na 03.01.2020 r.)

Tabela 4. Wykaz obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków (nie wpisanych do rejestru zabytków i wojewódzkiej ewidencji zabytków)

Lp.	Miejscowość	Obiekt
1.	Dąbrówka Kościelna	kostnica przy kościele św. Anny
2.	Wojny-Pogorzal	cmentarz wojenny z I wojny św.
3.	Wyliny-Ruś	cmentarz wojenny z I wojny św.

Opracowanie własne na podstawie: *Gminna Ewidencja Zabytków Szepietowo* (stan na 4.10.2019 r.)

Rysunek 17. Obiekty zabytkowe w gminie Szepietowo

Opracowanie własne

Na terenie gminy Szepietowo krajobraz kulturowy tworzą: zabytkowe zespoły urbanistyczne i ruralistyczne, unikalne zabytkowe obiekty architektury sakralnej i świeckiej, pozostałości zespołów dworskich, zabytki archeologiczne oraz cmentarze i mogiły wojenne. Strefy ochrony konserwatorskiej obejmują:

- zespół kościoła parafialnego pw. św. Anny w Dąbrówce Kościelnej w granicach muru kościelnego oraz cmentarza parafialnego w granicach ogrodzenia;
- układy przestrzenne założeń dworsko-parkowych: w granicach pierwotnego planu S. Rogowicza z 1927 r.) w Szepietowie-Wawrzyńcach wraz z alejami dojazdowymi, w miejscowości Szepietowo Podleśne i w Wylinach-Rusi;
- historyczny układ przestrzenny wsi Dąbrówka Kościelna;
- architektura i budownictwo;
- zabytki związane z koleją;
- cmentarze, w tym cmentarze wojenne i mogiły z okresu I wojny zlokalizowane w miejscowościach: Wojny-Pogorzelski, Wyliny-Ruś, Szepietowo (wpis do rejestru), Włosty-Olszanka, Średnica-Pawłowięta (wpis do rejestru), Średnica-Jakubowięta, Szymbory-Włodki, Stawiereje Podleśne.

Ochronę zabytków ustala również miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Szepietowo – Część 1 – Etap A. W jego granicach znajdują się: cmentarz z okresu I wojny światowej, położony na gruntach wsi Średnica-Jakubowięta (ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków) oraz mogiła wojenna z tego samego okresu, położona na gruntach wsi Wojny-Pogorzelski.

Stanowiska archeologiczne

O historii terenów gminy świadczą również stanowiska archeologiczne, zinwentaryzowane w ramach projektu AZP. Mogą być osadami lub śladami osadnictwa pochodzącymi z różnych okresów. Najstarsze mogą pochodzić z epoki kamienia, na co wskazują pojedyncze materiały i znaleziska wyodrębnione. Wśród zidentyfikowanych materiałów dominują jednak materiały i niewielkie znaleziska wyodrębnione z epoki żelaza i późnego średniowiecza lub okresu nowożytnego. Zidentyfikowane obiekty, wskazane na podstawie m.in. odnalezionych fragmentów ceramiki, odłupków, łuszczyk.

Listę zidentyfikowanych stanowisk archeologicznych zawiera poniższa tabela. Wymienione stanowiska znajdują się w gminnej ewidencji zabytków, natomiast żadne z nich nie zostało objęte ochroną przez wpisanie do rejestru zabytków województwa podlaskiego.

Tabela 5. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Szepietowo

Lp.	Rejon lokalizacji - miejscowość	Numer arkusza AZP	Nr stanowiska na obszarze	Rodzaj stanowiska	Chronologia
1.	Dąbrowa-Bybytki	44-80	1	ślad osadnictwa	okres nowożytny
2.	Dąbrowa-Gogole	43-80	7	ślad osadnictwa	mezolit - epoka żelaza
3.	Dąbrowa-Kaski	44-80	2	ślad osadnictwa	średniowiecze
4.	Dąbrówka Kościelna	43-81	1	ślad osadnictwa, osada	epoka kamienia - okres nowożytny
5.	Gierałty Nowe	43-81	11	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze
6.	Gierałty Stare	43-81	3	ślad osadnictwa	mezolit - ślady osadnictwa
7.	Gierałty Stare	43-81	4	ślad osadnictwa, osada	mezolit- okres nowożytny
8.	Gierałty Stare	43-81	5	osada	późne średniowiecze- okres nowożytny
9.	Gierałty Stare	43-81	6	ślad osadnictwa	epoka kamienia - wczesne średniowiecze
10.	Kamień-Rupie	43-80	4	ślad osadnictwa	średniowiecze- okres nowożytny
11.	Kamień-Rupie	43-80	5	ślad osadnictwa, osada	mezolit- okres nowożytny

12.	Pułazie-Świerże	44-81	1	śląd osadnictwa	mezolit - epoka żelaza
13.	Pułazie-Świerże	44-81	2	śląd osadnictwa	późne średniowiecze- okres nowożytny
14.	Pułazie-Świerże	44-81	3	śląd osadnictwa	epoka kamienia
15.	Stary Kamień	43-80	6	osada	późne średniowiecze- okres nowożytny
16.	Średnica-Jakubowięta	43-81	7	śląd osadnictwa	epoka brązu
17.	Średnica-Jakubowięta	43-81	8	śląd osadnictwa	wczesna epoka żelaza - wczesne średniowiecze
18.	Średnica-Jakubowięta	43-81	10	śląd osadnictwa	mezolit - wczesne średniowiecze
19.	Średnica-Maćkowieća	43-81	2	śląd osadnictwa, osada	mezolit- okres nowożytny
20.	Wyszonki-Posele	44-81	5	śląd osadnictwa, osada	średniowiecze- okres nowożytny
21.	Wojny- Pietrasze (obr. Wojny-Pogorzal)	44-81	6	Ślady osadnictwa	epoka kamienia - epoka żelaza
22.	Wojny- Pietrasze (obr. Wojny-Pogorzal)	44-81	7	Śląd osadnictwa	epoka kamienia
23.	Wojny-Izdebnik	44-81	8	śląd osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny
24.	Wojny-Izdebnik	44-81	9	śląd osadnictwa, osada	mezolit - wczesne średniowiecze
25.	Wojny-Izdebnik	44-81	10	śląd osadnictwa, osada	mezolit - epoka żelaza
26.	Nowe Szepietowo Podleśne	44-81	11	śląd osadnictwa	neolit
27.	Wojny-Szuby Szlacheckie	44-81	12	śląd osadnictwa	okres rzymski
28.	Wojny-Wawrzyńce	44-81	13	śląd osadnictwa	mezolit - epoka żelaza
29.	Wojny-Wawrzyńce	44-81	14	śląd osadnictwa	mezolit - epoka żelaza
30.	Wojny-Wawrzyńce	44-81	15	śląd osadnictwa	epoka żelaza
31.	Wojny-Wawrzyńce	44-81	16	śląd osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny
32.	Zalesie Nowe	44-82	8	śląd osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny
33.	Wyliny-Ruś	44-82	28	śląd osadnictwa, osada	średniowiecze - okres nowożytny

Opracowanie własne na podstawie: *Podlaski Wojewódzki Konserwator Zabytków - Delegatura w Łomży (stan na 07.2019 r.)*

Zidentyfikowane stanowiska archeologiczne, położone w granicach obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Szepietowo – Część 1 – Etap A, zostały objęte ochroną ustaleniami tego planu przez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej. Do objętych ochroną stanowisk należą:

Tabela 6. Wykaz stanowisk archeologicznych w granicach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Rejon lokalizacji - miejscowość	Numer arkusza AZP	Nr stanowiska na obszarze	Rodzaj stanowiska	Chronologia
1.	Średnica-Jakubowięta	43-81	10	śląd osadnictwa	mezolit - wczesne średniowiecze
2.	Wojny - Pogorzal	44-81	6	śląd osadnictwa	epoka kamienia -

					epoka żelaza
3.	Nowe Szepietowo Podlesne	44-81	11	śląd osadnictwa	neolit
4.	Wojny-Szuby Szlacheckie	44-81	12	śląd osadnictwa	okres rzymski
5.	Wojny-Wawrzyńce	44-81	13	śląd osadnictwa	mezolit - epoka żelaza
6.	Wojny-Wawrzyńce	44-81	14	śląd osadnictwa	mezolit - epoka żelaza
7.	Wojny-Wawrzyńce	44-81	15	śląd osadnictwa	epoka żelaza
8.	Wojny-Wawrzyńce	44-81	16	śląd osadnictwa, osada	mezolit - okres nowożytny

Opracowanie własne na podstawie: *UCHWAŁA NR XXV/186/17 RADY MIEJSKIEJ W SZEPIETOWIE z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Szepietowo - Część 1 - Etap A*

Zgodnie z zapisami planu miejscowego w obrębie tych stanowisk i stref na gruncie, na którym będzie dopuszczona zmiana sposobu zagospodarowania oraz zmiana charakteru dotychczasowej działalności inwestycyjnej, należy przeprowadzić badania archeologiczne na zasadach określonych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Ponadto, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Szepietowo w obrębie ewidencyjnym Stare Gierłaty, Nowe Gierłaty i Szepietowo wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej, zlokalizowaną przy północnej granicy obszaru objętego planem. W tej strefie roboty budowlane i ziemne, zgodnie z przepisami odrębnymi, należy poprzedzić badaniami archeologicznymi w zakresie określonym przez odpowiedni wojewódzki organ ochrony zabytków.

Historyczny układ przestrzenny wsi Dąbrówka Kościelna

Dąbrówka Kościelna zlokalizowana jest na południowy-wschód od miasta Szepietowo. Zachowany historyczny układ przestrzenny wsi opiera się na dwóch głównych drogach. Przy ich przecięciu znajduje się kościół rzymskokatolicki pod wezwaniem Św. Anny, pełniący rolę dominanty przestrzennej, przed którym wyznaczono nieregularny plac, rozjazd. Historyczny charakter ma również struktura funkcjonalno-przestrzenna Dąbrówki Kościelnej, to jest między innymi parcelacja i sposób zagospodarowania działek i formy zaprojektowanej zieleni – cmentarz przykościelny, cmentarz parafialny, ogród plebanii, lipowa aleja na osi kościoła.

W celu ochrony historycznego charakteru wsi w dotychczasowych dokumentach planistycznych wskazywano strefy ochrony konserwatorskiej, jednak ze względu na niewielki stopień pokrycia terenów wsi obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, ochrona przyjęła formę przepisu prawa miejscowego jedynie na małym obszarze. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Szepietowo w obrębie ewidencyjnym Stare Gierłaty, Nowe Gierłaty i Szepietowo, na fragmencie terenu położonym na zachód od zabudowań Dąbrówki Kościelnej, ustanowiono strefę ochrony ekspozycji historycznego układu przestrzennego wsi Dąbrówka Kościelna. W strefie należy uwzględnić ekspozycję od strony drogi zespołu kościoła parafialnego wraz ze szpalerem drzew.

Niestety, ze względu na brak wystarczającej ochrony Dąbrówki Kościelnej, stopień zachowania historycznej zabudowy jest bardzo niski.

Dobra kultury współczesnej

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dobra kultury współczesnej to dobra kultury o wysokiej wartości artystycznej lub historycznej niebędące zabytkami, a będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń.

Za dobro kultury współczesnej uznaje się modernistyczny budynek rzymskokatolickiego kościoła parafialnego pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny Matki Miłosierdzia w Szepietowie. Kościół, projektu arch. Jerzego Zgliczyńskiego z Białegostoku, powstał w latach 1983-1984. Plan kościoła jest nieregularny, ale jego struktura nawiązuje do halowych kościołów trójnawowych. Nawy boczne oddzielone są od nawy głównej osiami kolumnami, które zwieńczono złożonymi głowicami, ozdobionymi powtarzalnymi geometrycznymi formami. Fasada kościoła jest asymetryczna, ozdobiona rzeźbami przedstawiającymi św. Jana Ewangelistę i Najświętszą Marię Pannę pod Krzyżem. Obok kościoła wyrasta wysoka, zwężająca się ku górze dzwonnica, zamknięta strzelistym dachem.

Obiekt objęto ochroną przez zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Szepietowa w rejonie ulic Głównej, Kard. Stefana Wyszyńskiego i Ogrodowej. Teren kościoła wydzielono jako odrębny teren funkcjonalny, w granicach którego umożliwiono realizację nowej zabudowy na określonych zasadach. Ograniczono wysokość potencjalnej zabudowy do trzech kondygnacji, sformułowano wymóg zachowania spójności architektonicznej w ramach zespołu zabudowy oraz dostosowania geometrii dachu do już istniejącej zabudowy.

W pejzażu gminy wciąż obecne są również charakterystyczne obiekty małej architektury, będące częścią krajobrazu kulturowego gminy – kapliczki i krzyże przydrożne oraz lokalne miejsca pamięci.

Wnioski:

- ❖ **Zabytki gminy Szepietowo są cennym świadectwem historii gminy i ważnymi elementami jej charakterystycznego krajobrazu kulturowego;**
- ❖ **Obecne formy ochrony zabytków, wprowadzone wobec wybranych obiektów i obszarów w gminie, nie są wystarczające dla zabezpieczenia ich przed zniszczeniem lub przekształceniem;**
- ❖ **Objęcia ochroną wymagają przede wszystkim:**
  - **Historyczny układ przestrzenny gminy wsi Dąbrówka Kościelna**
  - **Zinwentaryzowane stanowiska archeologiczne**
  - **Zespoły parkowe**
  - **Zabytkowe cmentarze, w tym cmentarze wojenne;**
- ❖ **Należy dążyć do objęcia ochroną w. w. obiektów przez zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; rekomendowane jest, by ich ustalenia uwzględniały również potrzeby ochrony obiektów historycznej zabudowy wsi, przede wszystkim przez ustalenia dotyczące geometrii, kubatury i materiałów wykończeniowych budynku oraz przez kształtowanie powiązań kompozycyjnych i widokowych;**
- ❖ **Ochrony wymagają również kapliczki i krzyże przydrożne, będące istotnymi elementami krajobrazu kulturowego gminy.**

Rozdział 6

**KIERUNKI REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB
OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW
PRIORYTETOWYCH**

Ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, został wprowadzony obowiązek sporządzenia przez organy samorządu województwa audytu krajobrazowego. Dokument ten ma być sporządzany dla obszaru całego województwa nie rzadziej niż raz na 20 lat.

Audyt krajobrazowy identyfikuje krajobrazy występujące na obszarze danego województwa, wskazuje lokalizację krajobrazów priorytetowych, granice: parków kulturowych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obiektów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO. Ponadto, audyt krajobrazowy wskazuje: zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych i krajobrazów obszarów chronionych oraz rekomendacje i wnioski dotyczące ochrony tych krajobrazów, a także lokalne formy architektoniczne w obrębie krajobrazów priorytetowych.

Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych uwzględnia się, między innymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

W związku z nałożonym na niego obowiązkiem, Zarząd Województwa Podlaskiego uchwałą Nr 316/4634/2018 z dnia 4 września 2018 r. przystąpił do sporządzania audytu krajobrazowego dla województwa podlaskiego. Zgodnie z obwieszczeniem, stanowiącym załącznik do wspomnianej uchwały, po opracowaniu projektu zostanie on wyłożony do publicznego wglądu i poddany konsultacjom społecznym. Na etapie sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szepietowo, prace nad audytem krajobrazowym są we wstępnej fazie, w związku z czym rekomendacje i wnioski nie są jeszcze znane.

Rozdział 7

WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

Ludność

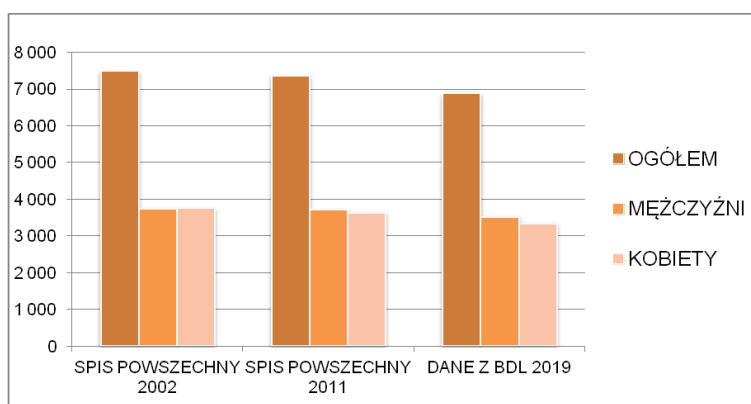
Gminę Szepietowo zamieszkuje 6890 mieszkańców (dane z GUS na koniec 2019 roku). Liczba mieszkańców spada od kilku lat. Według danych ze Spisu Powszechnego Ludności z 2002 roku wynosiła ona 7511 mieszkańców, a w 2011 – 7378. Na przełomie ostatnich 9 lat liczba ta zmniejszyła się o 488 osób. W analizowanych latach utrzymuje się większa liczba mężczyzn w stosunku do liczby kobiet. W 2019 roku była ona większa o 156 osób.

Średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosi 45 osób na 1 km².

Tabela 7. Ludność w gminie Szepietowo w 2019 r. (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

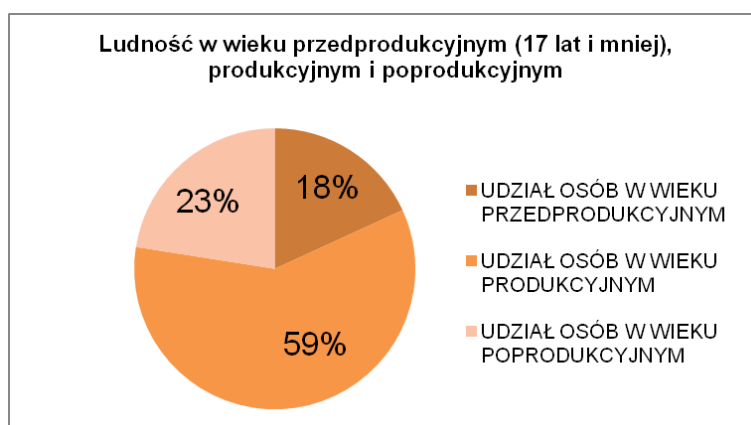
Opis	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	osób	%	osób	%	osób	%
Jednostka						
Populacja	6 890	100	3356	48,7	3534	51,3
Gęstość zaludnienia (osób/km ²)	45,42		22,12		23,30	

Rysunek 18. Liczba ludności w gminie Szepietowo w poszczególnych latach (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Opracowanie własne

Struktura wieku od lat kształtuje się w podobny sposób. Największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym (od 18 do 60 roku życia). W 2019 roku liczba osób w tej grupie wyniosła 4 089 osób. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym jest wyższa o 5% w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym.

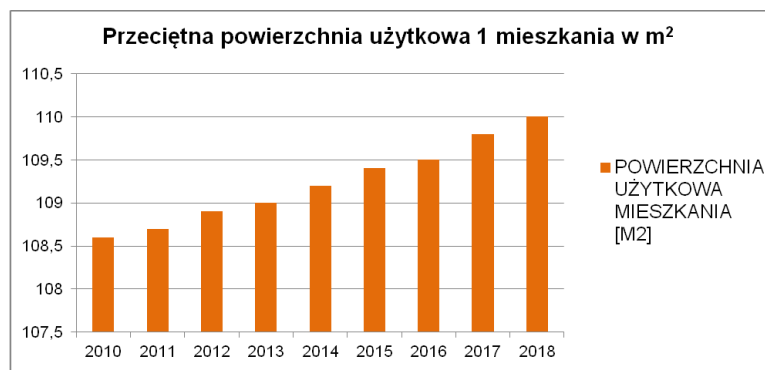
Rysunek 19. Struktura wieku w gminie Szepietowo w 2019 roku (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

*Opracowanie własne***Mieszkalnictwo i stan gospodarstw domowych**

Na terenie gminy Szepietowo, według danych z Banku Danych Lokalnych GUS z 2019 roku, znajduje się 1887 budynków mieszkalnych, w których znajduje się ponad 2100 mieszkań. W stosunku do 2018 r. zasób mieszkaniowy został powiększony o 33 budynki mieszkalne oddane do użytkowania. Przeciętna

powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m² na terenie gminy wynosi 110 m². Średnio w mieszkaniu jest około 5 izb.

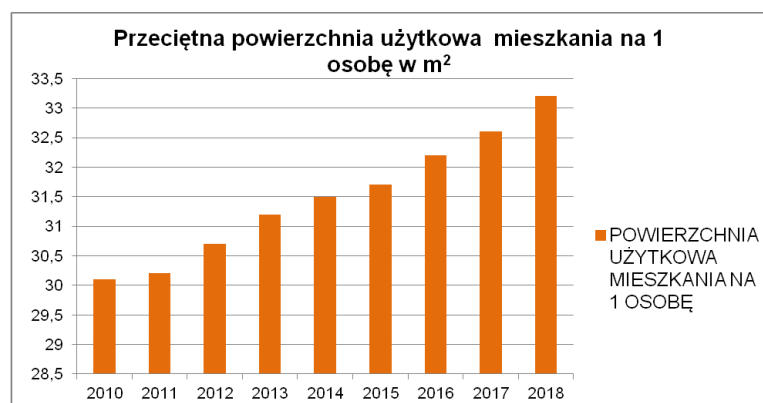
Rysunek 20. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie Szepietowo w latach 2010-2018 (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Opracowanie własne

Przeciętnie w jednym mieszkaniu przebywają 3 osoby. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w 2018 roku wynosiła w 32,5 m² na terenie miasta Szepietowo oraz nieco więcej na terenach wiejskich - 33,5 m² na osobę.

Rysunek 21. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na jednego mieszkańca w gminie Szepietowo w latach 2010-2018 (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Opracowanie własne

Dnia 22 czerwca 2017 roku Rada Miejska w Szepietowie uchwałą nr XXV/187/17 przyjęła Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Szepietowo na lata 2017-2021. Zgodnie z nim mieszkaniowy zasób gminy obejmuje 5 lokali mieszkalnych. Znajdują się one w budynkach: Ośrodka Zdrowia w Szepietowie (3 lokale) i Szkoły Podstawowej w miejscowości Wojny-Krupy (2 lokale). Wszystkie lokale są w bardzo dobrym stanie technicznym, a ich powierzchnie użytkowe wynoszą średnio około 50 m². W zasobie mieszkaniowym brakuje natomiast lokali socjalnych.

Zgodnie z analizą potrzeb oraz planów remontów i modernizacji wynikających ze stanu technicznego budynków i lokali z podziałem na kolejne lata, planuje się ze względu na ograniczoną ilość środków finansowych, dokonywanie remontów w miarę posiadanych środków finansowych w budżecie gminy. Burmistrz zobowiązany jest do dokonywania raz w roku oceny stanu technicznego budynków i lokali mieszkalnych, a następnie na podstawie zebranych informacji dokonania analizy potrzeb w zakresie remontów i modernizacji lokali i budynków wraz z zestawieniem zakresu i kosztów do ich wykonania. Koszt remontu budynku przy ul. Mazowieckiej w Szepietowie na lata 2018-2019 planuje się na około 50.000 zł.

Rynek pracy i działalność rolnicza

Na terenie gminy Szepietowo dominuje działalność rolnicza, w której zatrudnionych jest 61,4% osób aktywnych zawodowo (aktualne dane statystyczne BDL za rok 2018). Praca we własnych gospodarstwach rolnych jest zatem podstawowym źródłem utrzymania ludności. Wzrasta jednocześnie liczba osób zatrudnionych w sektorze prywatnym. Zatrudnienie w pozostałych sektorach kształtuje się w następujący sposób: 17,0% - zatrudnieni w przemyśle i budownictwie, 7,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa

pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,1% osób pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Zgodnie z przeprowadzonym w 2010 roku Powszechnym Spisem Rolnym (GUS 2010), na terenie gminy było 870 gospodarstw rolnych (869 to gospodarstwa indywidualne) o łącznej powierzchni ok. 12 255 ha, z czego ponad 8 912 ha stanowią zasiewy. Przeciętna wielkość gospodarstwa rolnego na terenie gminy to ok. 14,09 ha. Przeważająca liczba gospodarstw utrzymuje się wyłącznie z dochodów z działalności rolniczej.

Działalność rolniczą warunkuje między innymi znajdujący się na terenie gminy Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, a także bliskość odbiorców produktów i płodów rolnych - głównie Spółdzielni Mleczarskiej „Mlekovita” w Wysokiem Mazowieckiem, cukrowni w Łapach oraz skupów bydła i trzody chlewnej.

Tabela 8. Powierzchnia upraw w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

NAJWAŻNIEJSZE UPRAWY	POWIERZCHNIA W HA
zboża	4 916,18
ziemniaki	125,41
uprawy przemysłowe	45,97
rzepak i rzepik	45,92
warzywa gruntowe	12,30

Powszechny Spis Rolny 2010

Tabela 9. Liczba zwierząt hodowlanych w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

ZWIERZĘTA W GOSPODARSTWACH	POGŁÓWIE W SZTUKACH
bydło	15 795
trzoda chlewna	7 260
konie	54
drób	5 544

Powszechny Spis Rolny 2010

Podmioty gospodarcze i działalność pozarolnicza

W ostatnich latach rośnie liczba osób prowadzących własną działalność gospodarczą. W 2019 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 531 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 29% podmiotów deklarowało swoją działalność w branży przemysłu i budownictwa – 155 podmiotów. 5% podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, natomiast 66% podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Na przestrzeni lat 2010-2019 najwięcej (51) podmiotów zarejestrowano w 2019 roku, a najmniej (28) w roku 2016. Struktura osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w zależności od dziedziny kształtuje się w następujący sposób.

Rysunek 22. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą pozarolniczą według sekcji PKD 2007 w gminie w 2019 r. (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Opracowanie własne

W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Szepietowo wynosiło 4 416,09 PLN, co odpowiada 91,3% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Według danych statystycznych na terenie gminy 619 podmiotów będących osobami fizycznymi prowadzi działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 tys. ludności i jest to wskaźnik wyższy niż dla powiatu. W gminie Szepietowo w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 531 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 427 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Według danych z rejestru REGON na 2019 r. wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Szepietowo najwięcej (24) jest stanowiących spółki handlowe. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (506) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. Na terenie gminy istnieją 4 przedsiębiorstwa zatrudniające więcej niż 50 pracowników.

W gminie brak jest dużych zakładów przemysłowych. Dominują przedsiębiorstwa małe. Według kryterium liczby pracujących najwięcej jest przedsiębiorstw poniżej 9 pracujących. Obecnie na terenie miasta Szepietowo zarejestrowanych jest 257 podmiotów gospodarczych, natomiast na terenach wiejskich 274.

Więszymi przedsiębiorstwami na terenie gminy są:

- DIKPAK s.c. w Białymstoku Zakład w Szepietowie, ul. Przemysłowa 1,
- „KONKRET” Technika Pojazdowa, Szepietowo, ul. Kolejowa 3,
- Gminna Spółdzielnia „SCh” w Szepietowie,
- „Energobud 1” W. Dawidowski, Szepietowo ul. Wspólna 18,
- Piekarnia – Cukiernia Waldemar Herman, Szepietowo, ul. Piwna 5A,
- „UNIMEX” Sp.j. Z.Paryska, R. Dawidowski, Szepietowo, ul. Nowy Świat 1,
- „ROLPOL” Ołdakowscy, Szepietowo ul. Towarowa 1,

- Firma Budowlano-Drogowa „HERBUD”, Szepietowo ul. Piwna 5A,
- Sklep z artykułami metalowymi i przemysłowymi „Dąbrowski”, Szepietowo ul. Mazowiecka 33,
- „Aldo” P.H.U. Technika Grzewcza -Odwierty, Pompy Ciepła, Szepietowo ul. Kolejowa 6D,
- POLKRUSZ Zbigniew Wojno Wytwórnia Mas Betonowych w Szepietowie, ul. Przemysłowa 9,
- ROŚ TRANS Wyszyński Waldemar, ul. Piwna 2A,
- Hurt i Detal Pietrzak Waldemar –Wojny-Szuby Włociańskie 22,
- Młyn „Rafałek” Pułazie-Świerże 21.

Poza wymienionymi obszarami działalności na terenie całej gminy znajdują się nieliczne grupy zakładów produkcyjnych i/lub składowych oraz powierzchniowej eksploatacji surowców naturalnych.

Z punktu widzenia rynku pracy ważnym wskaźnikiem jest stopa bezrobocia. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w analizowanych latach 2010-2019 utrzymywał się na poziomie 6-7%, gdzie najniższą wartość odnotowano w 2019 r. i wyniosła ona 5,6 %, a najwyższą w 2013 r. –8,2 %. Od 2013 r. widoczny jest w gminie spadek liczby bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym. Bezrobocie rejestrowane w Szepietowie w 2019 r. wynosiło 5,6% wśród kobiet i 5,5% wśród mężczyzn. Jest to mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa podlaskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Tabela 10. Bezrobotni w wieku produkcyjnym zarejestrowani na terenie gminy Szepietowo w latach 2010-2019 (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Bezrobotni	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mężczyźni	154	165	191	197	182	150	156	136	145	127
Kobiety	140	155	141	165	131	148	113	118	110	100
Ogółem	294	320	332	362	313	298	269	254	255	227

Szkolnictwo

Według danych GUS 1 659 mieszkańców gminy Szepietowo jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 762 kobiet oraz 897 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 11,2% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,7% wykształcenie policealne, 8,8% średnie ogólnokształcące, a 17,6% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 20,8% mieszkańców gminy Szepietowo, gimnazjalnym 6,5%, natomiast 28,0% podstawowym ukończonym. 4,5% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej zgodnie z danymi zamieszczonymi na stronie internetowej <http://www.polskawliczbach.pl/Szepietowo>. W porównaniu do całego województwa podlaskiego mieszkańcy gminy Szepietowo mają niższy poziom wykształcenia.

Na terenie gminy Szepietowo działają obecnie następujące placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa im. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Szepietowie
- Szkoła Podstawowa w Dąbrówce Kościelnej,
- Szkoła Podstawowa w Wojnach-Krupach,
- Niepubliczne Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Szepietowie działające od 2009 r.

Do roku szkolnego 2014/2015 na terenie gminy Szepietowo funkcjonowało łącznie 5 publicznych szkół podstawowych. Szkoły podstawowe położone w Wylinach-Rusi i Dąbrowie-Moczydłach zostały zlikwidowane z przyczyn demograficznych. W roku szkolnym 2017/2018, zgodnie z danymi z Głównego Urzędu Statystycznego, liczba uczniów w szkołach podstawowych wynosiła 454, a w punktach przedszkolnych liczba miejsc wynosiła 70. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 81,82.

Na jeden oddział w szkołach podstawowych przypada 16 uczniów. W roku szkolnym 2016/2017 w związku z reformą szkolnictwa zlikwidowano jedyne gimnazjum w gminie mieszczące się w Szepietowie, do którego uczęszczało 112 uczniów.

Na 1 000 dzieci w wieku przedszkolnym 703 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 2,79 dzieci w wieku przedszkolnym.

Na terenie gminy nie działają żłobki, ani klubiki dziecięce.

Kultura

Najważniejszą rolę w propagowaniu kultury na terenie gminy pełni Gminny Ośrodek Kultury w Szepietowie. W budynku mieści się Sala Widowiskowa, w której znajduje się 144 standardowe miejsca dla widzów. W ramach działalności GOK w Szepietowie prowadzone są m.in. liczne koła zainteresowań, konkursy, warsztaty oraz festiwale i przeglądy artystyczne.

Ponadto, na terenie gminy Szepietowo funkcjonują świetlice i inne obiekty kultury: Izba Tradycji Szlacheckiej i Włościańskiej w Wojnach – Szubach Włościańskich, Wiejski Dom Kultury w Plewkach, Świetlica Środowiskowa w Dąbrówce Kościelnej, Świetlica Wiejska w Dąbrowie-Moczydłach, Świetlica Wiejska w Dąbrowie-Łazach, Świetlica Wiejska w Średnicy-Maćkowiecie, Świetlica Wiejska w Szepietowie-Janówce.

Do tej grupy zaliczyć można także remizy OSP: remiza OSP Szepietowo, remiza OSP Średnica Maćkowiecie, remiza OSP Dąbrówka Kościelna, remiza OSP Dąbrowa – Moczydły, remiza OSP Stary Kamień, remiza OSP Wojny – Pogorzela, remiza OSP Wyliny – Ruś, remiza OSP Dąbrowa – Łazy, remiza OSP Moczydły – Stanisławowiecie, OSP Wojny-Szuby Włościańskie.

Od listopada 1990 r. na terenie gminy funkcjonuje Szepietowski Klub Seniora „Złoty Wiek”, który powstał z inicjatywy Romana Podbielskiego - emerytowanego nauczyciela i Mariana Kruszewskiego – ówczesnego dyrektora GOK. Jest to najstarszy i najliczniejszy klub działający na terenie powiatu wysokomazowieckiego.

Rysunek 23. Gminny Ośrodek Kultury w Szepietowie

Źródło: <https://www.facebook.com/pages/category/Library/Gminny-O%C5%9Brodek-Kultury-w-Szepietowie-941286509320234/>

Biblioteki publiczne zlokalizowane są w Szepietowie oraz w Szepietowie-Wawrzyńcach, gdzie mieści się Biblioteka Fachowa Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie. Świetlice wiejskie wraz z placami zabaw znajdują się m.in. w miejscowościach: Dąbrówka Kościelna, Szymbory-Jakubowiecie czy Średnica-Maćkowiecie.

Ponadto w Szepietowie działalność rozpoczęła sala zabaw - Miasto Urwisów posiadająca w swojej ofercie m. in. salę urodzinową i konstrukcję zabawową z kulkami i zjeżdżalnią.

W celu upowszechniania kultury i sztuki na terenie gminy organizowane są konkursy i działania społeczne. Oferta kulturalna gminy, kierowana do jej mieszkańców, skupia się głównie na organizacji zajęć plastycznych i muzycznych, a także cyklicznych imprez, które ściągają na teren gminy przedstawicieli z kraju i zagranicy. Najważniejszymi wydarzeniami cyklicznymi są:

- Dni Szepietowa - czerwiec
- Regionalny Przegląd Orkiestr Dętych - czerwiec
- Festyn rodzinny - czerwiec/lipiec
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru „Podlaskie spotkania” - lipiec/sierpień
- Dożynki Gminne – sierpień/wrzesień
- Powiatowa Biesiada Rodzin Muzykujących - grudzień
- Imprezy organizowane przez Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego:

- Wiosenne i Jesienne Targi Ogrodnicze - kwiecień i październik
- Wystawa Zwierząt Hodowlanych i Dni z Doradztwem Rolniczym - czerwiec
- Podlaski Dzień Kukurydzy – wrzesień

Rysunek 24. Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie

Źródło: <https://www.facebook.com/podlaskiodr/>

Sport i Rekreacja

Na terenie gminy Szepietowo funkcjonują liczne obiekty sportowo-rekreacyjne: boiska sportowe, place zabaw, stanowiące w przewadze obiekty przyszkolne. W mieście Szepietowie znajduje się Stadion Miejski, kompleks boisk sportowych ORLIK w Szepietowie, Stadion sportowy w Szepietowie przy SP.

Wielofunkcyjne boiska sportowe mieszczą się w: Dąbrówce Kościelnej i Wojnach – Krupach natomiast boiska trawiaste do piłki nożnej są w miejscowościach: Wojny – Pogorzal, Szepietowo – Janówka, Szepietowo – Wawrzyńce, Dąbrowa – Dołęgi, Nowe Szepietowo – Podleśne.

Na terenie gminy Szepietowo funkcjonują także place zabaw: Szepietowo przy ul. Plac Słoneczny, przy ul. Pivnej i przy Szkole Podstawowej, Szepietowo – Wawrzyńce, Szepietowo – Janówka, Dąbrowa – Bybytki, Dąbrówka Kościelna (przy Szkole Podstawowej), Plewki, Szymbory – Jakubowięta, Średnica – Maćkowięta, Dąbrowa – Zabłotne oraz siłownia plenerowa w Szepietowie (przy Gminnym Ośrodku Kultury).

Na terenie gminy Szepietowo istnieje Klub Sportowy Sparta 1951 Szepietowo. Dodatkowo funkcjonują uczniowskie kluby sportowe działające przy szkołach, których zadaniem jest popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej. Są nimi:

- Uczniowski Klub Sportowy „Minotaur” przy Szkole Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Szepietowie,
- Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Wojnach-Krupach.

Kluby prowadzą głównie treningi piłki nożnej, tenisa stołowego, judo, a także biegi, gry i zabawy piłkami.

Turystyka

Gmina Szepietowo posiada tereny wartościowe pod względem przyrodniczo-krajobrazowym i kulturowym. Szczególnie atrakcyjna jest południowo-wschodnia część gminy (rejon wsi Wyliny –Ruś), jednak potencjał w zakresie zagospodarowania terenu pod względem turystycznym nie został wykorzystany.

Obecnie turystyka na terenie gminy jest stosunkowo słabo rozwinięta. Istnieje kilka baz noclegowych. Największym obiektem jest Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie-Wawrzyńcach, który prowadzi hotel na 100 miejsc (docelowo). Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowane są nieliczne obiekty noclegowe tworzące bazę gastronomiczno-noclegową gminy Szepietowo. Występuje niedobór podmiotów gospodarczych świadczących usługi gastronomiczne. Usługi gastronomiczno-noclegowe świadczą:

- restauracja „Słowiańska” w Szepietowie,
- pokoje noclegowe „Joanna” w Szepietowie,

- ośrodek szkoleniowy PODR w Szepietowie,
- gospodarstwo agroturystyczne Krystyny Prorok w Szepietowie-Wawrzyńcach,
- gospodarstwo agroturystyczne Edyty Szepietowskiej w miejscowości Pułazie-Świerże,
- gospodarstwo agroturystyczne Krystyny Sasinowskiej w miejscowości Stawiereje-Michałowięta

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Szepietowo funkcjonuje Gminy Ośrodek Zdrowia w Szepietowie nieodpłatnie przyjęty od Starostwa Powiatowego w Wysokiem Mazowieckiem. Ośrodek zapewnia mieszkańcom podstawową opiekę medyczną. Personel ośrodka stanowią: lekarze, stomatolodzy, pielęgniarki oraz położna. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie prywatne apteki.

Opieka społeczna

Podstawową instytucją działającą w zakresie opieki społecznej jest zlokalizowany w Szepietowie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego najważniejszych zadań, zgodnie z Uchwałą XXVIII/202/17 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 28 września 2017 r. w sprawie nadania Statutu Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Szepietowie należy:

- pomoc społeczna,
- świadczenia rodzinne,
- świadczenia w postaci dodatków mieszkaniowych,
- pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów,
- pomoc osobom uprawnionym do alimentów,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- świadczenia w postaci dodatku energetycznego,
- świadczenia wychowawcze,
- świadczenia dla kobiet w ciąży i rodziny,
- zasiłki dla opiekunów,
- świadczenie opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych,
- realizacja zadań z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- przyjmowanie i weryfikacja wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny.

Realizacja ww. zadań polega przede wszystkim na: przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawami świadczeń, pomocy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, podejmowaniu działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zintegrowanych form pomocy, wspieraniu rodzin przeżywających trudności w wykonywaniu zadań opiekuńczo-wychowawczych.

W 2016 roku Rada Miejska w Szepietowie uchwaliła Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, oraz przeciwdziałania narkomanii na 2016 r., który swoim zakresem obejmował działalność profilaktyczną i mającą na celu minimalizowanie szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków, pomoc dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych oraz działalność informacyjno-edukacyjną i szkoleniową.

W ramach pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych finansowane są obozy i kolonie socjoterapeutyczne, realizowane są programy profilaktyki przemocy oraz programy rozwijające umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne, a także prowadzone są lokalne kampanie informacyjno-edukacyjne na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w tym przemocy wobec dzieci, których zadaniem jest pomoc dzieciom w trudnych sytuacjach życiowych.

W zakresie działalności profilaktycznej oraz zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej funkcjonuje Klub Rodzin Abstynenckich „Łabędź” mieszczący się w sąsiedniej gminie

w Wysokiem Mazowieckiem, który oferuje dyżury psychologa, terapeuty uzależnień, specjalisty do spraw zdrowia, prawnika, pedagoga i pracownika socjalnego.

W 2018 roku 120 gospodarstw domowych korzystało ze środowiskowej opieki społecznej a 277 rodzin otrzymało zasiłki na dzieci. W analizowanych latach 2010-2018 liczba gospodarstw domowych, korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej zmieniała się z roku na rok, a w ostatnich latach obserwujemy jej spadek. Biorąc pod uwagę wskaźniki w powiecie wysokomazowieckim, a także województwie podlaskim, wskaźnik dla gminy Szepietowo jest wyraźnie wyższy.

Podstawą gospodarki finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Szepietowie jest budżet Ośrodka składający się z dotacji i środków własnych gminy. Na terenie gminy na rzecz mieszkańców wypłacane są świadczenia obejmujące poniższe formy pomocy:

- Pomoc społeczna
- Świadczenia rodzinne i wychowawcze
- Dodatki mieszkaniowe
- Fundusz alimentacyjny
- Dożywianie
- Pomoc materialna dla uczniów

Osoby potrzebujące korzystają z zasiłków, usług medycznych oraz mają zapewniony posiłek. W ramach zasiłków stałych przyznawane są świadczenia głównie dla osób samotnie gospodarujących i pozostających w rodzinie, a także z tytułu uzyskania wieku emerytalnego i braku źródeł dochodu. W 2018 r. z zasiłku stałego skorzystało 17 rodzin i jest to tendencja spadkowa w odniesieniu do ostatnich lat.

Zasiłki okresowe (dotacje) są najczęściej stosowaną formą pomocy, przeciętny czas pobierania zasiłku w gminie wynosi około 3-4 miesiące (w 2018 r. średnio 3,6 miesiąca). Świadczenia przyznawane są z powodu bezrobocia, długotrwałej choroby lub niepełnosprawności. Oprócz dysfunkcji w rodzinie, dochód na 1 osobę musi być niższy od określonego kryterium dochodowego. W gminie Szepietowo w stosunku do 2017 r. zmalała liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezrobocia.

Zasiłki opiekuńcze stanowią m. in. zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzeń losowych, natomiast zasiłki celowe wypłacane są na pokrycie wydatków związanych z: opłatami za media, zakupem opału, remontami domów, klęskami żywiołowymi lub ekologicznymi.

Ze świadczeń pomocy społecznej w ramach zadań zleconych i zadań własnych wynikających z ustawy o pomocy społecznej w roku 2018 ogółem skorzystało 125 rodzin (373 osoby).

Pomoc społeczna finansowana jest ze środków:

- budżetu gminy z przeznaczeniem na finansowanie zadań własnych,
- dotacji celowych budżetu centralnego z przeznaczeniem na realizację zadań zleconych gminie z zakresu pomocy społecznej.

W wyniku zachodzących procesów demograficznych prowadzących do wzrostu liczby emerytów i rencistów w najbliższym czasie będzie zwiększać się liczba samotnych osób (w większości kobiet) wymagających opieki. Jednym z zadań własnych Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej powinno stać się zwiększenie środków i refundacja pobytu osób starszych o niskich dochodach w Domach Opieki Społecznej.

Ponadto, jednym z podjętych działań na terenie gminy było zaadaptowanie budynku po Szkole Podstawowej w Wylinach-Rusi na Środowiskowy Dom Samopomocy, który rozpoczął działalność 1 kwietnia 2016 r. Przeznaczony on jest dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych intelektualnie. Stanowi placówkę pomocy społecznej dziennego pobytu dla 30 osób.

Bezpieczeństwo

W zakresie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy funkcjonują jednostki ochotniczej straży pożarnej. Najbliższy Komisariat Policji zlokalizowany jest w poza gminą. Jest to Komenda Powiatowa Policji w Wysokiem Mazowieckiem. W Szepietowie mieści się Posterunek Policji.

Według danych statystycznych GUS w 2019 roku na podstawie danych dla powiatu w Szepietowie stwierdzono szacunkowo 72 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 10,41 przestępstwa. Jest to wartość znacznie niższa od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie niższa od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla

wszystkich przestępstw ogółem w Szepietowie wynosi około 78% i jest to wartość znacznie wyższa w porównaniu ze wskaźnikiem dla całej Polski.

W roku 2017 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców Szepietowa odnotowano na terenie gminy następujące przestępstwa:

- przestępstwa o charakterze kryminalnym – 5,80 (wykrywalność 67%),
- przestępstwa przeciwko mieniu – 3,33 (wykrywalność 46%),
- przestępstwa drogowe – 2,63 (wykrywalność 99%)
- przestępstwa o charakterze gospodarczym – 1,17 (67%)
- przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – 0,58 (97%)

Na terenie gminy istnieje 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Największe zlokalizowane są: w Szepietowie, Dąbrowce Kościelnej, Dąbrowie-Moczydłach. Dwie jednostki zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, są to OSP w Szepietowie i Dąbrowie-Moczydłach.

10 czerwca 1995 r., dzięki odpowiedniemu wyposażeniu i wyszkoleniu, jednostka OSP w Szepietowie jako jedna z pierwszych została włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. OSP Szepietowo funkcjonuje także w Wojewódzkim Odwodzie Operacyjnym. Jednostka odznacza się nie tylko skutecznością w działaniach ratowniczo – gaśniczych, ale także zdobyła wiele nagród w organizowanych zawodach sportowo – pożarniczych.

Jednostki OSP interweniują w przypadkach:

- pożaru budynków mieszkalnych i gospodarczych,
- pożarów stogów i ściernisk,
- podtopień, zalania piwnic, pompowania zanieczyszczonych studni, wypadków drogowych, oczyszczania jezdni po wypadkach,
- usuwania powalonych drzew.

Wnioski

- ❖ **Liczba ludności gminy od trzech lat utrzymuje się na zbliżonym, stałym poziomie, z nieznacznym wskaźnikiem malejącym.**
- ❖ **W gminie występuje korzystna struktura wiekowa ludności.**
- ❖ **Stale poprawiają się warunki lokalowe.**
- ❖ **Placówki oświatowe są dobrze rozwinięte, a ich liczba wystarczająca.**
- ❖ **Mieszkańcy gminy mają dostęp do usług zdrowia na terenie gminy oraz w bezpośrednim sąsiedztwie.**
- ❖ **Dobrze rozwija się kultura oraz sport i rekreacja, nie brakuje dużych obiektów sportowych.**
- ❖ **Bezpieczeństwo mieszkańców gminy jest na wysokim poziomie, powyżej średniej dla powiatu i całego kraju.**
- ❖ **Baza turystyczna, mimo walorów przyrodniczych gminy, jest bardzo słabo rozwinięta.**
- ❖ **Wciąż występuje duże bezrobocie.**
- ❖ **Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się na wysokim poziomie, powyżej średniej dla powiatu i województwa.**
- ❖ **Istnieje potrzeba realizacji nowych miejsc pracy w sektorach pozarolniczych, zwłaszcza dla osób młodych.**
- ❖ **Rozwija się pozarolnicza działalność gospodarcza.**

Rozdział 8

ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

W 2018 roku opracowano Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego, w którym zidentyfikowano występujące na terenie gminy zagrożenia, oceniając również ryzyko ich wystąpienia, oraz sformułowano zasady reagowania w przypadku ich wystąpienia.

Do głównych zagrożeń dla ludzi i środowiska, wskazanych w Gminnym Planie Zarządzania Kryzysowego, należą:

- pożary,
- ekstremalne warunki pogodowe,
- naruszanie stanu równowagi środowiska,
- katastrofy w transporcie kolejowym,
- masowe zakażenia,
- epizootie.

Ponadto, należy również uwzględnić zagrożenia bezpieczeństwa ludzi i mienia związane są z funkcjonującymi na terenie gminy:

- drogami, w szczególności drogą wojewódzką 659 oraz drogą krajową 66,
- linią kolejową, a zwłaszcza jej przecięciem z układem drogowym - w tym przejazdami kategorii D w rejonie miejscowości Szepietowo, Szepietowo-Żaki i Dąbrowa-Łazy,
- obiektami infrastruktury technicznej, m.in. liniami wysokiego napięcia 400 kV i 110 kV.

Ze względu na położenie i ukształtowanie terenu w gminie Szepietowo nie występują naturalne zagrożenia geologiczne, takie jak osuwanie się mas ziemnych. Zagrożenie powodziowe występuje jedynie na niewielkim obszarze gminy, w rejonie miejscowości Plewki, Włosty-Olszanka i Szepietowo-Janówka, a także na niewielkim fragmencie sołectwa Wyliny-Ruś. Tereny leżące w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią użytkowane są głównie jako tereny zielone. Zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia występuje w ograniczonym stopniu. Zagrożenie powodziowe omówiono w Rozdziale 17 niniejszego Studium.

Na mocy ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz.U. 2022 r. poz. 261) Burmistrz Szepietowa powołuje Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego, będący główną jednostką koordynującą działania wszystkich sił i służb podczas sytuacji kryzysowej.

Główne siedziby instytucji i jednostek odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa ludności i jej mienia oraz reagowanie kryzysowe zlokalizowane są w pobliskim mieście powiatowym Wysokie Mazowieckie. Mieści się tam Komenda Powiatowa Policji w Wysokiem Mazowieckiem oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Wysokiem Mazowieckiem, przy której działa Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Do jego zadań należy między innymi nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności a także pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego. W Wysokiem Mazowieckiem znajduje się również szpital ogólny, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna oraz Powiatowy Inspektor Weterynarii, będący organem realizującym zadania z zakresu ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w celu zapewnienia zdrowia publicznego.

Działalność jednostek powiatowych wspierają te położone na terenie gminy – przychodnia lekarska i Posterunek Policji w Szepietowie oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, należące do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Na terenie gminy zlokalizowane są dwie takie jednostki - w Szepietowie i w miejscowości Dąbrowa-Moczydły. Ponadto, w gminie działają również jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej nie włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Jednostki te położone są w miejscowościach: Dąbrówka Kościelna, Średnica, Wojny-Szuby, Dąbrowa-Łazy, Wyliny-Ruś.

Na obszarze województwa podlaskiego funkcjonuje również System Wczesnego Ostrzegania, którego organizacja została ustalona w zarządzeniu Nr 32/2016 Wojewody Podlaskiego z dnia 24 marca 2016 r., zmienionego zarządzeniem Nr 73/2017 Wojewody Podlaskiego z dnia 20 czerwca 2017 r. Zgodnie z tymi dokumentami za pomocą Systemu Wczesnego Ostrzegania mają być przekazywane informacje dotyczące m.in. zagrożeń naturalnych, zagrożenia chemicznego i radiacyjnego, awarii technicznych, katastrof i zagrożeń miejscowych. Działanie systemu opiera się na współpracy jednostek podstawowych – Wojewódzkich, Powiatowych, Gminnych Centrów Zarządzania Kryzysowego, oraz jednostek współdziałających – m.in. Marszałka Województwa Podlaskiego, Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii w Białymstoku, Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego, Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej czy Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Rozdział 9

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Analizy ekonomiczne

Przeprowadzenie analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych umożliwi określenie realnych potrzeb i możliwości rozwoju miasta i gminy Szepietowo.

Analiza ekonomiczna umożliwi zobrazowanie potencjału rozwojowego obszaru opracowania oraz kondycji gospodarczej gminy.

Miasto i Gmina Szepietowo są obszarem o charakterze rolniczym, z rozległymi terenami otwartymi i luźno skupioną zabudową wsi – typowe są wsie o charakterze wielodrożnicowym z zachowanymi układami pól i siedlisk. Znaczną część całej gminy zajmują środowiska przekształcone, gdzie dominują pola uprawne. Obszary zabudowane są skoncentrowane przede wszystkim na terenie miasta Szepietowo, natomiast mniejsze jednostki osadnicze rozproszone są na terenie całej gminy wzdłuż ważniejszych szlaków komunikacyjnych. Miasto charakteryzuje się stosunkowo wysokim stopniem zurbanizowania, a wiejskie jednostki osadnicze są luźno skupione – zabudowa nie jest rozproszona. W gminie przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa zagrodowa.

Ze względu na rolniczy charakter gminy Szepietowo, duży odsetek prowadzonej działalności na jej terenie dotyczy produkcji nastawionej na hodowlę bydła mlecznego i uprawy zbóż. Poza sektorem publicznym i przemysłem, mieszkańcy zatrudnieni są w sektorze usługowym oraz turystycznym.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w analizowanych latach 2010-2020 utrzymywał się na poziomie ok. 7%, gdzie najniższą wartość odnotowano w 2019 r. i wyniosła 5,6%, a najwyższą w 2013 r. – 8,2%. Od 2013 roku widać wyraźny spadek. Zmiany wartości wskaźnika są zbliżone do wahań widocznych dla obszaru całej Polski. Można stwierdzić, że na analizowanym obszarze sytuacja gospodarcza ulega poprawie.

Tabela 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Rok	Stopa bezrobocia w Mieście i Gminie Szepietowo [%]	Stopa bezrobocia w Polsce [%]
2010	6,7	7,9
2011	7,3	8,0
2012	7,5	8,7
2013	8,2	8,8
2014	7,2	7,5
2015	6,8	6,5
2016	6,2	5,6
2017	6,0	4,6
2018	6,1	4,2
2019	5,6	3,8
2020	6,1	4,6

Dodatkowo, po przeanalizowaniu liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanej do rejestru REGON, należy zauważyć, że liczba tych podmiotów rośnie.

Na terenie gminy zarejestrowanych jest 537 podmiotów gospodarczych. Wśród nich przeważają małe podmioty zatrudniające do pięciu osób. Stanowią one ok. 95% wszystkich podmiotów gospodarczych.

Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

		Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON				Bilans (2019- 2010)
	Rok	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Razem (sektor publiczny +sektor prywatny)	
gmina	2010	12	453	391	465	72
	2011	12	468	400	480	
	2012	13	488	415	501	
	2013	13	491	418	504	
	2014	12	511	432	523	
	2015	12	514	434	530	
	2016	10	497	417	511	
	2017	10	507	428	521	
	2018	9	504	419	517	
	2019	10	518	427	531	
	2020	10	524	428	537	
miasto	2010	8	246	211	254	-3
	2011	8	244	204	252	
	2012	9	245	200	254	
	2013	9	237	193	246	
	2014	8	246	198	254	
	2015	8	242	194	253	
	2016	7	239	191	249	
	2017	7	244	198	254	
	2018	6	244	201	253	
	2019	7	248	205	257	
	2020	7	242	169	251	
obszar wiejski	2010	4	207	180	211	75
	2011	4	224	196	228	
	2012	4	243	215	247	
	2013	4	254	225	258	
	2014	4	265	234	269	
	2015	4	272	240	277	
	2016	3	258	226	262	
	2017	3	263	230	267	
	2018	3	260	218	264	
	2019	3	270	222	274	
	2020	3	282	232	286	

Opracowanie własne

W analizowanych latach odnotowano spadek liczby podmiotów sektora publicznego. Zarówno w mieście Szepietowo, jak i w obszarze wiejskim ich liczba się zmniejszała. Wzrost natomiast nastąpił w sektorze prywatnym. Większość podmiotów działających w sektorze prywatnym to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Łącznie na obszarze gminy Szepietowo powstało 72 nowe podmioty gospodarcze, z czego większość zlokalizowana została w obszarze wiejskim gminy. Ogólny bilans liczby podmiotów gospodarczych w gminie Szepietowo jest dodatni.

Z danych zamieszczonych na stronie internetowej <http://www.polskawliczbach.pl/Szepietowo> wynika, że średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Szepietowo w 2018 r. wynosiło 4 416 zł. Dla porównania, w Polsce przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w tym samym okresie wyniosło 4 834 zł. Warto jednak zaznaczyć, że wynagrodzenie to jest większe w porównaniu do lat ubiegłych. Znaczący wzrost nastąpił między 2016 a 2017 r. Z analizy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto wynika, że na przestrzeni lat w gminie Szepietowo wynosi ono stale więcej, niż średnia dla województwa podlaskiego.

Pod względem finansowym przeanalizowano również bilans dochodów i wydatków miasta i gminy Szepietowo.

Tabela 13. Bilans dochodów i wydatków gminy Szepietowo (Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Szepietowo na lata 2019-2022)

	Rok	Dochody	Wydatki	Bilans budżetu
Wykonane	2010	15,9	18,3	-2,4
	2011	17,6	19,9	-2,3
	2012	19,3	16,9	2,4
	2013	18,8	18,8	0
	2014	18,9	17,9	1
	2015	22,3	21,4	0,9
	2016	24,3	22,5	1,8
	2017	27,3	26,5	0,8
	2018	29,5	33,1	-3,6
Prognozowane	2019	30,2	34,5	-4,3
	2020	29,1	27,8	1,3
	2021	28,1	26,8	1,3
	2022	28,2	27	1,2
	2023	28,4	27,2	1,2
	2024	28,6	27,8	0,8

Powyższy bilans, prezentujący dochody i wydatki gminy Szepietowo w okresie od 2010 roku, pokazuje pozytywne tendencje kształtowania się sytuacji finansowej gminy. Systematycznie wzrasta wysokość zarówno dochodów, jak i wydatków gminy. Tempo wzrostu dochodów gminy jest jednak wyraźnie wyższe. Wzrost wpływów do budżetu gminy może być związany z ogólnym rozwojem społecznym i gospodarczym gminy, w tym między innymi wzrostem liczby działających na terenie gminy podmiotów gospodarczych oraz ogólnej sumy powierzchni użytkowej mieszkań, oraz z programami państwowymi.

Jak pokazują dane, od 2013 do 2017 roku bilans budżetu gminy pozostawał nieujemny, natomiast w 2018 roku wydatki gminy wyraźnie przewyższyły jej dochody. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Szepietowo na lata 2019-2022 wraz z prognozą kwoty długu i spłat zobowiązań na lata 2019-2024, przyjęta Uchwałą Rady Miejskiej w Szepietowie Nr III/17/18 z dnia 28 grudnia 2018 r. zakłada utrzymanie się niekorzystnego bilansu budżetu gminy jeszcze w pierwszym roku obowiązywania prognozy. W późniejszych latach, od 2020 do 2024 roku, przewidziano ustabilizowanie tendencji kształtowania się wartości dochodów i wydatków gminy i związany z nim dodatni bilans budżetu. Prognoza przewiduje przeznaczenie nadwyżek budżetowych na spłatę rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych.

Rosnąca liczba podmiotów gospodarczych oraz zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych świadczą o rozwoju gospodarczym analizowanego obszaru, mimo ujemnego bilansu budżetu gminy w 2018 roku. Dodatkowy rozwój struktur mieszkaniowych może wzmocnić budżet gminy w następnych latach i ułatwić jego korzystne zbilansowanie.

Analizy środowiskowe

Analiza środowiskowa ma na celu przedstawienie uwarunkowań dotyczących określania potrzeb i możliwości rozwoju gminy.

Gmina Szepietowo położona jest w powiecie wysokomazowieckim w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego. Gmina graniczy od północy z gminą Wysokie Mazowieckie, od strony zachodniej z gminą Nowe Piekuty i gminą Brańsk (powiat bielski), od strony zachodniej gminą Czyżew, zaś od południa z gminą Klukowo. Znajduje się w odległości ok. 55 km od Białegostoku, ok. 100 km od Białowieży, ok. 140 km od Warszawy i ok. 220 km od Lublina. Posiada dobre połączenie komunikacyjne poprzez drogę krajową nr 66 na trasie Zambrów – Bielsk Podlaski – Połowce/Pahranicznaja (Białoruś), która łączy drogi krajowe nr 8 (trasa Wrocław – Warszawa – Białystok) i nr 19 (trasa Białystok – Lublin - Rzeszów). Dogodne połączenia czynią gminę atrakcyjnym miejscem inwestycyjnym.

Na terenie Gminy Szepietowo nie występują rezerваты przyrody, parki narodowe, ani inne obszary i obiekty chronione, z wyjątkiem zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Park Krajobrazowy w Szepietowie - Wawrzyńcach”. Ochroną prawną objęto teren parku dworskiego w miejscowości Szepietowo - Wawrzyńce, który jest częścią dawnego założenia dworsko – ogrodowego otaczającego siedzibę właściciela majątku. W jego centralnej części zlokalizowany jest gmach główny Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz Ośrodek Szkoleniowy PODR.

Obszarami o szczególnych walorach przyrodniczych są również: kompleks leśny Wyliny, dolina rzeki Mianki, stawy i glinianki zlokalizowane w pobliżu miasta Szepietowo oraz torfowisko leśne w okolicy wsi Jabłoń-Kikolskie.

Gmina Szepietowo leży poza ważnymi pod względem przyrodniczym obszarami chronionymi o znaczeniu ponadlokalnym. Jest natomiast położona w bliskim sąsiedztwie Biebrzańskiego Parku Narodowego (ok. 30 km), Narwiańskiego Parku Narodowego (ok. 20 km), Rezerwatu Przyrody Koryciny (ok. 15 km), doliny Nurca. Na terenie gminy nie występują obszary węzłowe i ciągi przyrodnicze (ekologiczne) o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym.

Wyniki analizy środowiskowej opierają się na uwarunkowaniach opisanych w Rozdziale 4.

Analizy społeczne

W ramach analizy społecznej zbadano dostęp do usług publicznych, zasobów mieszkaniowych, komunikacji i infrastruktury technicznej.

Usługi publiczne

Ze względu na charakter gminy, której strukturę osadniczą niemal wyłącznie tworzą niewielkie wsie, infrastruktura społeczna nie jest rozbudowana. Do obiektów usług publicznych, zlokalizowanych na terenie gminy, zaliczają się trzy działające szkoły podstawowe (w Szepietowie, Dąbrówce Kościelnej i Wojnach-Krupach). Na terenie gminy działają oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz jedno niepubliczne przedszkole zlokalizowane w mieście Szepietowo. Nie są prowadzone żłobki ani klubiki dziecięce. W mieście Szepietowo, w którym zlokalizowanych jest najwięcej obiektów infrastruktury społecznej, znajdują się również Urząd Miejski, Gminny Ośrodek Kultury, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Ochotnicza Straż Pożarna oraz Targowisko Miejskie.

Pomoc społeczna

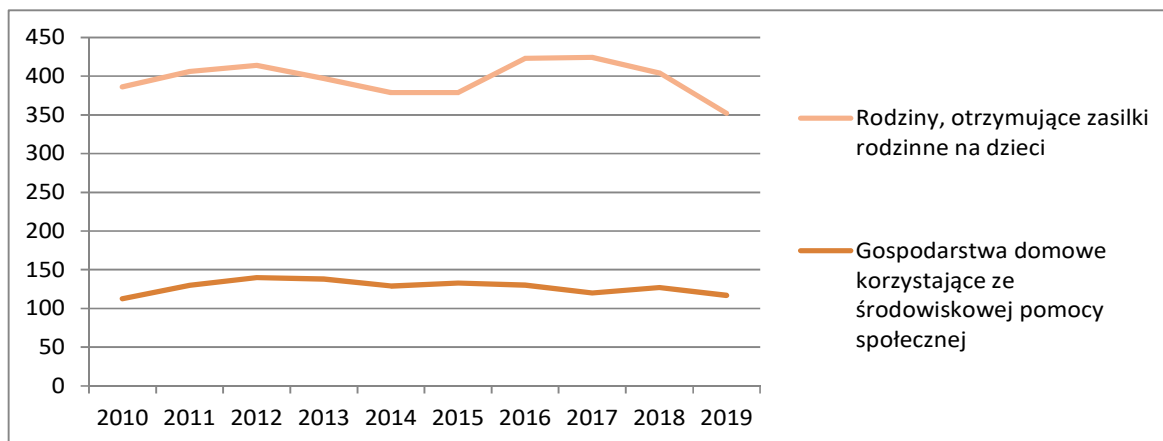
W gminie Szepietowo najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej, było: długotrwała choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Gmina stawia sobie za cel walkę z wykluczeniem społecznym oraz wspieranie włączania się osób dotkniętych różnymi problemami. Zamierza przeciwdziałać ubóstwu poprzez likwidowanie skutków biedy, walczyć z patologiami oraz budować kompetencje społeczne i wspierać osoby wykluczone w poszukiwaniu pracy. Działania zmierzające do realizacji powyższych celów skupiać się mają na rozwijaniu usług świadczonych na rzecz osób starszych oraz osób mających problemy zdrowotne wykluczające ich z aktywnego życia społecznego, wspieraniu rodzin w wychodzeniu z biedy, wspieraniu idei odpowiedzialności społecznej przedsiębiorców, instytucji oraz podmiotów publicznych, zwiększaniu dostępności do podstawowych usług z zakresu opieki socjalnej, uruchamianiu programów służących do walki z przemocą, wspieraniu rodzin wielodzietnych, a także aktywizacji mieszkańców gminy do działań

społecznych w wymiarze partycypacji w podejmowaniu decyzji kluczowych z punktu widzenia funkcjonowania gminy jako wspólnoty obywatelskiej.

W 2018 roku 120 gospodarstw domowych korzystało ze środowiskowej opieki społecznej, 277 rodzin otrzymało zasiłki na dzieci. W analizowanych latach liczba gospodarstw domowych, korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej zmieniała się z roku na rok. Pomimo odnotowanych niedużych wahań, liczba gospodarstw domowych utrzymuje się na podobnym poziomie. Zwiększa się natomiast liczba rodzin, które otrzymują zasiłki rodzinne na dzieci. Wzrost widoczny jest od 2015 r., obecnie widoczna jest tendencja spadkowa. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej utrzymująca się na stałe podobnym poziomie, a wzrost liczby rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci może świadczyć o zmianach w strukturze rodzin w gminie Szepietowo i przyroście liczby dzieci w rodzinach.

Rysunek 25. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej w Gminie Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Opracowanie własne

Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Analizując liczbę mieszkań w latach 2010-2019 można zauważyć, że ich liczba zwiększa się. W ciągu ośmiu lat ich liczba wzrosła o 45 dając w 2018 roku liczbę 2 099 mieszkań. Również liczba budynków mieszkalnych uległa zwiększeniu, z 1 757 w 2010 roku do 1 854 w 2018 roku. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Szepietowo to 2 099 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 302 mieszkania. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Tempo wzrostu liczby mieszkań, jak i budynków mieszkalnych jest niezbyt wysokie. Może to wynikać z trendów demograficznych widocznych w gminie, jak i ze specyfiki zabudowy w gminie Szepietowo, w której większość zabudowy stanowią obiekty mieszkaniowe jednorodzinne.

Tabela 14. Zasoby mieszkaniowe w gminie Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Rok	Mieszkania oddane do użytkowania			Mieszkania	Budynki mieszkalne
	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa [m ²]		
2010	8	50	1 140	2 044	1 757
2011	8	46	1 236	2 049	1 811
2012	11	61	1 815	2 057	1 818
2013	8	43	1 200	2 064	1 821
2014	11	70	1 999	2 071	1 828
2015	11	61	1 792	2 074	1 830
2016	14	83	2 039	2 083	1 839
2017	13	89	2 392	2 089	1 845

2018	13	83	2 321	2 099	1 854
2019	16	100	2 761	2 106	1 887
2020	18	122	3234	b.d.	b.d.

Opracowanie własne

Komunikacja i infrastruktura techniczna

Gmina miejsko-wiejska Szepietowo jest dobrze skomunikowana z ważnymi ośrodkami takimi jak: Warszawa i Białystok. Sieć dróg publicznych jest dobrze rozwinięta, a ich łączna długość wynosi ok. 180 km. Drogi te są w wysokim stopniu utwardzone. Drogi asfaltowe oraz asfaltowe z domieszką innego materiału stanowią ok. 50% wszystkich dróg w gminie. Istniejące drogi wymagają modernizacji ich parametrów i cech użytkowych, co jest obecnie jednym z ważniejszych zadań realizowanych przez gminę. Dodatkowo przez gminę przebiega pierwszorzędna dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa znaczenia państwowego trasy Warszawa – Kuźnica Białostocka.

Pod względem infrastruktury technicznej najlepiej rozwinięta jest sieć wodociągowa, z której korzystają prawie wszyscy mieszkańcy (92%). Kolejno dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada nieco poniżej 30% mieszkańców gminy. W gminie wybudowane jest 5,7 km sieci gazowej (mieszkańcy posiadają już instalacje gazowe w domach). Stopień zaopatrzenia w sieci infrastruktury technicznej utrzymuje się w analizowanych latach na w miarę stałym poziomie. Odnotowuje się niewielki wzrost długości sieci, co dobrze prognozuje na przyszłość.

W granicach całej gminy nie ma kompletnego systemu sieci ciepłowniczej. Ze względu na przeważający rodzaj zabudowy i jej lokalizację dominują indywidualne systemy grzewcze. Ponadto, mieszkańcy mają dostęp do sieci telekomunikacyjnych, a od 2015 roku w Szepietowie uruchomiono szerokopasmową sieć światłowodową.

Tabela 15. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną w gminie Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Rok	Sieć wodociągowa [km]	Sieć kanalizacyjna [km]	Sieć gazowa [km]	Energia elektryczna (liczba odbiorców w mieście)	Osoby korzystające z instalacji (%)		
					Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna	Sieć gazowa
2010	116,5	11,8	2,5	763	92,2	25,9	0,0
2011	117,4	13,4	2,5	297	92,3	27,6	0,0
2012	117,7	13,4	2,5	760	92,3	27,8	0,0
2013	117,7	13,4	2,5	763	92,3	27,7	0,0
2014	117,7	13,4	2,5	760	92,4	29,3	0,0
2015	118,0	13,7	2,5	764	92,4	30,1	0,0
2016	118,0	13,7	2,5	760	92,5	30,0	0,0
2017	118,2	13,7	1,4	754	92,0	29,4	0,0
2018	118,2	15,1	1,4	756	92,1	30,2	0,0
2019	118,2	16,4	5,7	759	92,2	30,4	0,0

Opracowanie własne

Ruch turystyczny

Analizując ruch turystyczny w gminie można zauważyć, że liczba udzielonych noclegów znacząco wzrosła pomiędzy latami 2010 – 2012. W późniejszych latach ich liczba spadała, jednakże odnotowywano ciągły wzrost liczby udzielonych noclegów wśród turystów zagranicznych. Świadczy to o wzroście atrakcyjności turystycznej miasta i gminy Szepietowo, co jednocześnie może być podstawą do powstania nowych obiektów turystycznych, a tym samym nowych miejsc pracy. Może to skutkować chęcią dalszego inwestowania w rozwój turystyki.

Tabela 16. Ruch turystyczny w gminie Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Rok	Obiekty zbiorowego zakwaterowania	Miejsca noclegowe	Udzielone noclegi turystom zagranicznym	Udzielone noclegi łącznie
2010	1	98	230	3 380
2011	1	98	562	3 332
2012	1	98	616	5 182
2013	1	98	535	4 707
2014	1	98	401	2 570
2015	1	98	425	b.d.
2016	1	98	650	b.d.
2017	1	98	1 136	b.d.
2018	1	98	206	b.d.
2019	1	98	37	b.d.

Na podstawie przeprowadzonej analizy społecznej można stwierdzić, że miasto i gmina Szepietowo to region województwa podlaskiego, który posiada potencjał i stopniowo go wykorzystuje poprzez rozwój w zakresie mieszkalnictwa oraz turystyki. Mieszkańcy gminy posiadają dostęp do podstawowych usług publicznych. Poprawia się ich sytuacja mieszkaniowa i infrastrukturalna.

Prognoza demograficzna

Na liczbę ludności w gminie w przyszłych latach wpływ może mieć wiele czynników. Aby przedstawić najbardziej prawdopodobną prognozę demograficzną na następne 30 lat przeanalizowano wybrane dane, od roku 2002 do 2020. Szczegółowe analizy przeprowadzono w oparciu o lata 2015-2019. Wzięto pod uwagę m.in. liczbę ludności, strukturę wieku, saldo migracji oraz przyrost naturalny.

Na podstawie dostępnych danych opracowano prognozę ludności na najbliższe 30 lat. Jako wartość wyjściową uwzględniono liczbę ludności w roku 2019.

Tabela 17. Zmiany liczby ludności w gminie Szepietowo w latach 2010 – 2020 (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Analizowany obszar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Szepietowo - gmina ogółem	7 386	7 372	7 303	7 213	7 190	7 154	7 075	7 028	6 958	6 890	6840
Szepietowo - miasto	2 316	2 320	2 322	2 282	2 278	2 268	2 229	2 209	2 171	2 165	2157
Szepietowo - obszar wiejski	5 070	5 052	4 981	4 931	4 912	4 886	4 846	4 819	4 787	4 725	4683

Następnym przebadanym wskaźnikiem jest saldo migracji. W latach 2015 – 2019, widoczny jest stały odpływ liczby ludności. Zróżnicowanie pomiędzy obszarem miejskim i wiejskim, pod kątem liczby osób opuszczających miejsce zamieszkania jest bardzo podobne. W analizowanych latach wysokość salda migracji w mieście i obszarze wiejskim ciągle się zmieniała, nie zaobserwowano stałego trendu w którymś z obszarów. Na przestrzeni lat 2015 – 2019 wartość salda ciągle utrzymuje się na poziomie poniżej zera.

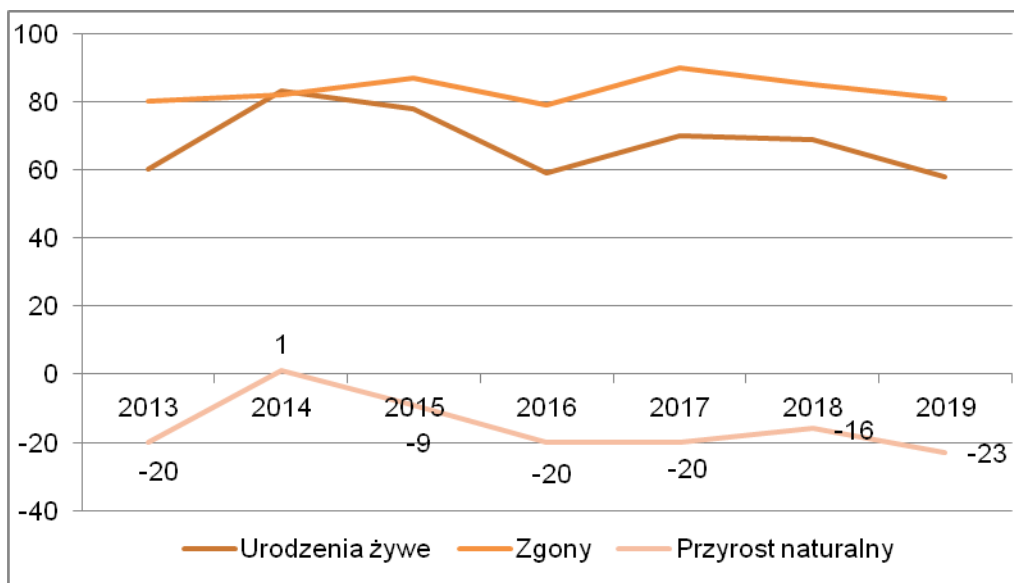
Tabela 18. Saldo migracji w gminie Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Analizowany obszar	Saldo migracji - BDL				
	2015	2016	2017	2018	2019
Szepietowo - gmina ogółem	-37	-33	-26	-45	-59
Szepietowo - miasto	-1	-21	-8	-27	-16
Szepietowo - obszar wiejski	-36	-12	-18	-18	-43

Wskaźnikiem istotnie wpływającym na obliczenia prognozowanej liczby ludności jest przyrost naturalny. W gminie Szepietowo wskaźnik ten prezentuje się niezbyt korzystnie. Co roku przyrost naturalny osiąga ujemny wynik, za wyjątkiem 2015 r., w którym uzyskał wartość 1. W większości analizowanych lat uzyskiwał wartość -20. W Szepietowie różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a zgonami utrzymuje się

na podobnym poziomie. Jedynie w latach 2014/2015 istotnie się do siebie zbliżyła. Ujemny przyrost naturalny nie jest dobrym zjawiskiem demograficznym, co jest ściśle związane ze strukturą demograficzną ludności w Szepietowie. Wskazane jest podjęcie działań mających na celu zmianę ujemnego trendu demograficznego. Należy jednak pamiętać, że przyrost naturalny nie jest wskaźnikiem zależnym od przeszłych zjawisk i może się zmienić bardzo dynamicznie.

Rysunek 26. Przyrost naturalny w gminie Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Opracowanie własne

Elementem przeprowadzonej analizy jest także badanie struktury wieku w gminie Szepietowo. Można zauważyć utrzymującą się zdecydowaną przewagę udziału osób w wieku produkcyjnym (kobiety 18-60 lat, mężczyźni 18-65 lat) w stosunku do pozostałych grup wiekowych. Jednocześnie niepokojąco mniejszy jest udział osób w wieku przedprodukcyjnym porównaniu z udziałem osób w wieku poprodukcyjnym. W roku 2019 liczba osób w wieku poprodukcyjnym była wyższa niż osób w wieku przedprodukcyjnym. Dotyczy to zarówno obszaru wiejskiego, jak i miejskiego.

Tabela 20. Struktura wieku ludności zamieszkującej gminę Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Analizowany obszar	Struktura wieku w gminie w 2020 r. - BDL		
	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym	Udział osób w wieku produkcyjnym	Udział osób w wieku poprodukcyjnym
Szepietowo - gmina ogółem	1 036	4 233	1 571
Szepietowo - miasto	302	1 363	492
Szepietowo - obszar wiejski	734	2 870	1 079

Na potrzeby analizy średnie tempo przyrostu ludności oraz spodziewany przyrost liczby mieszkańców oszacowano na podstawie opracowania pt. „Metodologia wyznaczania obszarów przewidzianych do urbanizacji” wykonanego na zlecenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z 2013 roku, za pomocą poniższego wzoru.

wzór nr 1:

$$L_n = L_0 * [1 + (Wpr/1000)]^n$$

L_n – liczba ludności po n latach

L_0 – liczba ludności w momencie wyjściowym (2019 r.)

Wpr – współczynnik przyrostu rzeczywistego wyrażony w %

Tabela 21. Prognoza liczby ludności na najbliższe 30 lat w gminie Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Liczba ludności – NSP 2002 r.	Liczba ludności – NSP 2011 r.	Różnica w liczbie ludności w latach 2002 i 2011 (B-A)	Liczba ludności – BDL					Różnica w liczbie ludności w latach 2019 i 2015 (-D)	Przyrost rzeczywisty w 2019 r.	Współczynnik przyrostu rzeczywistego w 2019 r. ((K/I)*1000) [‰]	Prognoza liczby ludności za 30 lat (2049 r.) – na podstawie wzoru nr 1
			2015	2016	2017	2018	2019				
A	B	C	D	F	G	H	I	J	K	L	Ł
7 511	7 378	-133	7 154	7 075	7 028	6 958	6 890	-264	-59	-8,56	5 324

Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS

Analizując liczbę ludności w ostatnich latach widoczny jest jej spadek. W ciągu badanych 5 lat liczba ta zmniejszyła się o 264 osoby. Przedstawiona tendencja jest stała. Spadek liczby ludności obserwuje się już od 2002 r. Wyniki oparte na aktualnych tendencjach widocznych w gminie Szepietowo są dość niekorzystne i zakładają stały odpływ ludności. W najbliższych 30-tu latach nie można jednak wykluczyć wystąpienia korzystnych czynników, pod wpływem których liczba ludności zacznie się zwiększać. Ze względu na swoją lokalizację oraz ulegające poprawie powiązania komunikacyjne z Warszawą, Białymstokiem oraz rozwijającym się miastem powiatowym Wysokie Mazowieckie, gmina Szepietowo może stać się zapleczem noclegowym i magazynowym oraz miejscem lokalizacji nowych zakładów produkcyjnych i obiektów usługowych. Analiza ruchu turystycznego w gminie pokazuje również, że można spodziewać się rozwoju zaplecza turystycznego, dzięki któremu wzrośnie atrakcyjność gminy i znacznie zwiększy się liczba miejsc pracy.

Przedstawione w tej części opracowania analizy stanu istniejącego, jak i prognozowanej liczby ludności wskazują na niekorzystne zjawiska demograficzne w gminie. Wykonane obliczenia na podstawie wzoru nr 1, który oparty jest o współczynnik przyrostu rzeczywistego w danym roku, uzyskano prognozowaną liczbę ludności w gminie za 30 lat wynoszącą około 5 324 osoby. Jest to jednak założenie wynikające z aktualnych trendów widocznych w gminie i nie wyklucza wystąpienia zjawiska losowego, istotnie wpływającego na liczbę mieszkańców gminy. Na etapie prognozowania nie ma możliwości zbadania wpływu takiego potencjalnego zjawiska na przyszłe zapotrzebowanie na obiekty mieszkaniowe i jego dokładnego określenia. Obserwuje się także zjawisko zamieszkania w gminie bez stałego meldunku, przez co rzeczywiste zapotrzebowanie może być większe niż ustalone na podstawie oficjalnych danych. W związku z powyższym dalsze obliczenia wykonano w oparciu o trzy warianty prognozowanej liczby ludności.

Zastosowanie obliczeń w odniesieniu do trzech wariantów ma pozwolić na wyznaczenie najbardziej prawdopodobnego zapotrzebowania na nową zabudowę na terenie Miasta i Gminy Szepietowo. Wyznaczono:

- wariant pesymistyczny, w którym ujemny trend demograficzny będzie utrzymywał się na podobnym poziomie – 5 324 osoby,
- wariant neutralny, w którym ujemny trend demograficzny ulegnie znacznemu wyhamowaniu – 6 300 osób,
- wariant optymistyczny, w którym liczba ludności pozostanie na obecnym poziomie – 7 000 osób.

Zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne

Zabudowa mieszkaniowa

Wzrost liczby mieszkańców może być związany z dążeniem ludności do osiągnięcia wyższych standardów mieszkaniowych i wyprowadzaniem się na tereny wiejskie, gdzie mieszkania mają większe powierzchnie niż na terenach miejskich. Jest to zjawisko występujące w całej Polsce. Zgodnie z danymi Eurostat od roku 2005 odsetek Polaków mieszkających w domach wolnostojących wzrósł z 44,4% do 51,9%. Obecnie, zgodnie z danymi Eurostat, znaczna część Polaków wciąż żyje w wieloosobowych gospodarstwach domowych, składających się z trójki osób dorosłych i dzieci - 26,2%, jest to najwyższy wskaźnik w Europie. Średnia dla 28 krajów UE wynosi 9,7%. Może to świadczyć o tym, że w Polsce dorosłe dzieci nadal mieszkają z rodzicami. Co więcej potwierdzają to również dane dotyczące przeludnienia. W Polsce

występuje ono na poziomie powyżej 40%. W krajach Unii Europejskiej 15,7% gospodarstw domowych żyje w przeludnionych mieszkaniach – to średnia dla 28 państw w roku 2017. Co prawda na przestrzeni 10 lat między 2006 i 2016 r. poziom przeludnienia w Polsce uległ zmianie w 2006 r. przeludnienie wynosiło 54,1% i spadło o 13,4 punktów procentowych w ciągu 10 lat. Oznacza to jednak, że w 2016 r. 40,7% rodzin (gospodarstw domowych) w Polsce nadal mieszkało w domach i mieszkaniach niespełniających europejskiego standardu co do liczby pokoi na osobę. Ponadto, średnia wielkość mieszkania dla 28 krajów Unii Europejskiej wynosi 96 m², a w Polsce to 75,2 m² – wskaźnik ten odbiega od średniej unijnej o ok. 20 m². Ze względu na ceny gruntów i nieruchomości mieszkaniowych, te zlokalizowane na wsi są większe od tych w dużych miastach. Średnia wielkość mieszkania dla 28 krajów Unii Europejskiej wynosi na obszarach wiejskich 109 m². Na terenach wiejskich UE średnia wielkość mieszkań zajmowanych przez rodziny bez dzieci - w zasadzie gospodarstwa domowe bez dzieci, w tym również jednoosobowe – wynosi 96,4 m², natomiast dla rodzin z dziećmi to 116,5 m². W Polsce średnia ta wynosi odpowiednio 75,7 m² oraz 101,8 m². Ponadto na terenie UE inaczej kształtuje się również wielkość gospodarstw domowych tzn. liczba osób w gospodarstwie. W Europie najwięcej jest gospodarstw jednoosobowych – stanowią 32,4% wszystkich gospodarstw domowych, następane w kolejności są gospodarstwa dwuosobowe 31,2%, trzynosobowe – 16,3%, czterosobowe – 13,7%, pięciosobowe – 4,5% oraz sześć- i więcej osobowe 2,0%. W Polsce najwięcej gospodarstw domowych składa się z dwóch osób 25,9%, jednoosobowe to 24,0%, trzynosobowe – 20,1%, czterosobowe – 15,3%, pięciosobowe – 8,1%, a sześć- i więcej osobowe – 6,7%. Zgodnie z danymi GUS wskaźnik liczby osób przypadających na mieszkanie maleje obecnie wynosi on 2,54, ale w 2007 roku sięgał wartości prawie 3. Z analizy danych wynika, że Polska zbliża się powoli do standardów zamieszkania panujących w UE.

W trakcie obliczeń prognozowanej liczby ludności przeanalizowano dane dotyczące wielkości oraz liczby gospodarstw domowych oraz mieszkań. Wyniki zawarto w poniższych tabelach.

W gminie Szepietowo liczba mieszkań nieustannie wzrasta, rośnie też średnia powierzchnia użytkowa mieszkania. Liczba osób przypadających na jedno mieszkanie maleje od 3,61 w 2010 roku do 3,31 w 2018 roku. Analizując liczbę gospodarstw i liczbę mieszkań w gminie można stwierdzić, że aktualne zasoby mieszkaniowe nie są w stanie zaspokoić potrzeb mieszkańców. Od roku 2002 stale zwiększa się różnica między liczbą mieszkań, a liczbą gospodarstw domowych. W roku 2017 potencjalne zapotrzebowanie na mieszkania przewyższyło o 259 liczbę dostępnych nieruchomości.

Tabela 22. Liczba mieszkań oraz gospodarstw domowych w latach 2002, 2011 i 2017 w gminie Szepietowo (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

Rok	Liczba ludności	Liczba mieszkań	Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym - województwo	Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym - gmina	Liczba gospodarstw domowych – gmina	Różnica między liczbą mieszkań, a liczbą gospodarstw - gmina
2002	7 511	1 984	3,08	3,63	2 069	-85
2011	7 378	2 049	2,92	3,44	2 144	-95
2017	7 028	2 089	2,54	2,99	2 348	-259
2018	6 958	2 099	2,59	b.d.	b.d.	b.d.
2019	6 890	2 106	2,65	b.d.	b.d.	b.d.

Opracowanie własne

W dalszych obliczeniach oszacowano liczbę gospodarstw domowych w gminie Szepietowo do roku 2049. Uwzględniono w niej trzy, wcześniej wytypowane warianty prognozowanej liczby ludności. Na potrzeby obliczeń przyjęto, że średnia liczba osób w gospodarstwie domowym w gminie będzie taka sama jak średnia dla województwa przyjęta w zaokrągleniu – 2,60 osoby/gospodarstwo. Liczba gospodarstw domowych może jeszcze wzrosnąć względem liczby gospodarstw w ostatnich latach, pogłębiając jeszcze deficyt mieszkań.

Tabela 23. Prognozowana liczba gospodarstw domowych w 2049 r. w gminie Szepietowo

Wariant	Liczba ludności w 2049 r.	Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym - województwo	Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym - gmina	Liczba gospodarstw domowych w 2049 r.- gmina	Różnica liczby gospodarstw domowych w stosunku do 2017 r. - gmina
Pesymistyczny	5 324	2,60	2,60	2 048	-300
Neutralny	6 300			2 423	75
Optymistyczny	7 000			2 692	344

Opracowanie własne na podstawie prognozy demograficznej

Z przeprowadzonej prognozy wynika, że przy założeniu wariantu optymistycznego, do roku 2049 liczba gospodarstw domowych w gminie wzrośnie o około 340. Z analizy wariantu pesymistycznego wynika, że liczba ta będzie się zmniejszać. Jedynie przy założeniu, że wariant pesymistyczny prognozy demograficznej będzie najbardziej prawdopodobny, nie występuje deficyt lokali mieszkaniowych. Pomimo niekorzystnego zjawiska zmniejszania się liczby ludności w gminie, zaobserwowano wzrost zamożności obecnych społeczności lokalnych, a także poprawę jakości ich życia. Zakłada się, że w najbliższych latach trend ten będzie się utrzymywał na stałe dodatnim poziomie. Potwierdzeniem zjawiska jest obniżająca się średnia liczba osób przypadająca na 1 gospodarstwo domowe.

Tabela 24. Prognozowane zapotrzebowanie na mieszkania w 2049 r. w gminie Szepietowo

Wariant	Liczba ludności w 2049 r.	Liczba gospodarstw domowych w 2049 r.	Zasób mieszkaniowy w 2019 r.	Różnica między liczbą gospodarstw domowych w 2049 r. a liczbą mieszkań w 2019 r. gmina
Pesymistyczny	5 324	2 048	2 106	-58
Neutralny	6 300	2 423	2 106	317
Optymistyczny	7 000	2 692	2 106	586

Opracowanie własne na podstawie prognozy demograficznej

Analiza aktualnej sytuacji mieszkaniowej w gminie wykazała, że mimo negatywnych tendencji demograficznych istniejące zasoby nie są w stanie zaspokoić obecnych potrzeb mieszkańców gminy. W gminie Szepietowo potencjalnie brakuje około 259 mieszkań.

Aktualny zasób mieszkaniowy nie zaspokoi potrzeb mieszkaniowych także dla prognozowanej liczby ludności w 2049 r. Zgodnie z przyjętym wariantem optymistycznym deficyt ten jeszcze wzrośnie – uwzględniając prognozowany wzrost liczby gospodarstw domowych zaistnieje potrzeba budowy około 586 nowych mieszkań/domów. W ramach zabudowy mieszkaniowej rozumie się zabudowę mieszkaniową jednorodziną, zagrodową oraz zabudowę mieszkaniowo-usługową.

Na potrzeby wykonanych obliczeń przyjęto orientacyjną powierzchnię użytkową domu mieszkalnego jednorodzinne wynoszącą 160 m². W obliczeniach pominięto zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, z uwagi na jej specyfikę, a tym samym na trudność w określeniu rzeczywistych parametrów nowej zabudowy, a także charakter samej gminy Szepietowo.

Zgodnie z zapisem art. 10 ust. 7 pkt 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględniając niepewność procesów rozwojowych, dopuszcza się zwiększenie zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o nie więcej niż 30%. Analiza charakterystyki gminy Szepietowo wskazała za zasadne zwiększenie zapotrzebowania o ok. 15% względem powyższych obliczeń.

Tabela 25. Prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę.

Wariant	Liczba ludności w 2049 r.	Różnica między liczbą gospodarstw domowych w 2049 r. a liczbą mieszkań w 2018 r. (2099)	Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową związaną z liczbą gospodarstw domowych w 2049 r. w stosunku do 2019 r. [m ² powierzchni użytkowej]	Maksymalne w skali Gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę [m ² powierzchni użytkowej]
Pesymistyczny	5 324	-58	-9 280	0
Neutralny	6 300	317	50 720	58 328
Optymistyczny	7 000	586	93 760	107 824

Opracowanie własne na podstawie prognozy demograficznej

W związku z powyższym określa się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową na poziomie **ok. 107 824 m² powierzchni użytkowej**.

Zabudowa usługowa i przemysłowa

Wyniki przeprowadzonych analiz społecznych i gospodarczych pokazują postępujący rozwój gminy. Do czynników dodatkowo stymulujących rozwój gospodarczy gminy należą przede wszystkim jej lokalizacja oraz ciągły wzrost jej dostępności komunikacyjnej. Ze względu na położenie w pobliżu miasta powiatowego Wysokie Mazowieckie oraz przecinające gminę trasy komunikacyjne o dużym znaczeniu – linia kolejowa, droga krajowa 66, prawdopodobne jest nie tylko powstanie nowych obiektów produkcyjno-usługowych, ale i wzrost zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową i usług turystyki. Nowe tereny mieszkaniowe mogą stanowić zaplecze zarówno dla zakładów produkcyjnych i usługowych położonych w gminie Szepietowo, jak i tych w jej bezpośrednim sąsiedztwie, w tym w Wysokim Mazowieckiem.

Zabudowa produkcyjna oraz zabudowa usługowa zazwyczaj rozwija się niejednostajnie. Wybór lokalizacji, powierzchnia zabudowy oraz tempo rozwoju takiej zabudowy jedynie w pewnym stopniu powiązane są z liczbą inwestycji zrealizowanych w latach poprzednich. Taka charakterystyka uniemożliwia jednoznaczne określenie trendu zmian oraz kierunku rozwoju w tym zakresie, a tym samym pozwala wyłącznie na szacunkowe określenie zapotrzebowania na nową zabudowę produkcyjno-usługową. Zjawisko powstawania takiej zabudowy, w szczególności niezwiązanej bezpośrednio z rozwojem struktur mieszkaniowych, cechuje duża dynamiczność i nieprzewidywalność. Intensywny wzrost powierzchni takiej zabudowy może prowadzić m.in. do pogorszenia jakości środowiska przyrodniczego oraz wiązać się z koniecznością prowadzenia przez gminę inwestycji z zakresu rozbudowy infrastruktury technicznej, w tym komunikacyjnej. Jednocześnie, funkcjonowanie obiektów produkcyjnych i usługowych przynosi gminie liczne korzyści ekonomiczne, a ograniczenie możliwości rozwoju takiej zabudowy stanowi istotną barierę dla rozwoju gospodarczego i społecznego gminy i regionu. W związku z tym niezbędne jest określenie zapotrzebowania na taką zabudowę na realnym poziomie, przy uwzględnieniu wszelkich uwarunkowań rozwojowych występujących w gminie Szepietowo.

Na terenie gminy jedynie niewielkie obszary mają charakter produkcyjny, usługowy lub magazynowy. Korzystne jest dążenie do dywersyfikacji źródeł dochodu mieszkańców gminy i zapewnienia różnorodnej struktury zatrudnienia. Zmiana w tym zakresie wymaga wyznaczania atrakcyjnych terenów rozwoju zabudowy produkcyjno-usługowej, która mogłaby być realizowana w szczególności jako centra logistyczne i inne obiekty wielkopowierzchniowe, takie jak: hale produkcyjne, przetwórcze oraz obiekty usług nowych technologii i tym podobne. Czynnikiemami decydującymi o lokalizacji tego typu obiektów w Szepietowie mogą być przede wszystkim: położenie gminy, jej rosnąca dostępność komunikacyjna oraz stosunkowo niski koszt utrzymania nieruchomości. Bez wątpliwości stymulująca może być bliskość większych ośrodków miejskich, na przykład miasta powiatowego Wysokie Mazowieckie. Rozwój gospodarczy tego miasta może wymagać tworzenia zaplecza usługowego i mieszkalnego nie tylko w jego granicach, ale także na terenach sąsiednich.

Ponadto, wskazane jest kształtowanie samodzielności gospodarczej większych jednostek osadniczych. Lokalizacja zarówno zabudowy produkcyjnej, jak i usługowej służy zaspokojeniu potrzeb mieszkańców okolicznych terenów. Potrzeby lokalnych społeczności m.in. w zakresie handlu, gastronomii, czy drobnych

usług powinny móc być zaspokojone w zamieszkałym przez nich mieście, konieczne jest więc lokalizowanie i utrzymywanie wielkości terenów produkcyjno-usługowych na odpowiednim poziomie. Przyjmuje się, że wielkość terenów produkcyjno-usługowych powinna stanowić odpowiednik ok. 20-30% powierzchni terenów mieszkaniowych, w zależności od specyfiki analizowanej gminy, rodzaju potencjalnej zabudowy produkcyjno-usługowej oraz zachodzących w gminie procesów demograficznych.

Ze względu na charakter Szepietowa i jego korzystną lokalizację w prognozie zapotrzebowania na nową zabudowę należy przewidzieć powstawanie nie tylko niewielkich obiektów usługowych, tak zwanych usług pierwszej potrzeby, ale i dużych zakładów produkcji rolniczej i centrów logistycznych. Zakłada się zatem, że preferowana powierzchnia terenów produkcyjno-usługowych w granicach gminy Szepietowo powinna odpowiadać ok. 30% powierzchni terenów mieszkaniowych. Aktualny stopień zabudowania terenów inwestycyjnych przedstawia Tabela 26. Funkcje poszczególnych terenów określono na podstawie istniejącego zagospodarowania oraz ustaleń obowiązujących planów miejscowych.

Tabela 26. Przeznaczenie terenów w mieście i gminie Szepietowo.

	Funkcja terenu	Powierzchnia [m ²]	Udział poszczególnych funkcji terenu [%]	Powierzchnia całkowita zabudowy [m ²]	Udział poszczególnych funkcji terenu [%]
Szepietowo – miasto – powierzchnia 2 841 942 m ²					
Tereny mieszkaniowe	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	21 372,74	0,75	867 266,02	30,52
	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	845 893,28	29,76		
Tereny usługowe	zabudowa usługowa, w tym usługi publiczne	167 873,30	5,91	619 817,14	21,81
	zabudowa produkcyjno-usługowa	451 943,85	15,90		
Szepietowo – obszar wiejski 148 882 441 m ²					
Tereny mieszkaniowe	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa	9 282 041,80 w tym zwarte struktury zabudowy: 7 008 558,81	6,67	9 282 041,80	6,23
Tereny usługowe	zabudowa usługowa, w tym usługi publiczne	151 484,11	0,10	1 513 947,80	1,02
	zabudowa produkcyjno-usługowa	1 058 090,24	0,71		
	zabudowa rolno-produkcyjna	304 373,45	0,20		
Szepietowo – gmina ogółem 151 724 383 m ²					
Tereny mieszkaniowe	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	21 372,74	0,01	9 949 414,54	6,56
	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa	9 928 041,80	6,54		
Tereny usługowe	zabudowa usługowa, w tym usługi publiczne	319 357,41	0,21	2 133 764,948	1,41
	zabudowa produkcyjno-usługowa	1 510 034,09	1,00		
	zabudowa rolno-produkcyjna	304 373,45	0,20		

Opracowanie własne na podstawie istniejącego zagospodarowania terenu oraz ustaleń obowiązujących planów miejscowych.

Wysokość wskaźnika na poziomie 30% przyjęto z uwzględnieniem charakterystyki gminy, w tym jej potencjału rozwojowego, a także aktualnego stopnia zaopatrzenia w obiekty produkcyjne i usługowe. Obecnie powierzchnia terenów o charakterze produkcyjno-usługowym odpowiada około 21% powierzchni terenów mieszkaniowych. Zauważalny jest więc deficyt terenów produkcyjno-usługowych na terenie gminy – około 851 059 m² powierzchni terenów przeznaczonych na przedmiotową funkcję.

W prognozie zapotrzebowania na nową zabudowę produkcyjno-usługową należy wziąć pod uwagę również przewidywaną zmianę liczby ludności w gminie oraz zmianę powierzchni zabudowy mieszkaniowej w gminie. W 2049 roku przewiduje się wzrost liczby gospodarstw domowych o 586 względem stanu obecnego. Ze względu na rolniczy charakter gminy przewiduje się, że zdecydowana większość nowych domów powstanie w zabudowie zagrodowej, wraz z niezbędnymi budynkami gospodarczymi, na działkach o powierzchni co najmniej 1500 m², a nawet powyżej 5000 m². W związku z tym przyjęto średnią wielkość działki zajętej przez jedno gospodarstwo domowe na 2500 m². Powierzchnia zabudowy mieszkaniowej może wzrosnąć nawet o 1 465 000 m². Zgodnie z wcześniej przyjętymi założeniami, taki rozwój powierzchni terenów mieszkaniowych powinien wiązać się ze zwiększeniem powierzchni obszarów produkcyjno-usługowych o co najmniej 439 500 m². Przewiduje się, że całkowity deficyt terenów produkcyjno-usługowych w 2049 r., przy uwzględnieniu obecnego zapotrzebowania na te tereny i jego przewidywanego wzrostu, związanego ze wzrostem powierzchni zabudowy mieszkaniowej, wyniesie 1 290 559 m² powierzchni terenu.

Na podstawie dostępnych danych, w tym obowiązujących dokumentów planistycznych uwzględniających rozwój zabudowy produkcyjno-usługowej w gminie Szepietowo, przyjęto że przy realizacji nowych inwestycji średnia wartość wskaźnika intensywności zabudowy wyniesie 1,2. W celu jak najlepszego odzwierciedlenia rzeczywistego zapotrzebowania na zabudowę przyjęto, że średnio powierzchnia użytkowa budynku odpowiada 70% jego powierzchni całkowitej zabudowy. Na tej podstawie stwierdza się, że w 2049 roku będzie istniało zapotrzebowanie na 1 084 070 m² powierzchni użytkowej zabudowy produkcyjno-usługowej.

Zgodnie z zapisem art. 10 ust. 7 pkt 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2022 r. poz. 503), uznano za zasadne zwiększenie zapotrzebowania o ok. 10%.

Tabela 27. Prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę produkcyjno-usługową w 2049 r.

Zapotrzebowanie na tereny produkcyjno-usługowe związane z obecnym a preferowanym stosunkiem terenów produkcyjnych do ogółu terenów mieszkaniowych [m ²]	Zapotrzebowanie na tereny produkcyjno-usługowe związaną z liczbą gospodarstw domowych w 2049 r. w stosunku do 2019 r. [m ²]	Zapotrzebowanie na tereny produkcyjno-usługowe [m ²]	Przyjęty wskaźnik intensywności zabudowy	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę produkcyjno-usługową [m ² powierzchni użytkowej]
851 059	439 500	1 290 559	1,2	1 084 070

Dane: Opracowanie własne

W związku z powyższym, określa się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę produkcyjno-usługową (zwiększone o 10%) na poziomie **ok. 1 192 477 m² powierzchni użytkowej**.

Analiza stanu istniejącego i planistycznego – chłonność

Obszary zabudowane, obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz obszary przeznaczone pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Na potrzeby wyznaczenia obszarów zabudowanych w gminie Szepietowo przyjęto, że obszary te:

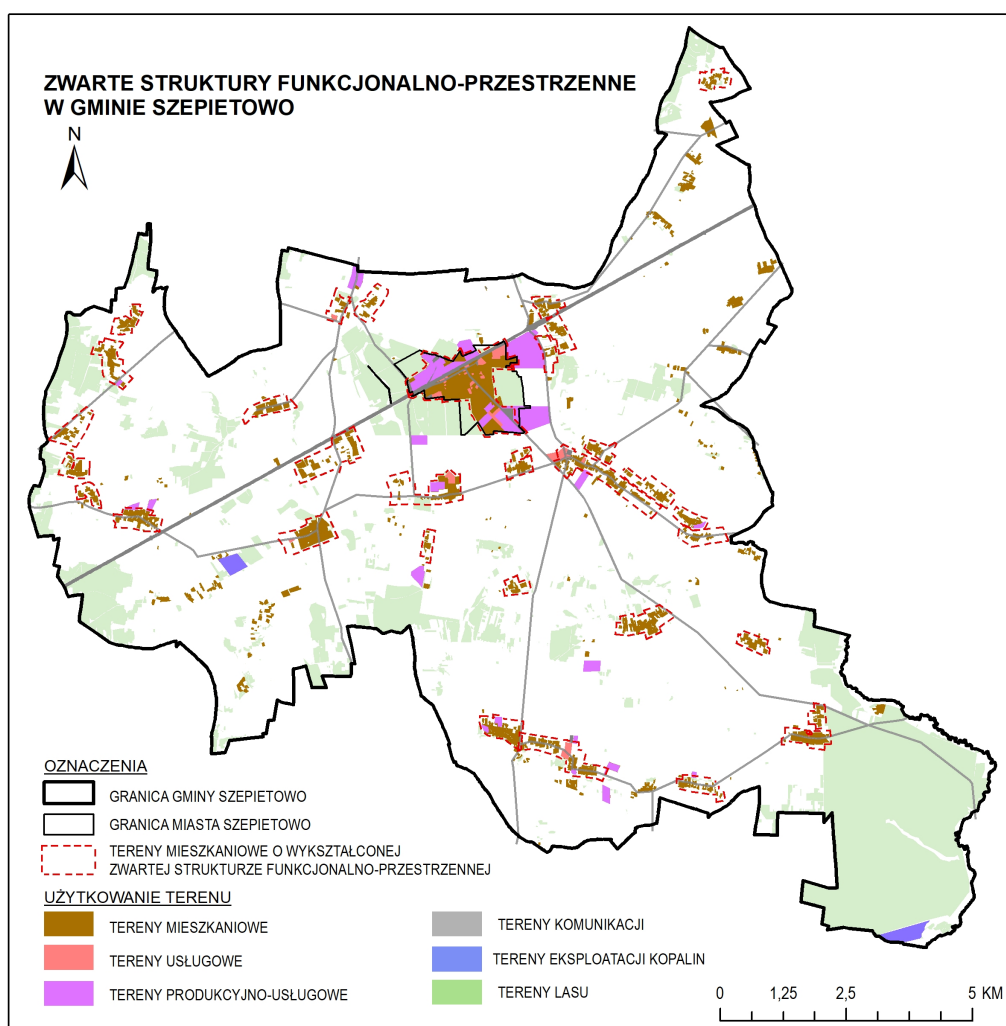
- obejmują tereny pod budynkami,
- obejmują tereny otaczające istniejące zabudowania w granicach działek, na których położone są te budynki,
- nie obejmują obszarów siedlisk w formie rozproszonej zabudowy zagrodowej
- nie obejmują obszarów zajętych przez takie obiekty infrastruktury jak:., obiekty budowlane na cmentarzu i na terenach kolejowych.

Na potrzeby wyznaczenia obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych w gminie Szepietowo przyjęto, że obszary te obejmują subiektywnie wytypowane obszary zwartej zabudowy – zabudowane i zamieszkałe przez ludzi, wyodrębnione

przestrzenie i ukształtowane w formie zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z towarzyszącymi obiektami infrastruktury technicznej. Wyznaczone na potrzeby niniejszego opracowania obszary zabudowane na terenie gminy Szepietowo obejmują ok. 900 ha co stanowi blisko 6% powierzchni gminy. Najczęściej są to rozproszone tereny zabudowy zagrodowej lub miejscami skupiska zabudowy zagrodowej przemieszane z zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Jedynie na niewielkich fragmentach w miejscowościach możliwe było wyznaczenie obszarów o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Wskazane na Rysunku 27. struktury stanowią uporządkowane, w miarę jednorodne i wyraźnie wyodrębnione układy przestrzenne zabudowy mieszkaniowej wraz z usługami towarzyszącymi i obiektami infrastruktury technicznej. Na terenach tych zabudowa zlokalizowana jest w sposób uporządkowany, budynki tworzą zauważalną w przestrzeni linię pierzei.

Nadrzędną jednostką osadniczą w gminie jest miasto Szepietowo, będące miejscem skupienia zabudowy zarówno mieszkaniowej, jak i produkcyjno-usługowej. Zabudowa obszaru wiejskiego ma zwarty charakter, skoncentrowana jest w niewielkich wsiach rozwijających się w uporządkowany sposób.

Rysunek 27. Zwarta struktura osadnicza gminy Szepietowo

Opracowanie własne

Przedmiotem analizy chłonności jest określenie możliwości lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy wyrażonej w przybliżonej powierzchni użytkowej zabudowy przy założeniu całkowitej/ lub częściowej możliwej do zrealizowania konsumpcji inwestycyjnej terenów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz terenów niezabudowanych w obszarach przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W analizie określono chłonność dla:

- obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej;

- terenów położonych poza tymi obszarami, które w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zostały przeznaczone pod zabudowę i zainwestowanie.

Obliczając chłonność dla obszarów położonych w granicach terenów zwartej zabudowy przyjęto następujące założenia:

- uwzględniono tereny odpowiednie do lokalizacji nowej zabudowy pod względem swojego położenia, geometrii, możliwego dostępu do drogi publicznej i tym podobnych;
- uwzględniono charakterystykę gminy Szepietowo, rozróżniając tereny przewidywanej lokalizacji zabudowy zagrodowej i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, niezwiązanej z produkcją rolniczą; dla działek potencjalnie zagospodarowanych na cele zabudowy zagrodowej przyjęto, że zabudowa mieszkaniowa zajmuje ok. 30% łącznej powierzchni całkowitej wszystkich budynków w siedlisku;
- uwzględniono tereny nie obejmujące gruntów chronionych – leśnych i rolnych klas bonitacyjnych I-III, z wyjątkiem tych, dla których uzyskano zgodę na zmianę przeznaczenia na nierolnicze lub nieleśne w ramach procedury sporządzenia obowiązującego planu miejscowego;
- określono orientacyjną powierzchnię użytkową zabudowy w oparciu o zapisy obowiązujących planów miejscowych oraz kierunków przyjętych w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Szepietowo ze zmianami, przyjętym uchwałą nr XXXI/215/14 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 7 października 2014 r.

Obliczając chłonność dla obszarów objętych obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego przyjęto następujące założenia:

- uwzględniono działki z możliwością lokalizowania nowej zabudowy w granicach obowiązującego planu miejscowego, przeznaczone pod tereny inwestycyjne;
- określono średnią powierzchnię użytkową zabudowy w oparciu o zapisy planów miejscowych w zakresie maksymalnej wartości wskaźnika intensywności zabudowy; jako że większość obowiązujących planów miejscowych nie zawiera zapisów w tym zakresie, pod uwagę wzięto również maksymalne wartości wskaźnika intensywności zabudowy podane w obowiązującym Studium;

W celu jak najlepszego odzwierciedlenia rzeczywistej chłonności terenów przyjęto również, że średnio powierzchnia użytkowa budynku odpowiada 70% jego powierzchni całkowitej.

Na potrzeby niniejszego opracowania założono, że nowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna będzie realizowana w formie bardziej ekstensywnej, na działkach o powierzchni ok. 1500 m² - 3000 m² i przy zachowaniu intensywności zabudowy: 0,3-0,8.

Tabela 28. Chłonność – maksymalna intensyfikacja zabudowy.

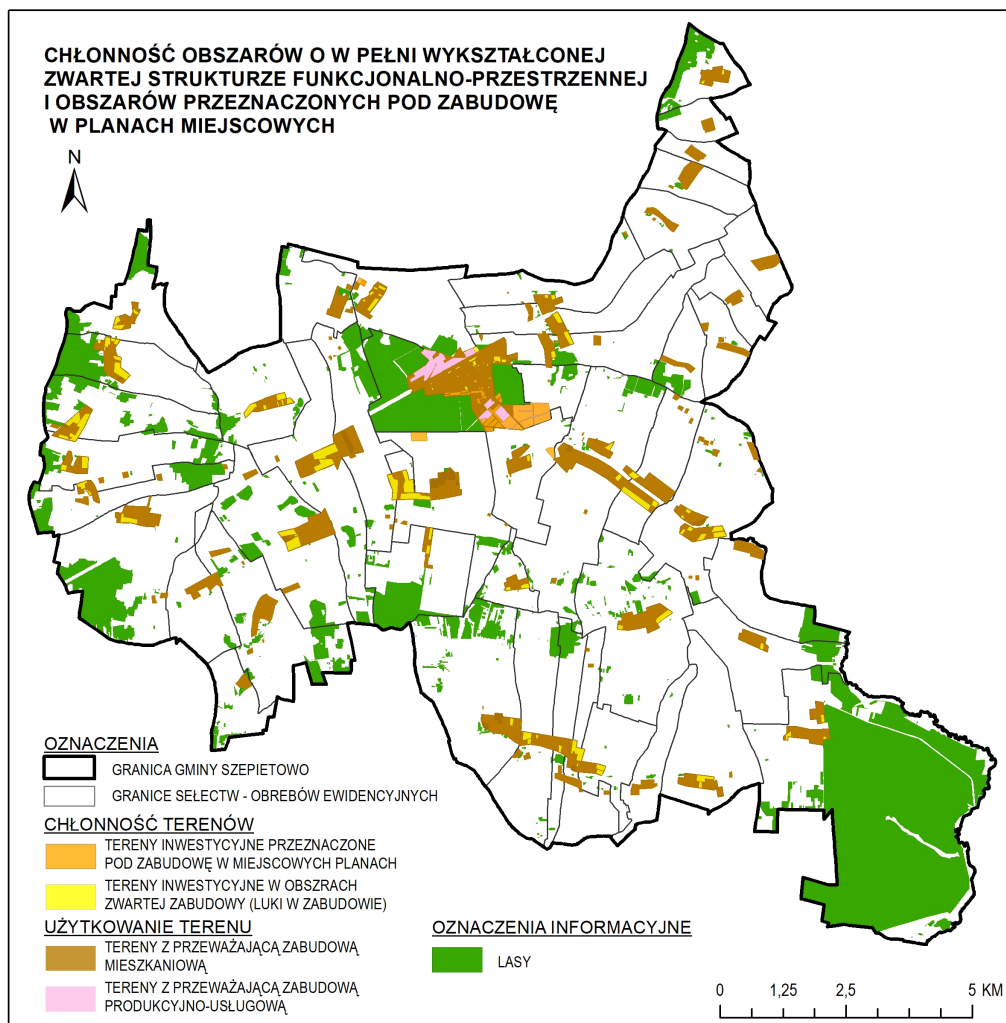
Funkcja terenu	Powierzchnia [m ²]	Wielkość działki dla typu zabudowy wg mpzp [m ²]	Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy	Powierzchnia całkowita zabudowy [m ²]	Powierzchnia użytkowa zabudowy [m ²]
	[A]	[B]	[C]	[D]	[E]
	-	-	-	[A*C]	[D*0,7]
luki w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej					
zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	53371,7	1500	0,3	16011,5	11208,1
zabudowa mieszkaniowa zagrodowa	302185,7	3000	0,3	90655,7	63459,0
zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	x	2000	1,5	x	x
zabudowa usługowa	31227,2	1500	1,8	56209,0	39346,3
zabudowa produkcyjna	0	2500	1,2	0,0	0,0
tereny niezabudowane w obszarach przeznaczonych pod zabudowę w mpzp					

zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	61338,4	500	0,8	49070,7	34349,5
zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	8657,7	2000	1,5	12986,6	9090,6
zabudowa mieszkaniowo-usługowa	73049,3	500	0,8	58439,4	40907,6
zabudowa zagrodowa	x	x	x	x	x
zabudowa usługowa	54278,5	1000	1,8	97701,3	68390,9
zabudowa produkcyjno-usługowa	329817,7	1500	1,4	461744,7	323221,3
SUMA					589973,3

Przy obliczeniach wykorzystano założenia związane ze wskaźnikami znajdującymi się w MPZP oraz na podstawie danych GUS. Należy wziąć pod uwagę, że przy obliczeniu chłonności sugerowano się maksymalną intensyfikacją zabudowy działek budowlanych określoną w planach miejscowych – np. wielkość działki równa jest zapisanej w planie miejscowym minimalnej powierzchni nowo wydzielanej działki. Z obserwacji wynika, że rzeczywista powierzchnia wydzielonych działek może być jednak większa. Obowiązujące plany miejscowe określają minimalną powierzchnię nowo wydzielanej działki dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na: 1000 - 500 m² dla zabudowy wolnostojącej, 300 m² dla zabudowy bliźniaczej, a nawet 200 m² dla zabudowy szeregowej na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej (MN,U) w mieście, na obszarach nieobjętych planami miejscowymi powierzchnie działek z zabudową mieszkaniową jednorodziną wahają się między ok. 1000 m², a ok. 3000 m². Jako średnią wielkość działek dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej przyjęto 1500 m². Z powyższego wynika przyjęta niższa intensywność zabudowy.

Chłonność wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy została określona przy uwzględnieniu wskaźnika intensywności zabudowy, który przyjęto na podstawie obowiązujących w gminie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Można jednak założyć, że część działek (np. w zabudowie produkcyjnej czy zagrodowej) zostanie zabudowana w mniejszym stopniu, dlatego wskaźnik ten należy traktować jako wartość przybliżoną. Łącznie szacunkowa chłonność niezagospodarowanych terenów przeznaczonych do zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz terenów położonych w granicach wyznaczonych terenów zwartej zabudowy w m² powierzchni użytkowej wynosi:

- dla zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, zagrodowej i mieszkaniowo-usługowej) 149 924 m²;
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej 9 090 m²;
- dla zabudowy produkcyjno-usługowej (w tym usługowej) 430 958 m².

Rysunek 28. Zwarta struktura osadnicza gminy Szepietowo

Opracowanie własne

Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz chłonności obszarów

Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod funkcje inwestycyjne pozwoliło na określenie wielkości nowych terenów, których wyznaczenie w obowiązujących dokumentach planistycznych uznaje się za zasadne. Uzyskane wielkości dotyczą potrzeb i możliwości realizacji nowych kompleksów zabudowy.

Wyznaczona chłonność terenów zależna jest jednocześnie od powierzchni terenów jak i od zakładanej intensywności zabudowy. Obecne rezerwy terenów mieszkaniowych mogą więc teoretycznie zabezpieczać jeszcze większe potrzeby inwestycyjne (niż przedstawione w Tabeli 28), biorąc pod uwagę tereny nieobjęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W przypadku terenów zabudowy produkcyjno-usługowej widoczny jest deficyt i za zasadną uznaje się podaż gruntów na przedmiotową funkcję.

Jednocześnie należy podkreślić, że Gmina udostępniając pod zabudowę nowe, niezainwestowane tereny, podejmuje duże zobowiązania finansowe w postaci obowiązku ich kompleksowego przygotowania (uzbrojenia terenu, wykupu gruntów na cele publiczne). Racjonalna podaż gruntów zapobiega negatywnemu zjawisku jakim jest rozpraszanie się zabudowy, a co za tym idzie nieefektywnemu wykorzystywaniu przestrzeni. Stopniowe udostępnianie terenów pod zabudowę sprzyja koncentracji ruchu budowlanego.

Jak wynika z analizy, chłonność obecnie wolnych terenów mieszkaniowych wyznaczonych w Studium zaspokaja prognozowane potrzeby gminy.

Podsumowując wykonane analizy, stwierdzono następujące wnioski:

- maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową wynosi ok. **110 000 m² powierzchni użytkowej**;
- szacunkowa chłonność istniejących struktur osadniczych (terenów zwartej zabudowy) i terenów wskazanych na cele realizacji zabudowy mieszkaniowej w obowiązujących planach miejscowych wynosi 159 014 m² powierzchni użytkowej – **nie jest niezbędne przeznaczenie na cele realizacji zabudowy mieszkaniowej dodatkowych terenów**;
- w oparciu o przeprowadzone analizy demograficzne, stwierdza się, że skala obecnych rezerw terenowych pod zabudowę przekracza szacowane potrzeby mieszkaniowe na terenie Gminy; nie wyklucza się jednak wystąpienia zjawiska losowego, istotnie zwiększającego zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe;
- uwzględniając specyfikę nieskonsumowanych terenów stanowiących potencjalne rezerwy terenowe pod zabudowę mieszkaniową – konieczność wyłączenia z produkcji leśnej, za zasadne uznaje się wskazanie stref rozwoju zabudowy możliwych do uruchomienia etapowo;
- analiza wykazała że w stosunku do istniejącej zabudowy mieszkaniowej tereny przeznaczone na funkcję produkcyjno-usługową stanowią jej około 21%, co daje różnicę między stanem obecnym a preferowanym o ponad **850 000 m² powierzchni użytkowej**;
- szacunkowa chłonność terenów produkcyjno-usługowych wyznaczonych w obowiązujących dokumentach planistycznych wynosi ok. **430 958 m²**;
- analiza wykazała, że do roku 2049, biorąc pod uwagę przyrost liczby gospodarstw, będzie istniało zapotrzebowanie na przeznaczenie dodatkowych terenów pod zabudowę produkcyjno-usługową, aby w stosunku do zabudowy mieszkaniowej utrzymać preferowany udział 30%.
- maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę produkcyjno-usługową wynosi ok. **1 192 477 m² powierzchni użytkowej**;
- wielkość aktualnie przeznaczonych terenów pod nową zabudowę produkcyjno-usługową nie jest w stanie zaspokoić potrzeb przyszłych mieszkańców i **za zasadne uznaje się wyznaczenie dodatkowych terenów pod tę funkcję**.

Analizując wyniki, należy mieć na uwadze charakter i cel przedmiotowego Studium. Zakładając, że Studium jest dokumentem o dużym stopniu ogólności, a zachodzące w Gminie procesy mogą ulegać ciągłym zmianom, należy przyjąć uzyskane wartości z pewnym przybliżeniem.

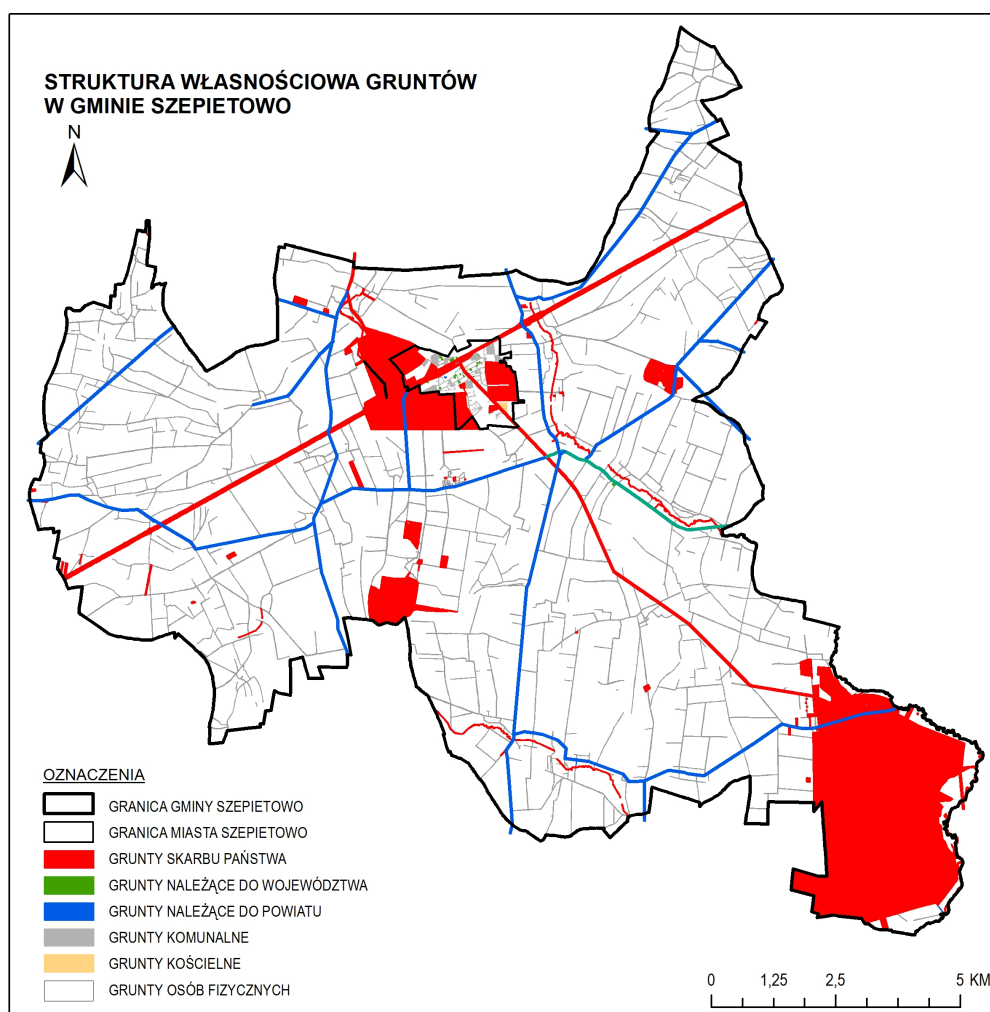

Rozdział 10

STAN PRAWNY GRUNTÓW

W podstawowej strukturze własności gruntów w gminie Szepietowo przeważają grunty osób fizycznych. Wśród pozostałych jednostek będących właścicielami zauważalnej części gruntów można wymienić także: Skarb Państwa, Gminę Szepietowo oraz Powiat Wysokomazowiecki. Grunty pod drogami stanowią własność Skarbu Państwa, województwa i powiatu. Gmina jest właścicielem pojedynczych nieruchomości w poszczególnych obrębach – znajdują się tam głównie szkoły, świetlice, boiska sportowe, sortownia odpadów.

Rysunek 29. Stan własnościowa gruntów na terenie Gminy Szepietowo

Opracowanie własne

Tabela 28. Zestawienie stanu własności gruntów na terenie gminy Szepietowo (stan na 2018 r.)

Analizowany obszar	Grunty Skarbu Państwa [ha]	Grunty należące do województwa podlaskiego [ha]	Grunty należące do powiatu wysokomazowieckiego [ha]	Grunty komunalne [ha]	Grunty kościołów i związków wyznaniowych [ha]	Grunty osób fizycznych [ha]
Szepietowo - gmina ogółem	1 773	66	84	328	13	12 908
Szepietowo - miasto	31	60	0,1	36	3	12 828
Szepietowo - obszar wiejski	1 742	6	83,9	292	10	80

Grunty osób prywatnych zajmują łączną powierzchnię przekraczającą 12,9 tys. ha, co stanowi ok 85% powierzchni całej gminy.

Grunty Skarbu Państwa są drugą pod względem powierzchni grupą własności zajmującą ponad 12% powierzchni gminy. W gminie Szepietowo występują one przeważnie jako grunty w trwałym zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Grunty gminne zajmują powierzchnię ok. 328 ha, co stanowi ok. 2% całkowitej powierzchni gminy. Są to najczęściej działki pod drogami i obiektami użyteczności publicznej. Własność komunalną stanowią grunty m. in. pod szkołami, ośrodkiem zdrowia, urzędem miejskim, ujęciami wód oraz oczyszczalnią ścieków. Gmina nie posiada dużych działek inwestycyjnych.

Grunty należące do powiatu wysokomazowieckiego to grunty pod drogami powiatowymi, których łączna długość na terenie gminy wynosi ponad 55 km.

Rozdział 11

OBIEKTY I TERENY CHRONIONE ORAZ OGRANICZENIA W ZAGOSPODAROWNIU
TERENÓW WYNIKAJĄCE Z PRZEPISÓW ODRĘBNYCH**Grunty rolne i leśne**

Na mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1326, z późn. zm.) ochronie podlegają grunty rolne i leśne. Przeznaczenie gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III na cele nierolnicze wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, natomiast przeznaczenie gruntów leśnych na cele nieleśne wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa lub marszałka województwa.

Obecność lasów związana jest ponadto z ograniczeniami dotyczącymi odległości zabudowy od gruntów leśnych i terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Wymagania dotyczące ww. odległości określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie .

Obiekty zabytkowe

W Rozdziale 5 niniejszego Studium szczegółowo opisano zasoby dziedzictwa kulturowego na obszarze gminy Szepietowo, wymieniając również na terenie gminy zabytki nieruchome i archeologiczne.

W gminie Szepietowo występują zabytki chronione mocą ustawy z dnia z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 710, z późn. zm.): wpisane do rejestru zabytków oraz objęte ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z ustawą między innymi zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków i opieki nad nimi, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, a także organizację organów ochrony zabytków.

Obiektów zabytkowych dotyczy także art. 39 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku *Prawo budowlane* (t.j. Dz.U. 2021 poz. 2351, z późn. zm.). Zgodnie z ust.1: *Prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.* Zgodnie z ust.3: *W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.*

Na terenie gminy znajdują się również zabytkowe cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej. Poza ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami podlegają także ochronie wynikającej z ustawy z dnia 28 marca 1933 roku o *grobach i cmentarzach wojennych* (Dz. U. 2018 poz. 2337) Art. 5 tej ustawy stanowi, że *przeprowadzanie robót ziemnych, wznoszenie pomników i innych urządzeń na cmentarzach i grobach wojennych wymaga zezwolenia wojewody.*

Środowisko

Ograniczenia wynikające z konieczności ochrony środowiska związane są z występowaniem form ochrony przyrody wymienionych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1098, z późn. zm.).

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Park Krajobrazowy w Szepietowie Wawrzyńcach”

Na mocy uchwały nr XXXIV/240/10 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 26 października 2010 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego ochroną objęto teren parku dworskiego w miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce, będący częścią dawnego założenia dworsko-ogrodowego otaczającego siedzibę właściciela majątku. W celu zachowania krajobrazu naturalnego i kulturowego oraz drzewostanu wprowadzono zakazy wymienione w art. 45 ustawy o ochronie przyrody, a w szczególności zakaz:

- niszczenia, uszkodzania, przekształcania obszaru
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzania i niszczenia gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

- wylewania gnojowicy;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- umieszczania tablic reklamowych.

Zgodnie z uchwałą powyższe zakazy nie dotyczą:

- prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- realizacji inwestycji celu publicznego po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

W ramach ochrony czynnej zespołu ustalono możliwość:

- bieżącej likwidacji nielegalnych wysypisk odpadów;
- dokonywania zabiegów pielęgnacyjnych - zabezpieczających drzewostanów;
- działań na rzecz zachowania krajobrazu naturalnego i kulturowego.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. 2014 r. poz. 112) określa wartości progowe poziomów hałasu w środowisku, których przekroczenie powoduje zaliczenie obszaru, na którym poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, do kategorii terenu zagrożonego hałasem. Na terenie objętym opracowaniem podstawowymi źródłami hałasu są szlaki komunikacyjne – drogi i linia kolejowa. M.in. zabudowa mieszkaniowa, szpitale i domy pomocy społecznej, obiekty związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży oraz tereny rekreacyjno-wypoczynkowe nie powinny być sytuowane w obszarach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu.

Cmentarze czynne

Na analizowanym terenie istnieją trzy czynne cmentarze – w Szepietowie, Dąbrówce Kościelnej oraz miejscowości Wojny-Krupy. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. *w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze* (Dz. U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315), odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności i żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 metrów pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 metrów. Przedmiotowe przepisy należy brać pod uwagę zarówno planując lokalizację nowych cmentarzy, jak i realizację nowej zabudowy w pobliżu istniejących cmentarzy.

Zagrożenie powodziowe

Na mocy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 2233, z późn. zm.) ograniczenia w zagospodarowaniu wiążą się z występowaniem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Na terenie gminy Szepietowo występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią (OSZP) rzeki Nurzec oraz Dopływ z Włostów-Olszanki, dla których od dnia 22 października 2020 r. obowiązują obszary szczególnego zagrożenia powodzią przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego (MZP).

Na terenie gminy występują obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat), obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat), a także obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat). Są to tereny położone w północnej części gminy – na zachód od miasta Szepietowo oraz na południu gminy w rejonie doliny rzeki Mianki. Głównie są to tereny użytków zielonych, na małym odcinku Dopływu z Włostów-Olszanki obszar szczególnego zagrożenia powodzią znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy miejscowości Plewki oraz Włosty-Olszanka.

Ochronę przed powodzią rozpatruje się nie tylko w kontekście występującego zagrożenia czy realizowanych działań technicznych, co ma odzwierciedlenie w ustawie Prawo wodne. Art. 165 ust.1, zgodnie z którym jednym z ważniejszych aspektów wpływających na realizację ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania dolin rzecznych, a w szczególności obszarów szczególnego

zagrożenia powodzią. Ochrona przed powodzią to również, zgodnie z . Art. 16 pkt 4 w/w ustawy zarządzanie ryzykiem powodziowym. Celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Najskuteczniejszym i najwłaściwszym sposobem użytkowania terenów zalewowych jest maksymalne ograniczanie ich zainwestowania w sposób wrażliwy na skutki zalania.

Złóża kopalin

Ograniczenia związane są z występowaniem na terenie gminy złóż kopalin, których gospodarowanie reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1420, z późn. zm.) Występujące na terenie gminy Szepietowo udokumentowane złoża kopalin podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2021 poz. 1973, z późn. zm.), zgodnie z którą ochrona złóż kopalin polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. Eksploatację złóż kopalin prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest zobowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do poprzedniego stanu inne elementy przyrodnicze.

Ujęcia wód

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrywania ludności w wodę do spożycia ustanawia się strefy ochronne wód, które obejmują teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej, która dotyczy obszaru zasilania ujęcia wody. Ujęcia wód zlokalizowane są w miejscowościach: Szepietowo, Średnica, Dąbrówka Kościelna, Wojny-Krupy, Nowe Szepietowo Podleśne. Ich strefy ochrony bezpośredniej to tereny ogrodzone wokół ujęć. Na terenach ochrony bezpośredniej zakazuje się m.in. użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.

Tereny zamknięte

Na terenie gminy Szepietowo zlokalizowane są tereny zamknięte, tworzone na obszarach, które ze względu na położenie lub infrastrukturę są szczególnie ważne ze względu na bezpieczeństwo kraju.

Na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 17.05.1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1990, z późn. zm.) Minister Obrony Narodowej wydając stosowną decyzję ustanawia tereny zamknięte resortu obrony narodowej. Na terenie gminy Szepietowo tereny zamknięte resortu obrony narodowej znajdują się w miejscowościach Plewki i Dąbrowa-Moczydły.

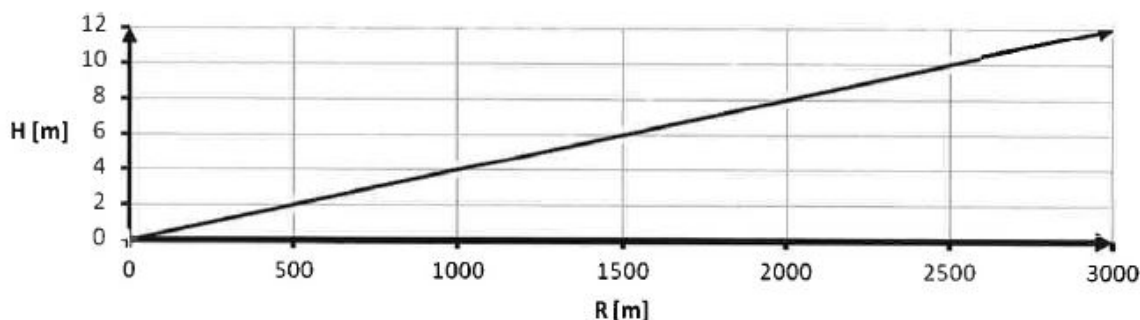
Kompleks wojskowy resortu obrony narodowej, ustalony terenem zamkniętym, na działce o numerze ewidencyjnym 13, obręb Dąbrowa-Moczydły został wskazany w decyzji Ministra Obrony Narodowej.

Dla obiektu technicznego znajdującego się na działce ewidencyjnej nr 68 obręb Plewki ustanowiono strefę ochronną wraz z zakazami co do sposobu jej zagospodarowania. Przedmiotowa strefa ochronna obejmuje:

- obszar w promieniu 500 m od punktu odniesienia o współrzędnych N: 52°52'50.95" E: 22°29'47.01" – z zakazem zabudowy stałej i tymczasowej, organizowania imprez masowych, ośrodków wczasowych, obozowisk, kempingów, itp.
- obszar o promieniu 3000 m od punktu odniesienia o współrzędnych N: 52°52'50.95" E: 22°29'47.01" z wartością rzędnej 153,7 m n.p.m. – z ograniczeniami wznoszenia masztów telekomunikacyjnych lub radiostacji, wież, kominów, elektrowni wiatrowych, nowych linii wysokiego napięcia itp., których wysokość lub oddziaływanie może ograniczyć możliwość funkcjonowania obiektu technicznego o znaczeniu obronnym oraz budowy obiektów budowlanych o maksymalnej wysokości powyżej rzędnej 153,7 m n.p.m. określonej zgodnie z wykresem dopuszczalnej wysokości zabudowy i tabelą maksymalnych dopuszczalnych wysokości zabudowy. W granicach tego obszaru, wydanie zgody na lokalizację zabudowy stałej i tymczasowej, na których nie jest sporządzony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, powinno być uzgodnione z właściwym organem wojskowym.

Zezwala się na zabudowę o wysokości nie przekraczającej wartości rzędnej 153,7 m n.p.m. powiększonej o wysokość wynikającą z wykresu graficznego.

Wykres maksymalnych dopuszczalnych wysokości zabudowań w otoczeniu obiektu technicznego w promieniu 3000 m.

0 = 153,7 m n.p.m.

Tabela maksymalnych dopuszczalnych wysokości zabudowy w otoczeniu obiektu technicznego

Maksymalna wysokość zabudowy [m]	–	0	2	4	6	8	10	12
Odległość zabudowy od obiektu technicznego [m]		0	500	1000	1500	2000	2500	3000

Zasięg strefy ochronnej obiektu technicznego w kompleksie wojskowym resortu obrony narodowej w obrębie Plewki oznaczono w części graficznej studium.

Terenami zamkniętymi, na mocy decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe jako terenów zamkniętych, są też tereny przebiegającej przez gminę linii kolejowej.

Elektrownie wiatrowe

Wokół elektrowni wiatrowych, zlokalizowanych w miejscowościach: Nowe Gierały i Średnica-Jakubowięta, zgodnie z ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, w odległości dziesięciokrotności wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu grunty do najwyższego punktu budowli obowiązuje zakaz lokalizowania nowych budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa.

Inne obiekty:

Ograniczenia dla zabudowy wynikają także z przepisów dotyczących dróg publicznych tj. ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1376, z późn. zm.). Ustawa określa odległości w jakich mogą być usytuowane obiekty budowlane od poszczególnych rodzajów dróg. Drogą wymagającą szczególnego uwzględnienia przy projektowaniu zagospodarowania terenu gminy jest droga krajowa klasy głównej nr 66 o przebiegu północ – południowy-wschód.

Kolejne ograniczenia wiążą się też z przebiegiem przez teren gminy obiektów infrastruktury technicznej o znaczeniu ponadlokalnym, w szczególności istniejących napowietrznych linii wysokiego napięcia 400 kV i 110 kV. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania tej linii należy uwzględnić jej przebieg w projektowaniu zagospodarowania terenu.

Przez teren gminy Szepietowo przebiega tranzytowo gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 MOP 5.5 MPa Białystok Wyszaków (zaopatruje w gaz miasto i gminę Wysokie Mazowieckie). Nie bierze on udziału w zaopatrywaniu gminy w gaz ziemny. W strefach kontrolowanych nie należy wznosić obiektów budowlanych, urządzać stałych składów i magazynów oraz podejmować działań mogących spowodować

uszkodzenia gazociągu podczas jego użytkowania. W strefach kontrolowanych nie mogą również rosnąć drzewa w odległości mniejszej niż 2,0 m od gazociągów o średnicy do DN 300 włącznie i 3,0 m od gazociągów o średnicy większej niż DN 300, licząc od osi gazociągu do pni drzew. Ponadto, wszelkie prace w strefach kontrolowanych mogą być prowadzone tylko po wcześniejszym uzgodnieniu sposobu ich wykonania z właściwym operatorem sieci gazowej.

Przez teren gminy Szepietowo przebiega dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa nr 6 relacji Warszawa – Białystok – Sokółka – Kuźnica Białostocka/Grodno. Linia ta została wymieniona w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 kwietnia 2017 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym w wykazie linii kolejowych, które ze względów gospodarczych, społecznych, obronnych lub ekologicznych mają znaczenie państwowe. Zgodnie z ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1984) nie jest dozwolona likwidacja takiej linii. Zgodnie z tą samą ustawą budowle i budynki mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 10 m od granicy obszaru kolejowego, z tym że odległość od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20 m. W przypadku szpitali, domów opieki społecznej, obiektów rekreacyjno-sportowych, budynków związanych z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży odległości te powinny być zwiększone, w zależności od przeznaczenia budynku, w celu zachowania norm dopuszczalnego hałasu w środowisku, określonych w odrębnych przepisach. Ponadto, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (t.j. Dz.U. 2020 r. poz. 1247), drzewa i krzewy mogą być sytuowane w odległości nie mniejszej niż 15 m od osi skrajnego toru kolejowego. Drzewa i krzewy, elementy ochrony akustycznej oraz zasłony odśnieżne w sąsiedztwie przejazdów i przejść kolejowych powinny być usytuowane w odległości zapewniającej warunki widoczności przejazdów i przejść, określone w przepisach o warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych z drogami publicznymi i ich usytuowanie.

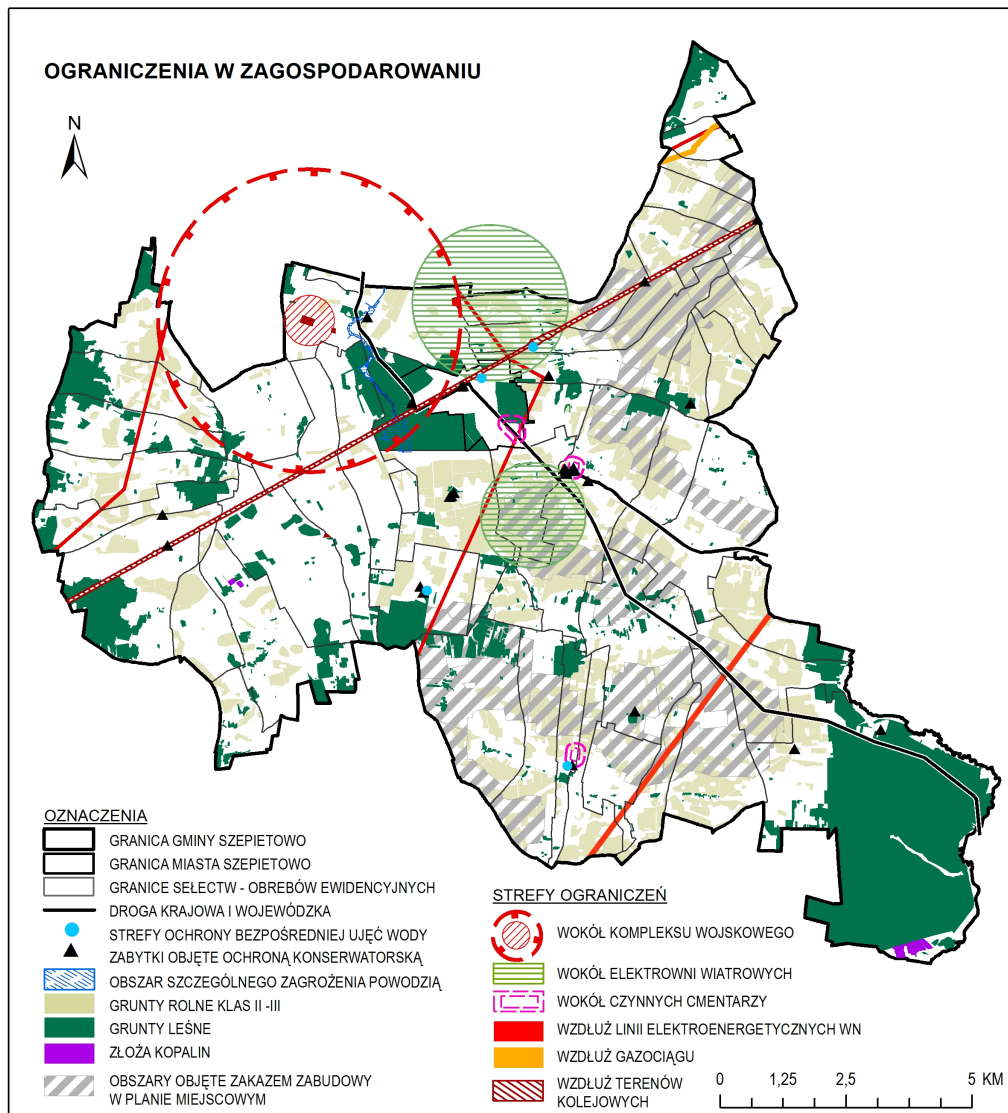
Ze względu na rozbudowaną sieć hydrograficzną w gminie Szepietowo, należy uwzględnić również zapisy ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (Dz. U. 2021 poz. 2233, z późn. zm.). W świetle artykułu 27 ust. 1 *zabrania się grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar.*

Z przepisów dotyczących poszczególnych urządzeń infrastruktury wynikają warunki dotyczące lokalizacji i utrzymania tych urządzeń.

Pozostałe ograniczenia dla zagospodarowywania terenów i lokalizacji zabudowy wynikają z odrębnych, szczegółowych przepisów w tym między innymi:

- rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2020 r. poz. 1065, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo Budowlane (Dz. U. 2021 poz. 2351, z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. 2014 poz. 81),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie (Dz. U. 2007 Nr 86 poz. 579 ze zm.),
- innych przepisów, norm i warunków mających zastosowanie na poszczególnych terenach gminy.

Rysunek 30. Ograniczenia w zagospodarowaniu na terenie gminy Szebietowo

Opracowanie własne

Rozdział 12

WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy Szepietowo nie występują tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi.

Rozdział 13

**WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD
PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO
SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA**

Udokumentowane złoża kopalin

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze złoża kopaliny to naturalne nagromadzenie minerałów, skał oraz innych substancji, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących.

Na terenie gminy Szepietowo znajdują się niewielkie obszary udokumentowanych złóż kopalin – kruszywa naturalnego oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej. Łącznie ich powierzchnia wynosi około 14 ha.

Udokumentowane złoża – „Wyliny Ruś IV”, złoża kruszywa naturalnego, ma powierzchnię ponad 1,5 ha i jest zlokalizowane w południowej części gminy. Miąższość złoża wynosi od 5,9 do 7,5 m, takie same wartości przyjmuje też głębokość spągu złoża. W bezpośrednim sąsiedztwie tego złoża położone są również złoża kruszyw naturalnych „Wyliny Ruś III”, „Wyliny Ruś V” oraz „Wyliny Ruś VI”, o powierzchniach odpowiednio ponad 1,2 ha, ponad 1,4 ha i ponad 4,6 ha. W zasięgu ich występowania, zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego, udostępnionymi w ramach programu System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „Midas”, stwierdzono także złoża kruszyw naturalnych „Mień”. Złoża te ma powierzchnię około 3,5 ha. Grubość nakładu wynosi do 0,3 m, a jego miąższość od 4,2 do 8,2 m. Głębokość spągu złoża sięga od 4,5 do 5 m.

Dwa złoża kruszyw naturalnych zlokalizowane są również w pobliżu wsi Kolonia Dąbrowa-Wilki. Grubość nakładu złoża „Dąbrowa Wilki I”, o powierzchni ponad 0,6 ha, wynosi od 0,2 do 1,1 m. Jego miąższość przyjmuje wartość od 0,8 do 8,4 m, a głębokość spągu – od 5,8 do 10,3 m. W sąsiedztwie wymienionego złoża wskazano złoża kruszywa naturalnego o nazwie „Dąbrowa Wilki II”. Ma ono powierzchnię ponad 0,7 ha i jest nadal eksploatowane.

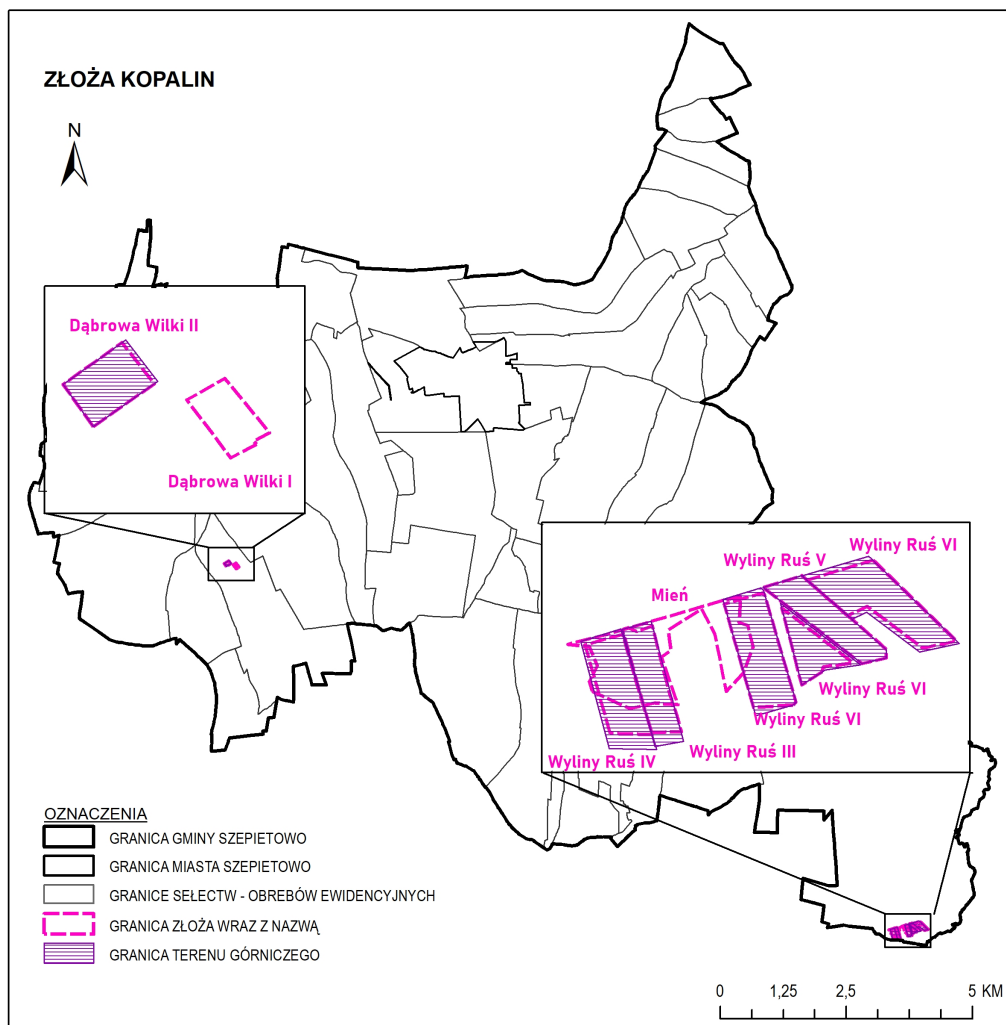
Na terenie gminy Szepietowo wskazuje się także istnienie złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Szepietowo”, zajmującego powierzchnię ok. 0,62 ha. Grubość nakładu złoża wynosi od 1,2 do 4,4 m. Wielkość jego miąższości wskazano na od 6,5 do 8,9 m, a głębokość spągu złoża - od 7,7 do 13,3 m.

Zestawienie złóż z podaniem ich stanu zagospodarowania zawiera Tabela 30.

Tabela 30. Wykaz złóż na terenie Gminy Szepietowo

Lp.	Nazwa i numer złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża
1.	Dąbrowa Wilki I KN 10472	KRUSZYWA NATURALNE	eksploatacja złoża zaniechana
2.	Dąbrowa Wilki II KN 19226	KRUSZYWA NATURALNE	złoża rozpoznane szczegółowo
3.	Wyliny Ruś III KN 6466	KRUSZYWA NATURALNE	złoża zagospodarowane
4.	Wyliny Ruś IV KN 9098	KRUSZYWA NATURALNE	złoża zagospodarowane
5.	Wyliny Ruś V KN 11814	KRUSZYWA NATURALNE	złoża eksploatowane okresowo
6.	Wyliny Ruś VI KN 19889	KRUSZYWA NATURALNE	złoża zagospodarowane
7.	Mień KN 4292	KRUSZYWA NATURALNE	eksploatacja złoża zaniechana
8.	Szepietowo IB 5590	SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ	eksploatacja złoża zaniechana

Opracowanie własne na podstawie: Złoża kopalin MIDAS

Rysunek 31. Udokumentowane złoża kopalin na terenie gminy Szebietowo (stan na 2021 r.)

Opracowanie własne na podstawie: Złóża kopalin MIDAS [stan: 25.03.2021]

Wody podziemne

Główny zbiornik wód podziemnych

Gmina Szebietowo leży poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Jednolite części wód podziemnych

Obszar gminy Szebietowo położony jest w obrębie jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o identyfikatorze PLGW200055.

Tabela 30. Charakterystyka JCWPd 55

1.	Numer JCWPd		55
2.	Identyfikator UE		PLGW200055
3.	Powierzchnia [km²]		9395,7
4.	Położenie administracyjne		
5.	Województwo	podlaskie	Powiat
6.		mazowieckie	
			zambrowski, wysokomazowiecki, bielski, siemiatycki, hajnowski, białostocki ostrowski, wyszkowski, wołomiński, węgrowski, sokołowski, miński,

					siedlecki, M. Siedlce, łosicki	
7.		lubelskie			łukowski, bialski	
8.	Współrzędne geograficzne		21°11'55.4476" - 23°28'14.1132" 52°00'38.6922" - 52°56'07.3479"			
9.	Położenie geograficzne – rejon fizyczno-geograficzny (wg: Kondracki 2012)					
10.	Prowincja	Niz Środkowoeuropejski (31)	Podprowincja	Niziny Środkowopolskie (318)	Nizina Północnomazowiecka (318.6)	Międzyrzecze Łomżyńskie (318.67)
11.					Nizina Środkowomazowiecka (318.7)	Dolina Dolnego Bugu (318.74) Równina Wołomińska (318.78)
12.					Nizina Południowopodlaska (318.9)	Podlaski Przełom Bugu (318.91) Wysoczyzna Kałuszyńska (318.92) Obniżenie Węgrowskie (318.93) Wysoczyzna Siedlecka (318.94) Wysoczyzna Żelechowska (318.95) Równina Łukowska (318.96)
13.					Nizina Północnopodlaska (843.3)	Wysoczyzna Podlasko-Białoruskie (843)
14.	Położenie hydrologiczne i hydrogeologiczne					
15.	Dorzecze		Wisły			
16.	Region wodny RZGW		Środkowej Wisły RZGW Warszawa			
17.	Główne zlewnie (rząd zlewni)		Bug (III)			
18.	Obszar bilansowy		Z-14 Bug graniczny (L) z Leśną i Pulwą; Z-15 Bug od granicy do cofki Zbiornika Zegrzyńskiego			
19.	Region hydrogeologiczny		I – mazowiecki, IX – lubelsko-podlaski			
20.	Zagospodarowanie terenu (wg: Corine Land Cover)					
21.	Obszary antropogeniczne [%]		2,36			
22.	Obszary rolne [%]		71,29			
23.	Obszary leśne i tereny zieleni [%]		25,83			
24.	Obszary podmokłe [%]		0,03			
25.	Obszary wodne [%]		0,49			

Opracowanie własne na podst.: JCWPD nr 55 – karta informacyjna (Jednolite części wód podziemnych (55) – podział obowiązujący w latach 2016-2021 r. [w:] Centralna Baza Danych Geologicznych.

Na obszarze gminy nie stwierdzono występowania wód o znaczeniu użytkowym w utworach trzeciorzędowych. W utworach czwartorzędowych wyodrębniono cztery poziomy wodonośne – jeden przypowierzchniowy i trzy międzymorenowe. Trzy najpłytsze poziomy występują lokalnie. Pierwszy – poziom przypowierzchniowy – jest zasilany przez bezpośrednią infiltrację z powierzchni terenu, jest więc silnie narażony na zanieczyszczenia. Tworzą go głównie osady holoceni, piaski humusowe oraz piaski dolin rzecznych i zagłębień okresowo przepływowych. Drugi poziom ma miąższość od 3 do 7 metrów. Jest zbudowany z pisaków związanych z wodnolodowcowymi utworami zlodowaceń środkowopolskich. Drugi poziom ma miąższość do 10 m. Jest izolowany glinami zwałowymi o miąższości od 20 metrów do 60 metrów, zwierciadło wód gruntowych ma charakter napięty. Wydajność eksploatacyjna poziomu wynosi

średnio 58,75 m³/h. Czwarty poziom wodonośny budują kompleksy piasków i żwirów. Jego miąższość miejscowo sięga ponad 40 metrów. Poziom nie jest ciągły, lokalnie łączy się z trzecim poziomem wodonośnym. Zwierciadło wody jest napięte. Wydajność eksploatacyjna wynosi średnio 38,4 m³/h.

Udokumentowane kompleksy składowania dwutlenku węgla

Na terenie gminy Szepietowo nie występują żadne udokumentowane kompleksy składowania dwutlenku węgla.

Rozdział 14

WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW I TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA
PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Obszar górniczy stanowi przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji. Teren górniczy natomiast, to przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego. Złożem kopaliny jest naturalne nagromadzenie minerałów, skał oraz innych substancji, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą [Ustawa – Prawo geologiczne i górnicze]. Ponadto złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. Na terenie gminy Szepietowo wyznaczono następujące obszary i tereny górnicze:

- „Wyliny Ruś III”;
- „Wyliny Ruś IV”;
- „Wyliny Ruś V”;
- „Wyliny Ruś VI”;
- „Dąbrowa Wilki II”.

Wskazane obszary i tereny zostały ustanowione dla eksploatacji kruszyw naturalnych.

Rozdział 15

**STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI ORAZ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM
STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ
ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI**

Układ drogowy

Układ drogowy gminy Szepietowo tworzą przede wszystkim drogi publiczne, w tym:

- 18,9 km dróg krajowych,
- 4,0 km dróg wojewódzkich,
- 58,7 km dróg powiatowych,
- sieć dróg gminnych.

Najważniejszy węzeł drogowy znajduje się w rejonie miejscowości Dąbrówka Kościelna, gdzie łączą się drogi krajowa, wojewódzka i drogi powiatowe. Sieć drogowa gminy opiera się na drodze krajowej i drogach powiatowych, łączących tereny gminy z najważniejszymi miastami sąsiednimi – Wysokiem Mazowieckiem, Czyżewem czy Brańskiem. Układ uzupełniają drogi gminne i drogi wewnętrzne, pełniące zazwyczaj rolę dojazdów do pól uprawnych i siedlisk w zabudowie zagrodowej.

Stan techniczny dróg jest zróżnicowany, część z nich wymaga remontu lub realizacji nawierzchni asfaltowej. Na dużej części terenów zabudowanych nie rozdzielono ruchu pieszego i kołowego. W granicach gminy nie wyznaczono dróg rowerowych.

Drogi krajowe

Osią układu drogowego Gminy Szepietowo jest droga krajowa nr 66, przecinająca gminę w kierunku północ – południowy-wschód. Droga ma przebieg: Zambrów (droga nr 8 Wrocław – Warszawa – Białystok) – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski (droga nr 19 Białystok – Lublin – Rzeszów) – Połowce/Pahranicznaja (Białoruś). Stanowi ona uzupełnienie sieci dróg krajowych w południowej części województwa podlaskiego poprzez połączenie drogi ekspresowej S9 i drogi krajowej nr 19. W dalszej części przebiegu zapewnia połączenie transgraniczne z Białorusią. Zarządcą tej drogi jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Białymstoku.

Tabela 32. Wykaz dróg krajowych na obszarze gminy miejsko-wiejskiej Szepietowo

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Rodzaj nawierzchni	Długość [km]
1	DK66	Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski – Kleszczele – Czeremcha – granica państwa	asfaltowa	18,9

Drogi wojewódzkie

Kategorię drogi wojewódzkiej na obszarze gminy Szepietowo nadano tylko niewielkiemu odcinkowi drogi o przebiegu północny zachód – południowy wschód, dochodzącej do drogi krajowej nr 66 w rejonie Dąbrówki Kościelnej. Poza granicami gminy droga biegnie w kierunku wschodnim przez miejscowości Kostry-Noski, Nowe Piekuty i Topczewo, gdzie łączy się z drogą wojewódzką nr 681. Zarządcą jest Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku podległy Marszałkowi Województwa Podlaskiego.

Tabela 33. Wykaz dróg wojewódzkich na obszarze gminy miejsko-wiejskiej Szepietowo

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Rodzaj nawierzchni	Długość [km]
1	DW659	Bielsk Podlaski – droga krajowa nr 66 w Dąbrówce Kościelnej	asfaltowa	4,0

Drogi powiatowe

Drogi powiatowe są istotnym elementem układu komunikacyjnego gminy Szepietowo. Tworzą równomiernie rozłożoną siatkę połączeń, wzdłuż których koncentruje się rozwój zabudowy mieszkaniowej.

Tabela 34. Wykaz dróg powiatowych na obszarze gminy miejsko-wiejskiej Szepietowo

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Rodzaj nawierzchni	Długość [km]
1	DP2065B	Wysokie Mazowieckie – Jabłoń Kościelna	asfaltowa	1,3
2	DP2068B	Dąbrówka Kościelna – Jabłoń Jankowce	asfaltowa	5,9
3	DP2069B	Stawiereje Podlesne – Składy Borowe	gruntowa	1,0
4	DP2070B	Brzóska Brzezińskie – Dąbrówka Kościelna - Wojny Szuby Szlacheckie – Piętki Basie	asfaltowa	5,4
5	DP2071B	Średnica Jakubowięta – Jabłoń-Kikolskie	asfaltowa	5,3
6	DP2074B	Wysokie Mazowieckie – Dąbrowa Wielka	asfaltowa	3,9
7	DP2076B	Plewki – Bryki	asfaltowa	1,6
8	DP2077B	Plewki – Dąbrowa-Moczydły – Klukowo – Ciechanowiec	asfaltowa	3,9
9	DP2078B	Szepietowo – Dąbrowa-Moczydły	asfaltowa	3,8
10	DP2079B	Plewki – Dąbrowa-Dołęgi	asfaltowa	2,1
11	DP2080B	Dąbrówka Kościelna – Szepietowo-Wawrzyńce	asfaltowa	2,9
12	DP2081B	Dąbrowa-Moczydły – Dąbrowa Łazy – Dąbrowa Wielka	asfaltowa	6,1
13	DP2086B	Warele-Filipowicze – Wyszonki Kościelne	asfaltowa	9,2
14	DP2108B	Stawiereje Podlesne – Krasowo Wólka – Rzepki – Wyliny-Ruś – Warele Filipowicze	asfaltowa	6,3

Drogi gminne

Drogi gminne tworzą układy połączeń głównie o znaczeniu lokalnym, uzupełniając strukturą budowaną przez drogi powiatowe. Niemal wszystkie drogi w granicach miasta Szepietowo, a także najważniejsze drogi poza terenem miasta, mają nawierzchnię asfaltową. Pozostałe drogi posiadają przeważnie powierzchnię żwirową. Drogi rzadziej użytkowane, o mniejszym znaczeniu komunikacyjnym, pozostawiono jako drogi gruntowe.

Tabela 35. Wyraz dróg gminnych w granicach miasta Szepietowo

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi /nazwa ulicy/	Rodzaj nawierzchni	Długość [m]
1	107748B	Ulica Sportowa	plyta betonowa, asfaltowa	359
2	107749B	Ulica Przemysłowa	asfaltowa	1009
3	107750B	Ulica Towarowa	asfaltowa	557
4	107751B	Ulica Nowy Świat	trylinka, żwir	316
5	107752B	Ulica Wincentego Witosa	asfaltowa	170
6	107753B	Ulica Krótka	asfaltowa	103
7	107754B	Ulica Ogrodowa	asfaltowa	1065
8	107755B	Ulica 1-go Maja	asfaltowa	774
9	107756B	Ulica Nowa	asfaltowa	402
10	107757B	Ulica Plac Stoneczny	asfaltowa	191
11	107758B	Ulica Brzozowa	asfaltowa	113
12	107759B	Ulica Św. Maksymiliana Kolbe	asfaltowa	177
13	107760B	Ulica Sienkiewicza	asfaltowa	1021
14	107761B	Ulica Bolesława Prusa	gruntowa	169
15	107762B	Ulica Cicha	gruntowa	99
16	107763B	Ulica Strażacka	asfaltowa	81
17	107764B	Ulica Robotnicza	asfaltowa	404
18	107765B	Ulica Wspólna	asfaltowa	138
19	107766B	Ulica Willowa	asfaltowa	76
20	107767B	Ulica Kardynała Stefana Wyszyńskiego	asfaltowa	390
21	107768B	Ulica Adama Asnyka	asfaltowa	53
22	107769B	Ulica Juliana Tuwima	asfaltowa	57
23	107770B	Ulica Sosnowa	asfaltowa	419
24	107771B	Ulica Adama Mickiewicza	żwirowa	173
25	107772B	Ulica Juliusza Słowackiego	asfaltowa	110
26	107773B	Ulica Piwna	asfaltowa	497
27	107774B	Ulica Kolejowa	asfaltowa	1494
28	107775B	Ulica Wąska	trylinka	100
29	107776B	Ulica Krzywa	asfaltowa	271
30	107777B	Ulica Majora Hubala	asfaltowa	208
31	107778B	Ulica Spacerowa	asfaltowa	107
32	107779B	Ulica Leśna	asfaltowa	296
33	107780B	Ulica Papieża Jana Pawła II	asfaltowa	446
34	107781B	Ulica Białostocka	asfaltowa	660

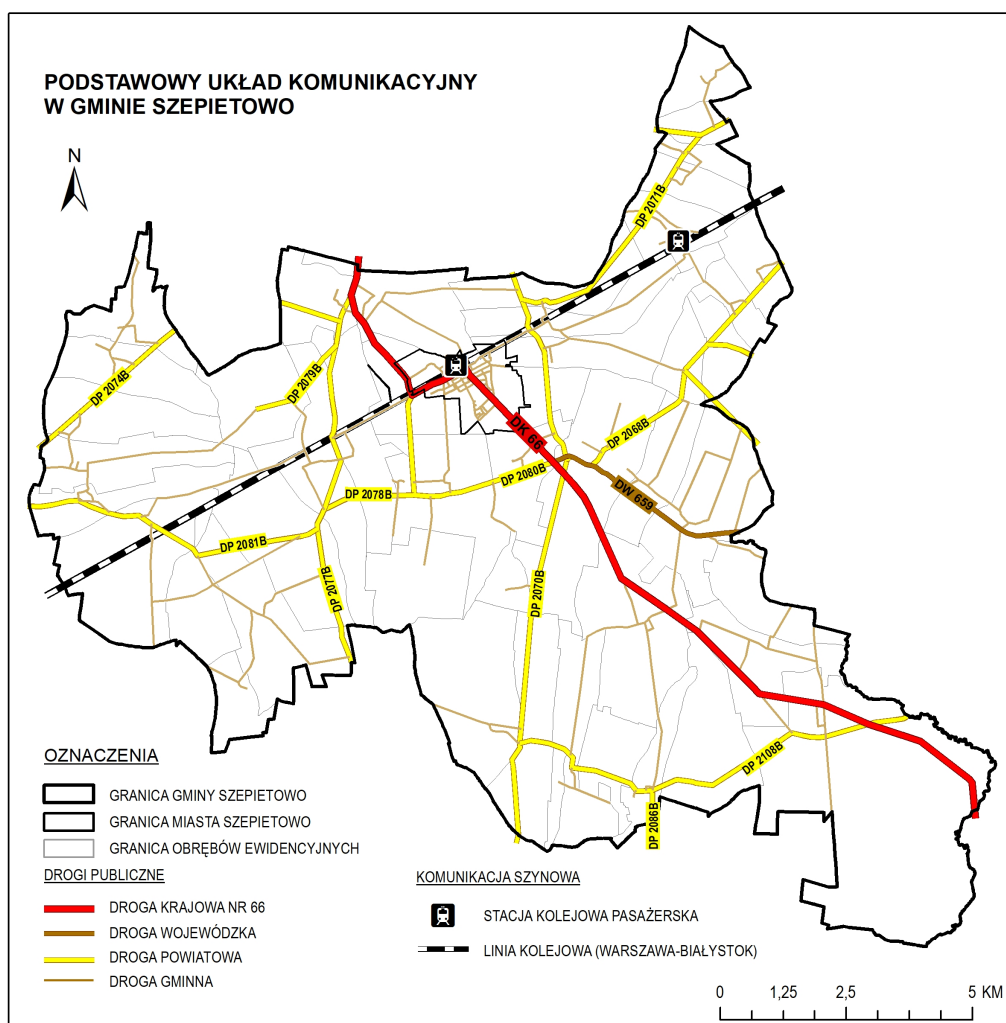

Tabela 36. Wykaz pozostałych dróg gminnych (utwardzonych) na obszarze gminy miejsko-wiejskiej Szepietowo

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi /nazwa drogi/	Rodzaj nawierzchni	Długość [m]
1.	107681B	Dąbrowa Dzieciel- Kamień Stary	asfaltowa	2722
2.	107682B	Ulica we wsi Kamień Rupie	gruntowa	233
3.	107683B	Kamień Rupie do dr. pow. Wys. Maz. -Dąbrowa Wlk.	żwirowa, gruntowa	928
4.	107684B	Kamień Stary do dr. pow. Wys. Maz. -Dąbrowa Wlk.	żwirowa	480
5.	107685B	Ulica we wsi Kamień Stary	gruntowa	315
6.	107686B	Dąbrowa Gogole-Dąbrowa Zabłotne	asfaltowa	1182
7.	107687B	Ulica we wsi Dąbrowa Gogole	brukowa, żwirowa	236
8.	107688B	Dąbrowa Dołęgi-Dąbrowa Zabłotne -Dąbrowa Wlk.	żwirowa, asfaltowa brukowa, gruntowa	4870
9.	107689B	Ulica we wsi Dąbrowa Zabłotne	brukowa, żwirowa	151
10.	107690B	Dąbrowa Zabłotne -Dąbrowa Kaski	asfaltowa	671
11.	107691B	Ulica we wsi Dąbrowa Kaski	asfaltowa	335
12.	107692B	Dąbrowa Kaski-Dąbrowa Łazy	żwirowa, gruntowa	684
13.	107693B	Dąbrowa Łazy-Dąbrowa Łazy kol.-Dąbrowa Nowa Wieś	żwirowa, gruntowa	2453
14.	107694B	Dąbrowa Moczydły-Dąbrowa Bybytki-Dąbrowa Łazy Kolonia	asfaltowa, gruntowa	3271
15.	107695B	Dąbrowa Bybytki-Dąbrowa Wilki	asfaltowa	1566
16.	107696B	Dąbrowa Wilki-Dąbrowa Tworki-Dąbrowa Nowa Wieś	asfaltowa, gruntowa	4052
17.	107697B	Dąbrowa Wilki- Dzikowiny	asfaltowa, żwirowa	2137
18.	107698B	Ulica we wsi Dąbrowa Tworki	asfaltowa	276
19.	107699B	Dąbrowa Dołęgi-Szepietowo Żaki-Dąbrowa Moczydły	gruntowa, żwirowa asfaltowa	2538
20.	107700B	Szepietowo Żaki- Dąbrowa Łazy	żwirowa, gruntowa	3627
21.	107701B	Ulica we wsi Szepietowo Żaki	asfaltowa	592
22.	107702B	Ulica we wsi Plewki	asfaltowa, żużlowa gruntowa	713
23.	107703B	Szepietowo- Szepietowo Janówka	asfaltowa	1774
24.	107704B	Ulica we wsi Szepietowo Janówka	asfaltowa	759
25.	107705B	Szepietowo Podleśne Stare- Szepietowo Janówka Kolonia	asfaltowa	752
26.	107706B	Ulica we wsi Szepietowo Podleśne Stare	asfaltowa	491
27.	107707B	Szepietowo Wawrzyńce- Szepietowo Podleśne Nowe	asfaltowa	1670
28.	107708B	Do wsi i przez wieś Nowe Gierałty	asfaltowa	698
29.	107709B	Ulica lipowa - Szepietowo Wawrzyńce	asfaltowa	2375
30.	107710B	Nowe Gierałty- Wojny Izdebnik Kolonia	gruntowa	1294
31.	107711B	Do wsi i przez wieś Wojny Izdebnik	asfaltowa	660
32.	107712B	Wojny Szuby Włociańskie - Dzikowiny	asfaltowa, gruntowa	2393
33.	107713B	Ulica we wsi Wojny Szuby Włociańskie	gruntowa	635
34.	107714B	Wojny Pogorzal- Wojny Pietrasze	asfaltowa, żwirowa	4060
35.	107715B	Wojny Pietrasze- Wojny Pietrasze Kolonia	asfaltowa, gruntowa	1132
36.	107716B	Wojny Pietrasze- Wojny Krupy Kolonia	żwirowa	391
37.	107717B	Do wsi Wojny Pogorzal	żwirowa	906
38.	107718B	Wojny Pogorzal- Warele Filipowicze	gruntowa	3363
39.	107719B	Ulica we wsi Warele Filipowicze	asfaltowa	158
40.	107720B	Ulica we wsi Warele Nowe	asfaltowa, gruntowa	200
41.	107721B	Do wsi Wyliny Ruś	asfaltowa	1044
42.	107722B	Ulica we wsi Wyliny Ruś	asfaltowa	583
43.	107723B	Wyliny Ruś- Wyszonki Kościelne	asfaltowa, gruntowa	2120
44.	107724B	Zalesie Nowe – Wyliny Ruś	asfaltowa, gruntowa	5400
45.	107613B	Zalesie Nowe - Kostry Noski	gruntowa	1023
46.	107725B	Ulica we wsi Zalesie Nowe	asfaltowa	150
47.	107726B	Wojny Pogorzal- Pułazie Świerże	gruntowa	1722
48.	107727B	Wojny Piecki – Pułazie Świerże	asfaltowa, gruntowa	1839
49.	107728B	Pułazie Świerże- Pułazie Świerże Kolonia	asfaltowa	1809
50.	107729B	Pułazie Świerże –Kostry Litwa	asfaltowa, gruntowa	2368
51.	107730B	Do wsi Pułazie Wojdyły- Kostry Litwa	żwirowa, asfaltowa	2001
52.	107615B	Pułazie Świerże- Wyszonki Posele-Kostry Noski	Żwirowa, asfaltowa	1240
53.	107731B	Wojny Piecki – Wojny Piecki Kolonia	żwirowa	2028
54.	107732B	Droga do wysypiska gminnego	żwirowa	935
55.	107733B	Ulica we wsi Dąbrówka Kościelna	gruntowa	575

56.	107734B	Ulica we wsi Dąbrówka Kościelna	żwirowa	330
57.	107735B	Średnica Pawłowieża- Stawiereje Podleśne	asfaltowa	2955
58.	107736B	Ulica we wsi Średnica Pawłowieża	asfaltowa	331
59.	107737B	Średnica Maćkowieża- Średnica Pawłowieża	asfaltowa	988
60.	107738B	Średnica Maćkowieża- Średnica Jakubowieża	asfaltowa	498
61.	107739B	Szymbory Andrzejowieża – Moczydły Stanisławowieża	gruntowa	1861
62.	107740B	Szymbory Włodki- Szymbory Jakubowieża	asfaltowa	1214
63.	107741B	Do wsi Szymbory Włodki	asfaltowa	292
64.	107742B	Jabłoń Kikolskie- Jabłoń Samsony	asfaltowa	1850
65.	107743B	Ulica we wsi Jabłoń Samsony	asfaltowa	153
66.	107744B	Przez wieś Moczydły Jakubowieża	asfaltowa	849
67.	107745B	Przez wieś Moczydły Stanisławowieża	asfaltowa	359
68.	107746B	Przez wieś Włosty Olszanka	asfaltowa	1071
69.	107747B	Włosty Olszanka – Szepietowo	gruntowa	1860

Rysunek 32. Podstawowy układ komunikacyjny w gminie Szepietowo

Opracowanie własne

Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Szepietowo przebiega dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa nr 6 relacji Warszawa – Białystok – Sokółka – Kuźnica Białostocka/Grodno. Linia stanowi fragment międzynarodowej linii E75 wymienionej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2000 r. w sprawie wykazu linii kolejowych, które ze względów gospodarczych, społecznych, obronnych lub ekologicznych mają znaczenie państwowe.

Linia kolejowa ma stanowić fragment linii kolejowej *Rail Baltica* łączącej Polskę z państwami bałtyckimi i Finlandią. Obecnie na terytorium krajów bałtyckich trwają prace projektowe, które zgodnie z harmonogramem mają wkrótce wejść w fazę realizacji.

Polski odcinek **Rail Baltica** to 341 km trasy kolejowej z Warszawy przez Białystok, Elk i Suwałki do granicy Polski z Litwą w Trakiszkach. Jest on modernizowany w ramach uchwalonego przez Radę Ministrów Krajowego Programu Kolejowego do 2023 r., którego realizatorem jest PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Nadzór nad realizacją całości programu sprawuje minister właściwy do spraw transportu.

Od 2017 r. linia kolejowa na terenie gminy jest modernizowana, planowane jest przystosowanie linii do prowadzenia ruchu pociągów pasażerskich z prędkością $V=160$ km/h, a elementów infrastruktury kolejowej do prędkości $V=200$ km/h.

Na linii odbywa się ruch osobowy dalekobieżny i regionalny oraz towarowy. Obsługę pasażerską na terenie gminy zapewniają: stacja Szepietowo oraz przystanek Szymbory-Andrzejowięta. Część obszaru gminy znajduje się także w zasięgu obsługi przystanku w miejscowości Jabłoń-Kościelna.

Stacja Szepietowo obsługuje połączenia regionalne, relacji Szepietowo-Białystok, oraz krajowe – w kierunku m.in. Białegostoku, Zielonej Góry, Łodzi Fabrycznej, Żywca, Warszawy. Przy dworcu wybudowano parking typu „Park and Ride”. Przystanek Szymbory-Andrzejowięta obsługuje wyłącznie połączenia regionalne.

Na przecięciu sieci drogowej i linii kolejowej funkcjonują przejazdy kolejowe. Większość z nich to przejazdy kategorii D i kategorii F. Nieliczne – dwa przejazdy w mieście Szepietowo oraz przejazd w miejscowości Szepietowo-Janówka, to przejazdy kategorii B, wyposażone w sygnalizatory świetlne i szlabany.

Komunikacja autobusowa

Na terenie miasta Szepietowo nie jest prowadzony transport publiczny w postaci wewnętrznej komunikacji autobusowej.

W ciągu dróg gminnych zlokalizowanych jest 29 przystanków, usytuowanych w zarówno w mieście Szepietowo, jak i na obszarze wiejskim. Głównym operatorem połączeń autobusowych na terenie gminy jest PKS Nova oddział Zambrów, oferujący połączenia m.in. w kierunku Białegostoku, Czyżewa, Łomży i miasta Wysokie Mazowieckie. Ponadto, w dni szkolne realizowane są kursy autobusów szkolnych, umożliwiającą dojazd do szkół dzieci i młodzieży zamieszkałych na obszarze wiejskim gminy.

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie gminy Szepietowo w wodę do celów bytowo - gospodarczych opiera się o ujęcia wód wglębnych trzeciorzędowych z Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 250 tys. m³/dobę.

Gminna sieć wodociągowa obsługiwana jest przez sześć stacji uzdatniania wody zlokalizowane przy ujęciach. Na terenie gminy istnieją następujące ujęcia wód podziemnych:

Tabela 36. Ujęcia wód podziemnych w gminie Szepietowo

Lokalizacja ujęcia wód podziemnych (Stacji Uzdatniania Wód)	Obszar zaopatrywany w wodę	Liczba studni	Zasoby eksploatacyjne	Średnia wydajność dobową
Szepietowo	południowa część miasta Szepietowo	2	62 m ³ /h	507 m ³ /dobę
Średnica	północna część miasta Szepietowo, Średnica - Maćkowiecia, Średnica - Pawłowiecia, Średnica - Jakubowiecia	1	15 m ³ /h	1500 m ³ /dobę
Wojny Krupy	Wojny-Szuby Włocisciańskie, Wojny-Szuby Szlacheckie, Wojny-Krupy, Wojny- Pietrasze, Wojny-Pogorzal, Wojny-Wawrzyńce, Warele - Filipowicze, Nowe Warele, Nowe Zalesie, Wyliny-Ruś	2	70 m ³ /h	900 m ³ /dobę
Nowe Szepietowo Podleśne	Nowe Gierałty, Wojny - Izdebnik, Nowe Szepietowo Podleśne, Szepietowo- Wawrzyńce, Szepietowo Podleśne, Szepietowo-	2	68,5 m ³ /h	761 m ³ /dobę

	Żaki, Szepietowo-Janówka, Dąbrowa-Moczydły, Dąbrowa-Wilki, Dąbrowa- Tworki, Dąbrowa-Bybytki, Dąbrowy-Łazy			
Dąbrowka Kościelna	Dąbrowka Kościelna, Wojny-Piecki, Pułazie-Świerże, Wyszonki-Posele, Pułazie-Wojdyły, Stawiereje-Podlesne, Stawiereje- Michałowięta, Moczydły- Stanisławowięta, Moczydły- Jakubowięta, Szymbory-Andrzejowięta, Szymbory- Włodki, Szymbory- Jakubowięta, Jabłoń-Kikolskie, Jabłoń-Samsony	2	48 m ³ /h	620 m ³ /dobę
Bryki (poza granicą gminy)	Włosty-Olszanka, Plewki, Dąbrowa-Dołęgi, Dąbrowa- Łazy, Dąbrowa-Kaski, Dąbrowa-Zablotne, Dąbrowa-Gogole, Stary Kamień, Kamień-Rupie	2	48 m ³ /h	761 m ³ /dobę

Infrastruktura techniczna na terenie miasta i gminy jest dość dobrze rozwinięta. W 2018 r. łącznie ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzystało ponad 92% ludności zamieszkującej gminę. Zaopatrzenie ludności w wodę następuje z sześciu wodociągów grupowych zbiorowego zaopatrzenia w wodę o łącznej długości 118,2 km, zasilanych z sześciu ujęć wód podziemnych i działających przy nich stacji uzdatniania wody z czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Woda ujmowana jest poprzez studnie głębinowe (studnie wiercone), nie wszystkie ujęcia posiadają strefę ochrony bezpośredniej. Obiekty te eksploatowane są przez Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie (zakład budżetowy gminy Szepietowo). Wszystkie miejscowości są podłączone do wodociągu gminnego. Poza jego zasięgiem znajdują się pojedyncze kolonie oraz rozproszone gospodarstwa. Dwie sieci wodociągowe zasilane z ujęć „Średnica” oraz „Dąbrowka Kościelna” są spięte w system pozwalający na awaryjny przesył wody.

Odprowadzanie ścieków

Ze względu na charakter gminy zbiorcza sieć kanalizacyjna nie obejmuje całego obszaru gminy Szepietowo. System kanalizacji sanitarnej funkcjonuje w mieście Szepietowo oraz miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce. Z danych GUS wynika, że na koniec roku 2018 korzystało z niego łącznie 30,2% mieszkańców gminy, z czego ponad 75% stanowili mieszkańcy miasta Szepietowo. Długość sieci kanalizacyjnej (bez przyłączy) w 2019 roku wynosiła 16,4 km. Ścieki komunalne są odprowadzane do oczyszczalni:

- mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków na bazie osadu czynnego w Szepietowie, o przepustowości 350-400 m³/d
- mechaniczno-biologicznej oczyszczalni typu Bioclar EG-3 w Szepietowie, oczyszczającej około 3,90 m³/d, zarządzanej przez Agencję Rezerw Materiałowych w Warszawie, Biuro Inwestycji i Eksploatacji Składnica w Szepietowie.

Zgodnie z uchwałą Nr XXII/171/20 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 29 grudnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 31 grudnia 2020 r., poz. 5577) została wyznaczona aglomeracja Szepietowo o równoważnej liczbie mieszkańców 2561, której obszar obejmuje miasto Szepietowo (od dnia 1 stycznia 2020 roku w nowych granicach zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz.U. 2019 r. poz. 1416) i położoną w gminie Szepietowo część miejscowości Szepietowo – Wawrzyńce. W ramach dotacji na terenie aglomeracji została wybudowana sieć kanalizacyjna umożliwiając kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej na tym terenie (zapewniająca poziom oczyszczania ścieków w aglomeracji zgodny z prawem krajowym i unijnym). Beneficjentem projektu jest Gmina Szepietowo i bezpośrednio jednostka organizacyjna gminy – Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie, który świadczy dla odbiorców usługi w zakresie wod-kan.

Gminna oczyszczalnia ścieków komunalnych zlokalizowana jest w mieście Szepietowo przy ul. Sportowej. Oczyszczalnia została wybudowana w 2003 r., a w 2013 r. przeszła modernizację (rozbudowa i doposażenie oczyszczalni), co wpłynęło na poprawę wydajności oraz usprawniło procesy oczyszczania ścieków. W zakresie przyszłych planów inwestycyjnych Zakładu Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie przewiduje się:

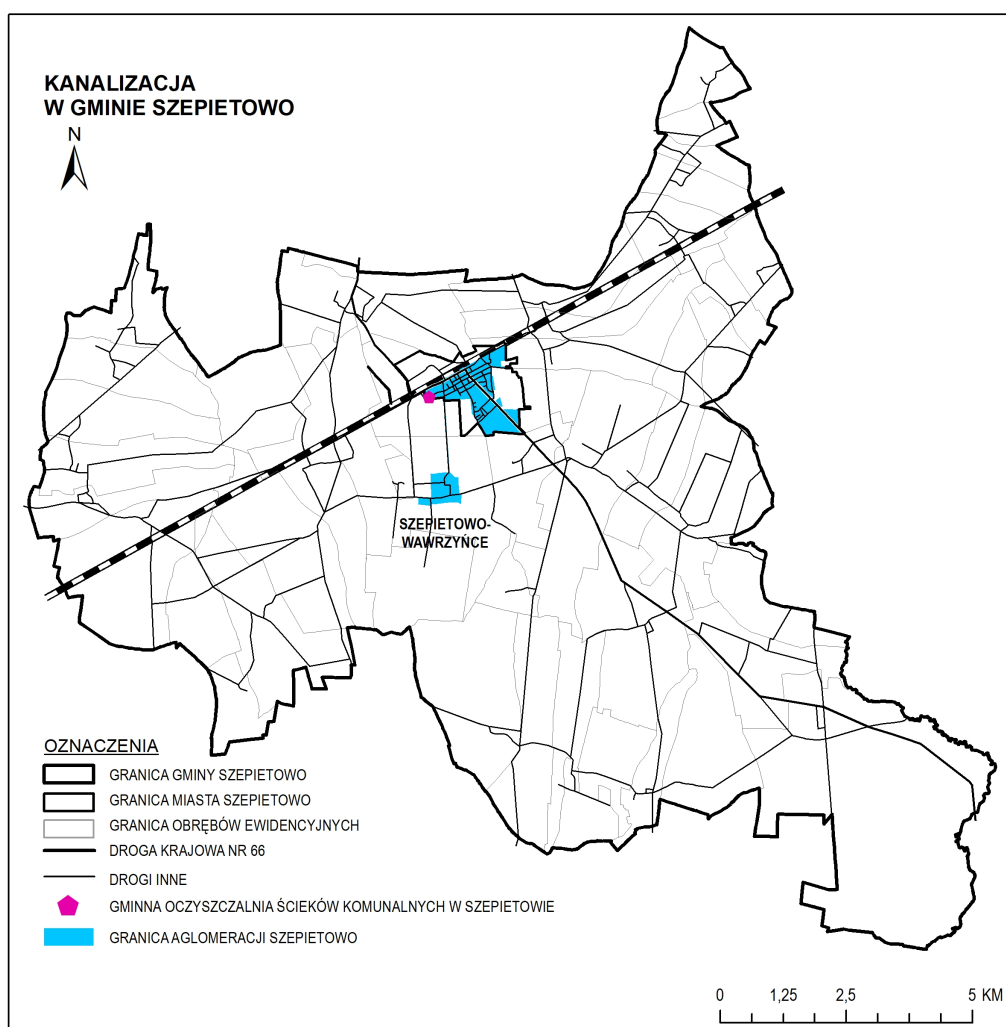
- modernizację sieci kanalizacji sanitarnej w Szepietowie: ul. Nowa, ul. 1 Maja, ul. Sportowa;

- budowę sieci kanalizacji sanitarnej w Szepietowie: ul. Mazowiecka i ul. Sportowa, ul. Główna;
- rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej na terenach wzdłuż ul. Białostockiej oraz na terenach objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego fragmentu działki o numerze ewidencyjnym 885/2 z obrębu Szepietowo w gminie Szepietowo (uchwała Nr XXXV/254/18 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 25 lipca 2018 r.);
- modernizację gminnej oczyszczalni ścieków komunalnych w Szepietowie w zakresie gospodarki osadowej. W ramach modernizacji przewiduje się doposażenie oczyszczalni w kratę ściekową i prasę taśmową oraz zmianę sposobu zagospodarowania osadów ściekowych z wykorzystaniem laguny hydrobotanicznej.

Pozostali mieszkańcy gminy korzystają głównie z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ze zbiorników bezodpływowych – szamb.

Na terenie gminy tylko częściowo na terenie miasta Szepietowo funkcjonuje kanalizacja deszczowa. W większości przypadków jednak wody opadowe i roztopowe są odprowadzane do gruntu, a wody z dróg do rowów odwadniających znajdujących się wzdłuż pasa jezdni.

Rysunek 33. Gospodarka ściekowa w aglomeracji Szepietowo

Opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XXII/171/20 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Szepietowo (Dz.U. Woj. Podlaskiego z dnia 31 grudnia 2020 r., poz. 5577)

Gazownictwo i ciepłownictwo

Jako że w strukturze osadniczej przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa, gmina nie posiada zbiorczej sieci ciepłowniczej. Lokalne sieci ciepłownicze działają przy Spółdzielni Mieszkaniowej w Szepietowie oraz Wspólnocie Mieszkaniowej miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce. Pozostałe budynki

ogrzewane są za pomocą indywidualnych źródeł ciepła. Przeważająca liczba mieszkańców do celów ogrzewania wykorzystuje piece centralnego ogrzewania opalane paliwami stałymi, w tym kotły węglowe, znacznie rzadziej piece indywidualne tzw. kozy i kominki z centralnym układem grzewczym (kocioł w pomieszczeniu wraz z grzejnikami). Niektóre budynki wyposażone są w ogrzewanie elektryczne.

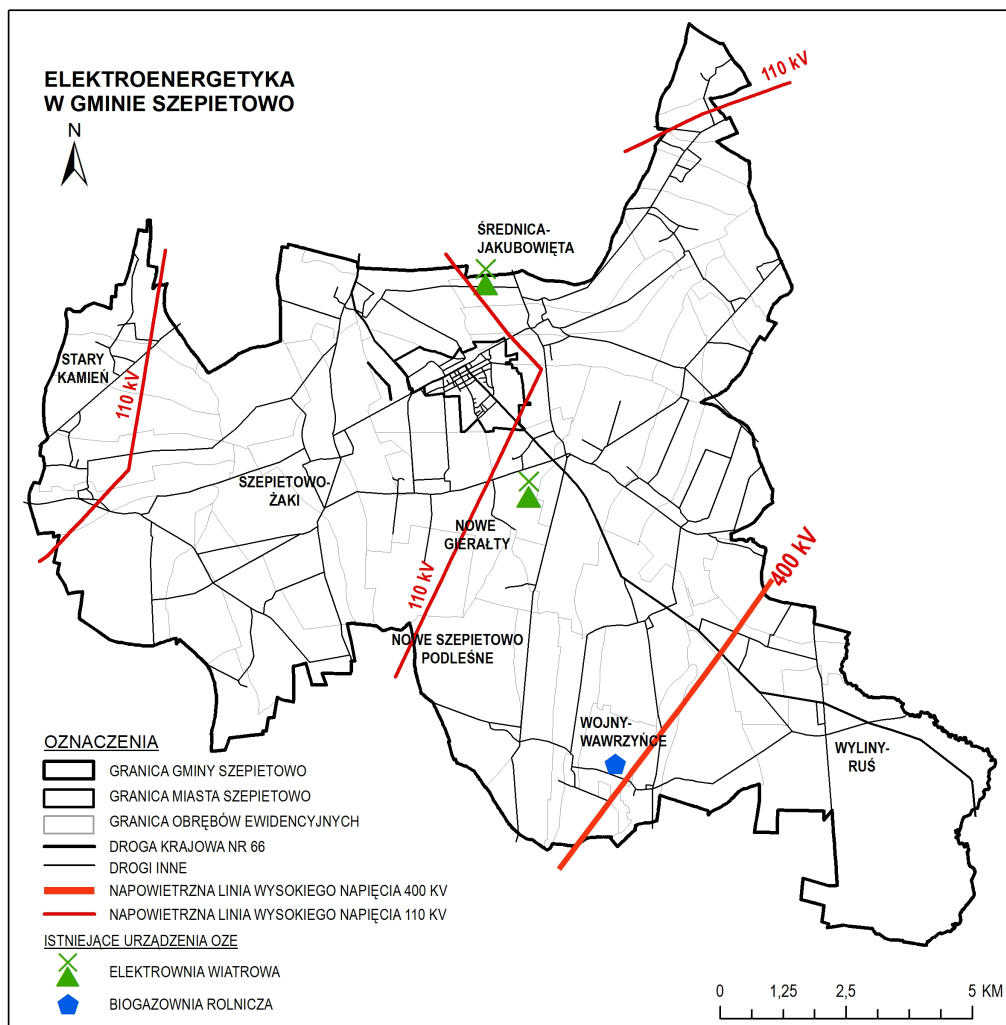
W Gminie Szepietowo jest system zaopatrzenia w gaz sieciowy, a przez północne tereny Gminy, na obszarze wsi Jabłoń-Samsony, Jabłoń-Kikolskie, Szymbory-Włodki, przebiega gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia relacji Białystok - Łomża. Z tego względu gaz jest wykorzystywany jako źródło energii.

Elektroenergetyka

Przez teren gminy przebiegają napowietrzne linie sieci elektroenergetycznej 400 kV i 110 kV. Zaopatrzenie terenów zabudowanych w energię elektryczną opiera się na systemie sieci 15 kV. Jej operatorem jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział w Białymstoku.

Na terenie gminy Szepietowo działają trzy źródła energii działające w technologii Odnawialnych Źródeł Energii podłączone do sieci energetycznej, o łącznej mocy 4 MW. Są to: dwie turbiny wiatrowe (o mocy 0,8 MW i 2 MW) – od 2013 roku, oraz jedna biogazownia rolnicza (2 MW) – od 2015 roku. Uwarunkowania środowiskowe są mało korzystne dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, turbiny pracują średnio około 2000 godzin rocznie.

Ponadto, od 2014 r. na obszarze gminy zainstalowano około 70 kolektorów słonecznych, wykorzystywanych głównie do ogrzania ciepłej wody użytkowej na potrzeby własne nieruchomości mieszkaniowych.

Rysunek 34. Zaopatrzenie w energię elektryczną w gminie Szepietowo

Opracowanie własne

Usuwanie odpadów

Gmina prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Szepietowo. Odbiór odpadów od mieszkańców odbywa się zgodnie z przyjętym harmonogramem odbioru odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych w oparciu o zawarte umowy odbioru odpadów z Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej w Zambrowie Sp. z o.o.

Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 888, z późn. zm.) nakłada na mieszkańców gminy i firmy zajmujące się odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych obowiązek zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny.

Głównymi rodzajami odpadów powstającymi na terenie gminy Szepietowo są odpady komunalne powstające w gospodarstwach domowych, drobnej działalności gospodarczo-handlowej oraz odpady typowe dla działalności rolniczej.

Rada Miejska w Szepietowie mając na uwadze zmianę przepisów podjęła uchwałę Nr XII/101/19 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty. Uchwała weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.

Do 2012 r. na terenie gminy Szepietowo działało Gminne składowisko odpadów w Dąbrówce Kościelnej. Teren byłego składowiska został poddany rekultywacji (data zakończenia rekultywacji 31.10.2012 r.) Zgodnie z założeniami Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego niesegregowane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do

składowania, kierowane są do Zakładu Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze. W granicach gminy Szepietowo prowadzony jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Szepietowie, do którego mieszkańcy gminy Szepietowo mogą dostarczać wyselekcjonowane odpady komunalne, są m.in. odpady z surowców recyklingowalnych, chemikalia, zużyte baterie i sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony i inne.

Wnioski

- ❖ **Istniejąca sieć drogowa jest wystarczająco rozbudowana, niezbędne jest jednak przeprowadzenie remontów dla dróg w złym stanie technicznym i wymiana nawierzchni na asfaltową dla dróg o największym znaczeniu;**
- ❖ **O ile to możliwe, należy dążyć do rozdzielenia ruchu samochodowego, pieszego i rowerowego na obszarach zabudowanych;**
- ❖ **Ze względu na rolnicze użytkowanie terenów i wykorzystywanie dróg publicznych również przez kombajny rolnicze, budowa i remont dróg powinny, o ile to możliwe, uwzględniać realizację szerszego pobocza, umożliwiającego zachowanie bezpieczeństwa i płynności ruchu pojazdów;**
- ❖ **Należy dążyć do zwiększenia bezpieczeństwa przejazdów kolejowych na terenie gminy Szepietowo;**
- ❖ **Sieć wodociągowa niemalże w całości zaopatruje tereny zurbanizowane, w dalszym ciągu jednak słabo wykształcona jest sieć kanalizacji sanitarnej oraz sieć gazowa, co częściowo związane jest z charakterystyką struktur osadniczych w gminie;**
- ❖ **Ze względów ekonomicznych na terenach rozproszonej zabudowy wsi nadal należy preferować rozwiązania indywidualne w zakresie odprowadzania ścieków, w szczególności przydomowych oczyszczalni ścieków;**
- ❖ **Należy uwzględniać ograniczenia w zagospodarowaniu terenów związane z istniejącą i projektowaną infrastrukturą techniczną, omówione w Rozdziale 11 niniejszego Studium;**
- ❖ **Gmina nie posiada własnego składowiska odpadów, a korzysta z Zakładu Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze.**

Rozdział 16

ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szepietowo uwzględnia się zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawarte w dokumentach strategicznych i planistycznych o znaczeniu ponadlokalnym takich jak: koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego. Uwzględnienie ww. zadań, będące przeniesieniem do ustaleń Studium pewnych ustaleń podjętych przez organy administracji publicznej lub Sejm RP, zapewnia wzajemną zgodność dokumentów planistycznych i pozwala na harmonijny rozwój kraju i zabezpieczenie możliwości realizacji inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym.

Najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym, dotyczącym przestrzennego zagospodarowania kraju, jest koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Zgodnie z wymogami ustawowymi zawarte w niej ustalenia i zalecenia zostały przeniesione do planów zagospodarowania województw.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020

Dla województwa podlaskiego została opracowana Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, przyjęta uchwałą Nr XXXI/374/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 9 września 2013 r. Dnia 25 czerwca 2018 r. Sejmik Województwa Podlaskiego przyjął uchwałę Nr L/475/18, zgodnie z którą przystąpiono do prac na aktualizację Strategii i przyjęto zasady, tryb i harmonogram tych prac.

Aktualna Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 opiera się na wizji województwa w horyzoncie czasowym do 2030 roku. W Strategii sformułowano trzy cele strategiczne:

1. Konkurencyjna gospodarka;
2. Powiązania krajowe i międzynarodowe;
3. Jakość życia.

U podstaw ich realizacji mają leżeć cele horyzontalne:

1. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze podstawą harmonii aktywności człowieka i przyrody;
2. Infrastruktura techniczna i teleinformatyczna otwierająca region dla inwestorów, mieszkańców, sąsiadów i turystów.

Jednymi z obszarów strategicznej interwencji, wskazanym w Strategii, są obszary wiejskie. W zakresie kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej tych obszarów podkreślono ważność ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed uszczupleniem na nieuzasadnione cele nierolnicze oraz poprawy jej jakości, w zakresie proekologicznej regulacji, stosunków wodnych, zalesień gruntów porolnych i struktury własnościowej. Wskazano również, że - z uwagi na przyjęty w regionie model energetyki rozproszonej, obszary wiejskie stanowią główne miejsca lokalizacji inwestycji dotyczących produkcji energii opartej na odnawialnych źródłach energii.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjęto uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. Plan uwzględnia zapisy dokumentów strategicznych sporządzonych na szczebli krajowym, w szczególności Strategii Rozwoju Kraju 2020 i koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

W analizie uwarunkowań wewnętrznych Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego Szepietowo wskazano jako jedno z małych miast i wsi gminnych, które pełnią ważne funkcje o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania, przy czym - zgodnie z zapisami Planu Zagospodarowania, Szepietowo pełni funkcję obsługi rolnictwa o znaczeniu regionalnym.

Celem strategicznym, wskazanym w Planie Zagospodarowania, jest: *„Zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni województwa podlaskiego sprzyjające rozwojowi społeczno-gospodarczemu, spójności społecznej i terytorialnej, konkurencyjności, sprawności funkcjonowania oraz wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, kulturowego i położenia przygranicznego.”*

Ponadto, wyznaczono 5 celów cząstkowych:

Cel 1 – dot. *„Zwiększenia konkurencyjności miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkiego Białegostoku, subregionalnych Łomży i Suwałk oraz powiatowych w zakresie jakości infrastruktury funkcji*

ponadlokalnych publicznych, potencjału gospodarczego, powiązań funkcjonalnych zewnętrznych i struktur przestrzennych zagospodarowania” – realizowany poprzez:

- a) stosowanie zasad rozwoju ich struktur przestrzennych,
- b) wsparcie rozwoju infrastruktury społecznej, gospodarczej oraz transportowej i technicznej o znaczeniu krajowym, regionalnym i ponadlokalnym.

Cel 2 – dot. *„Wzmocnienia spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego*” – realizowany poprzez:

- a) wzmocnienie zewnętrznych powiązań transportowych,
- b) zwiększenie wewnętrznej dostępności transportowej,
- c) ochronę i poprawę jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, organizacji funkcjonalnej wiejskiej sieci osadniczej i zagospodarowania małych miast i wsi,
- d) wsparcie modernizacji i rozwoju rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz otoczenia rolnictwa,
- e) poprawę zagospodarowania w małych miastach i wsiach,
- f) modernizację i rozwój zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego,
- g) wsparcie zagospodarowania obszaru funkcjonalnego przygranicznego,
- h) wsparcie wykorzystania specjalizacji terytorialnej.

Cel 3 – dot. *„Poprawy dostępności terytorialnej zewnętrznej i wewnętrznej województwa podlaskiego, poprzez rozwój infrastruktury transportowej ze zmniejszeniem kosztów środowiskowych, oraz telekomunikacyjnej i teleinformatycznej*” – realizowany poprzez:

- a) stosowanie zasad rozwoju infrastruktury transportowej,
- b) wzmocnienie powiązań drogowych województwa,
- c) rozwój systemów transportowych Białegostoku, Łomży i Suwałk,
- d) rozwój infrastruktury: kolejowej, komunikacji zbiorowej autobusowej, lotniczej, przejść granicznych, ruchu rowerowego, żeglugi wodnej i promowej województwa,
- e) rozwój infrastruktury telekomunikacji i teleinformatyki.

Cel 4 – dot. *„Osiągnięcia i utrzymania wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej i walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowych oraz racjonalne użytkowanie ich zasobów*” – realizowany poprzez:

- a) integrację zarządzania siecią ekologiczną województwa,
- b) zwiększanie obszarów chronionych sieci ekologicznej transgranicznych przyrodniczych i krajobrazowych województwa,
- c) przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej,
- d) wzmocnienie potencjału edukacyjnego i turystycznego,
- e) racjonalne gospodarowanie wodami i lasami,
- f) ochronę powierzchni ziemi, obszarów występowania złóż kopalin, powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami oraz przed hałasem,
- g) ochronę i racjonalne zagospodarowanie dziedzictwa kulturowego.

Cel 5 – dot. *„Zwiększenia odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego, naturalne i awariami przemysłowymi oraz jego zdolności obronnych i ochronnych*” – realizowany poprzez:

- a) stosowanie zasad rozwoju systemów energetycznych,
- b) rozwój systemów: elektroenergetycznego, gazowniczego, gazociągów przesyłowych, zaopatrzenia w ciepło i odnawialnych źródeł energii,
- c) zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania skutkom suszy,

- d) ograniczanie zagrożeń ruchami masowymi i osuwiskami ziemi,
- e) zabezpieczenia przed oddziaływaniem pól elektroenergetycznych,
- f) spełnienie wymogów zagospodarowania przestrzennego w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zapobiegania awariom przemysłowym.

Dokument zawiera następnie rozwinięcie celów cząstkowych oraz wytyczne dla ich realizacji.

Celem szczególnie odnoszącym się do gminy Szepietowo jest cel 2 – dot. *„wzmocnienia spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego”*.

W ramach tego celu szczególną uwagę zwrócono na konieczność wspierania modernizacji i rozwoju wiejskich obszarów funkcjonalnych. Stwierdza się, że modernizacja i rozwój tych obszarów będą kontynuowane na zasadzie wielofunkcyjności, z wykorzystaniem ich wewnętrznego potencjału oraz efektów dyfuzji procesów rozwojowych z ośrodków miejskich. Wielofunkcyjny rozwój wymagać będzie poprawy infrastruktury transportowej, telekomunikacyjnej, elektroenergetycznej średnich i niskich napięć, ochrony środowiska, a także infrastruktury społecznej. Na obszarach wiejskich, z dominującą trwałą funkcją rolniczą, konieczne będzie zwiększenie produktywności działalności rolniczej, w tym poprzez ochronę i racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Sformułowano zasady zagospodarowania przestrzennego rekomendowane do uwzględniania w sporządzanych przez samorządy gminne studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w planach miejscowych, dotyczące:

- ochrony oraz poprawy jakości i struktury rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- organizacji struktury funkcjonalnej sieci osadniczej obszarów wiejskich,
- poprawy i rozwoju zagospodarowania małych miast i wsi,
- poprawy i rozwoju infrastruktury turystycznej, wypoczynkowej i uzdrowiskowej.

Wiele spośród sformułowanych wytycznych szczególnie dotyczy gminy Szepietowo. Wskazano m.in.:

- w zakresie ochrony oraz poprawy jakości i struktury rolniczej przestrzeni produkcyjnej:
  - ograniczanie do niezbędnego minimum przeznaczania na cele nierolnicze gruntów rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej, strategicznych dla produkcji żywności, w szczególności w studiach i planach miejscowych wskazanych gmin, w tym między innymi gminy Szepietowo,
  - ograniczanie przeznaczania na cele nierolnicze zwartych kompleksów gruntów z przewagą III i IV klasy bonitacyjnej oraz zatorfiń i zabagnień stanowiących elementy lokalnej sieci ekologicznej, kształtującej stosunki hydrograficzne i klimatyczne,
  - wykluczanie lokalizacji zabudowy przemysłowej o dopuszczalnej wysokości emisji zanieczyszczeń mogących zawsze negatywnie oddziaływać na środowisko w wartościowych kompleksach gruntów rolnych i ich bezpośrednim sąsiedztwie,
  - zakazy likwidacji zalesień i zadrzewień śródpolnych ważnych dla ekologii, przeciwdziałania erozji powietrznej i wodnej gleb oraz rolniczego krajobrazu kulturowego,
  - regulację stosunków wodnych na obszarach rolniczych poza regionalną siecią ekologiczną, dla stworzenia optymalnych warunków hydrologicznych produkcji rolniczej, w tym modernizację istniejących systemów regulacyjnych,
  - dokonywanie zalesień gruntów porolnych i marginalnych dla produkcji rolniczej zgodnie z krajowym programem zwiększania lesistości, operatami rolno-leśnymi i planami miejscowymi,
  - tworzenie systemu zadrzewień i zakrzewień jako elementu zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, chroniącego przed erozją eoliczną i wodną, wzbogacającego tradycyjny uprawowy krajobraz rolniczy oraz sieć ekologiczną,
- w zakresie organizacji struktury funkcjonalnej sieci osadniczej obszarów wiejskich:
  - dostosowywanie rozwoju zabudowy i zagospodarowania terenów do odpowiednich uwarunkowań ekofizjograficznych i wymogów dokumentów ochrony sieci ekologicznych,
  - utrzymanie zwartości zabudowy miast i wsi poprzez:

- racjonalne wykorzystanie rezerw (plomb) w uzbrojonych terenach zurbanizowanych,
- przeznaczenie do zagospodarowywania w pierwszej kolejności zdegradowanych terenów i obiektów powojkowych i przemysłowych,
- wyznaczanie nowych terenów budowlanych na gruntach rolnych o możliwie najmniejszej wartości rolniczej, w bezpośrednim sąsiedztwie zwartej zabudowy,
- dostosowywanie ilości wyznaczanych terenów budowlanych do realnie prognozowanych potrzeb inwestycyjnych, z uwzględnieniem art. 10 ust. 1 pkt 7 oraz ust. 5-7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- odchodzenie od monofunkcyjności w przeznaczaniu terenów pod zabudowę na rzecz wielofunkcyjności wewnętrznie niekolizyjnej,
- wyposażenie małych miast i wsi, z priorytetem gminnych, w przestrzenie publiczne służące umacnianiu więzi społecznych – place, skwery, zieleń parkową,
- zmniejszanie odpływów wód opadowych i roztopowych do sieci kanalizacyjnych i odbiorników zewnętrznych przez retencję w terenach zabudowy,
- preferencję dla pozyskiwania inwestycji gospodarczych przez miasta i wsie z dominującą ponadlokalną funkcją produkcyjno-usługową,
- lokalizację zabudowy produkcyjno-usługowej poza zwartą zabudowę wyjątkowo, na terenach posiadających szczególnie dobrą dostępność kolejową i drogową,
- wykluczanie lokalizacji oraz eliminowanie zawsze uciążliwych dla środowiska obiektów z obszarów małych miast i wsi gminnych oraz innych wsi z dominującą funkcją turystyki i wypoczynku, w tym powiązanych z regionalną siecią ekologiczną,
- izolację przestrzennej kolizyjnej sanitarnie zabudowy.
- w zakresie poprawy i rozwoju infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej oraz uzdrowiskowej:
  - dostosowywanie zabudowy i zagospodarowania terenów infrastruktury turystycznej oraz wypoczynkowej do ekofizjograficznej chłonności i pojemności rekreacyjnej środowiska przyrodniczego,
  - koncentrację infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej w małych miastach oraz wsiach, w bezpośrednim sąsiedztwie ich zabudowy, oraz przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy, zwłaszcza letniskowej,
  - ochronę przed zawłaszczaniem na cele wypoczynku indywidualnego najatrakcyjniejszych dla rekreacji terenów na obrzeżach jezior i cieków wodnych, a przeznaczanie ich na cele rekreacji zbiorowej,
  - dostosowywanie programów zabudowy terenów turystycznych i wypoczynkowych do możliwości racjonalnego rozwiązania gospodarki ściekami, wodami opadowymi, odpadami i energetycznej,
  - priorytet wykorzystania na cele letniskowej zabudowy zagrodowej zbędnej dla celów rolniczych oraz terenów niezabudowanych w zwartej zabudowie wsi,
  - priorytet rewitalizacji i rewitalizacji obiektów zabytkowych, w tym architektury drewnianej zagrożonej degradacją, na cele turystyki i wypoczynku,
  - wyposażania projektowanych zespołów zabudowy letniskowej w niezbędne tereny wspólnego użytkowania, służące celom projektowym.

Ponadto:

- w zakresie ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i plany miejscowe powinny ustalać obowiązek i zasady:
  - zachowania, eksponowania oraz ochrony i przywracania do stanu właściwego zasobów i walorów zabytkowych,
  - ochrony i kształtowania harmonijnego, współczesnego krajobrazu kulturowego, z uwzględnieniem uwarunkowań historycznych i regionalnych,

- w zakresie ochrony prawidłowego funkcjonowania systemów energetycznych należy:
  - dla systemu elektroenergetycznego w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w planach miejscowych należy wyznaczyć pasy technologiczne od linii napowietrznych NN 400kV i 220kV oraz WN 110kV o szerokościach (licząc od osi linii w obie strony):
    - dla linii 400kV SE Miłosna – SE Stanisławów – SE Narew – 40 m,
    - dla linii WN 110kV – 20 m,
  - dla turbin wiatrowych, w celu prawidłowej ich lokalizacji w stosunku do linii elektroenergetycznych, należy uwzględnić wytyczne gestorów sieci tj. PSE i PGE,
- w zakresie przeciwdziałania fragmentacji ekologicznej wskazuje się:
  - ochronę i racjonalne wykorzystanie w procesie planowania potencjału środowiska przyrodniczego i obligatoryjnego wybierania rozwiązań mniej uciążliwych dla środowiska,
  - uwzględnienie ochrony przed kolizyjnymi funkcjami przestrzeni korytarzy ekologiczno-migracyjnych, w gminnych dokumentach planistycznych, przy wyznaczaniu terenów urbanizacji, a także przy projektowaniu ponadlokalnej infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej,
  - zwiększanie spójności przestrzeni przyrodniczej przez zalesienia gruntów,
  - wyznaczanie, w uzgodnieniu ze służbami ochrony przyrody, Studiach gmin obszarów rolnych o najwyższych walorach przyrodniczych, w celu wzmocnienia spójności przestrzeni przyrodniczej i ochrony tradycyjnego krajobrazu rolniczego,
  - zachowywanie i przywracanie drożności migracyjnym korytarzom rzeczonym i lądowym, poprzez stały monitoring i standaryzację budowy przejść ekologicznych,
- w zakresie polityki rozwoju energetyki odnawialnej rekomenduje się dostosowanie lokalizacji urządzeń energetyki odnawialnej, głównie farm wiatrowych, do wymogów ochrony środowiska, krajobrazu kulturowego i mieszkalnictwa, m.in. poprzez wykluczanie z potencjalnej lokalizacji farm wiatrowych terenów o wysokiej wartości dla produkcji rolnej, tj. zwartych kompleksów gruntów z przewagą klas III i IV.

Plan Zagospodarowania zawiera także wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych dla obszaru województwa podlaskiego w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra i Sejmik Województwa Podlaskiego.

Do najważniejszych zadań wynikających z zapisów nadrzędnych dokumentów planistycznych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych zaliczyć należy:

- **Podlaskie Centrum Innowacyjnych Technologii Sektora Rolno-Spożywczego (PCRS) wraz z Ośrodkiem Badawczo-Rozwojowym rolnictwa na obszarach wiejskich (Przedsięwzięcie warunkowe, do uzgodnienia z MNiSzW),**
- **Prace na linii kolejowej E75 na odc. Sadowne – Białystok wraz z robotami pozostałymi na odcinku Warszawa – Rembertów – Sadowne. zadanie w woj. podlaskim (Przedsięwzięcie priorytetowe),**
- **Rozbudowę kanalizacji sanitarnej do oczyszczalni ścieków w Szepietowie,**
- **Zbiornik Szepietowo – Janówka (SW11513) (mały zbiornik wodny, który ma zostać wybudowany w odpowiedzi na pilną potrzebę zwiększenia retencji wody w województwie; pow. 3,14 ha, poj. 15 000 m³),**
- **Kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki Płonki wraz z budowlami – 13,75 km.**

Rozdział 17

WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim określa obowiązek przygotowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego opracowywane są w ramach projektu "Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami" (ISOK). W dniu 22 października 2020 roku dla terenu gminy Szepietowo opublikowano Mapy Zagrożenia Powodziowego, dostępne na stronie internetowej pod adresem: wody.isok.gov.pl.

Zgodnie z art. 166 ust. 1 ustawy Prawo wodne obszary szczególnego zagrożenia powodzią (OSZP) uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, proponowane w studium zagospodarowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z art. 166 ust. 10 nie może:

- naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków,
- naruszać funkcjonowania infrastruktury krytycznej,
- utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym.

Ponadto zgodnie z przepisami odrębnymi na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania, a także lokalizowania nowych cmentarzy.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły stanowi iż: „Właściwym sposobem ochrony przed powodzią jest użytkowanie terenów zalewowych w sposób niewrażliwy na skutki zalania. Najskuteczniejszym i najważniejszym sposobem uniknięcia szkód na obszarach narażonych na zalanie wodami powodziowymi jest maksymalne ograniczenie ich zainwestowania...”

Gminny plan zarządzania kryzysowego wskazuje powódź jako jedno z podstawowych zagrożeń. Na terenie gminy do systemów bezpieczeństwa powodziowego zalicza się Systemy Ostrzeżeń Powodziowych oraz Systemy Reagowania na Powódź. Do głównych zadań należy informowanie o zagrożeniu oraz organizacja pomocy w skali szerszej niż pomoc indywidualna. W przypadku wystąpienia zagrożenia do prowadzenia akcji przygotowane są jednostki PSP oraz OSP. Ryzyko wystąpienia powodzi jest oceniane jako niskie, natomiast najważniejsze możliwe skutki powodzi to zalanie gruntów uprawnych, zalanie szamb, a także skażenie wód i gleb.

Zasięgi wód powodziowych na terenie gminy Szepietowo przedstawione w części graficznej studium pochodzą z Map Zagrożenia Powodziowego w formacie .shp dla gminy Szepietowo udostępnionych przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie.

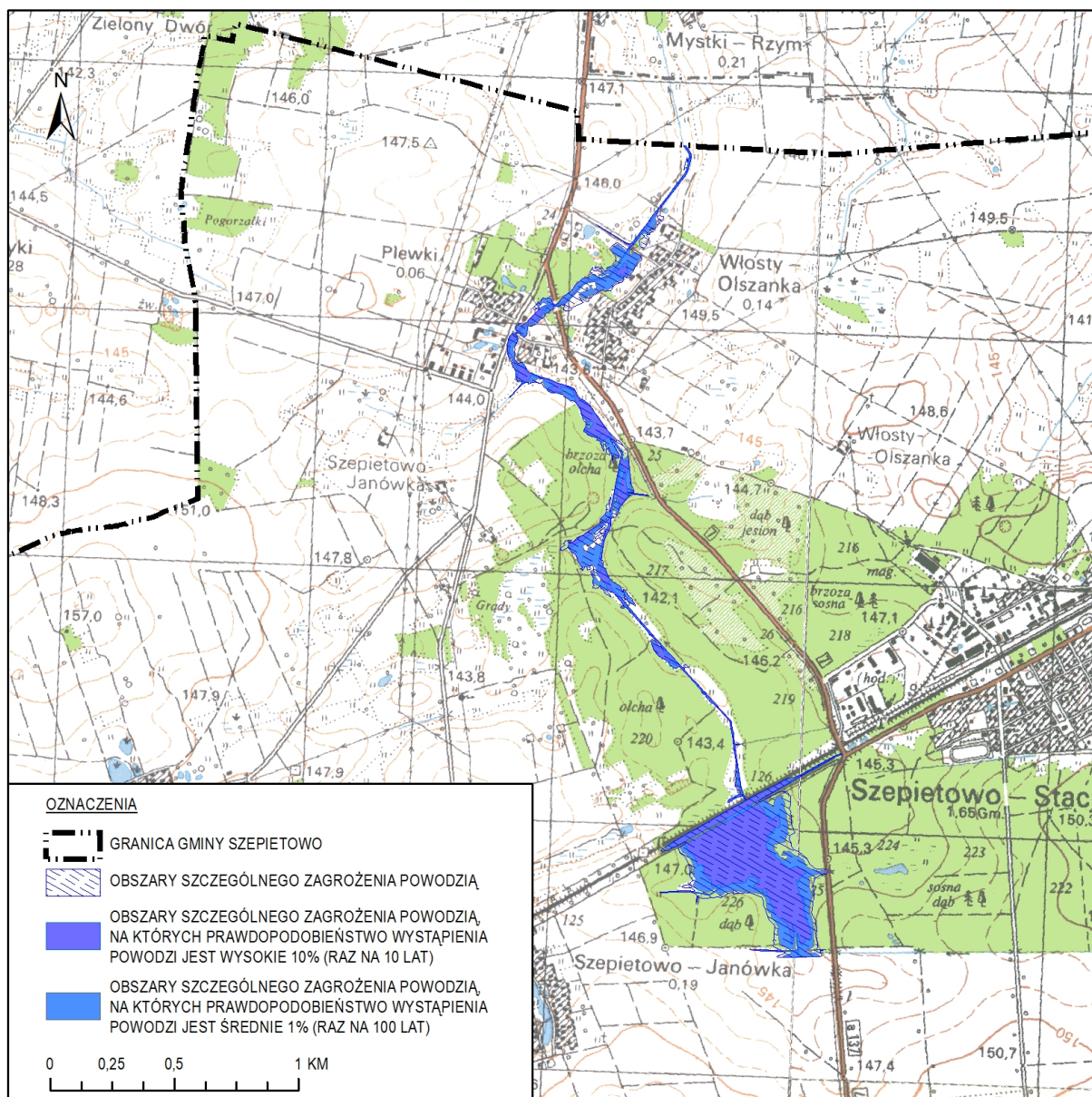
Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (OSZP) na terenie gminy Szepietowo zlokalizowane są w obrębie następujących cieków wodnych:

- dopływu rzeki Nurzec,
- Dopływu z Włostów-Olszanki.

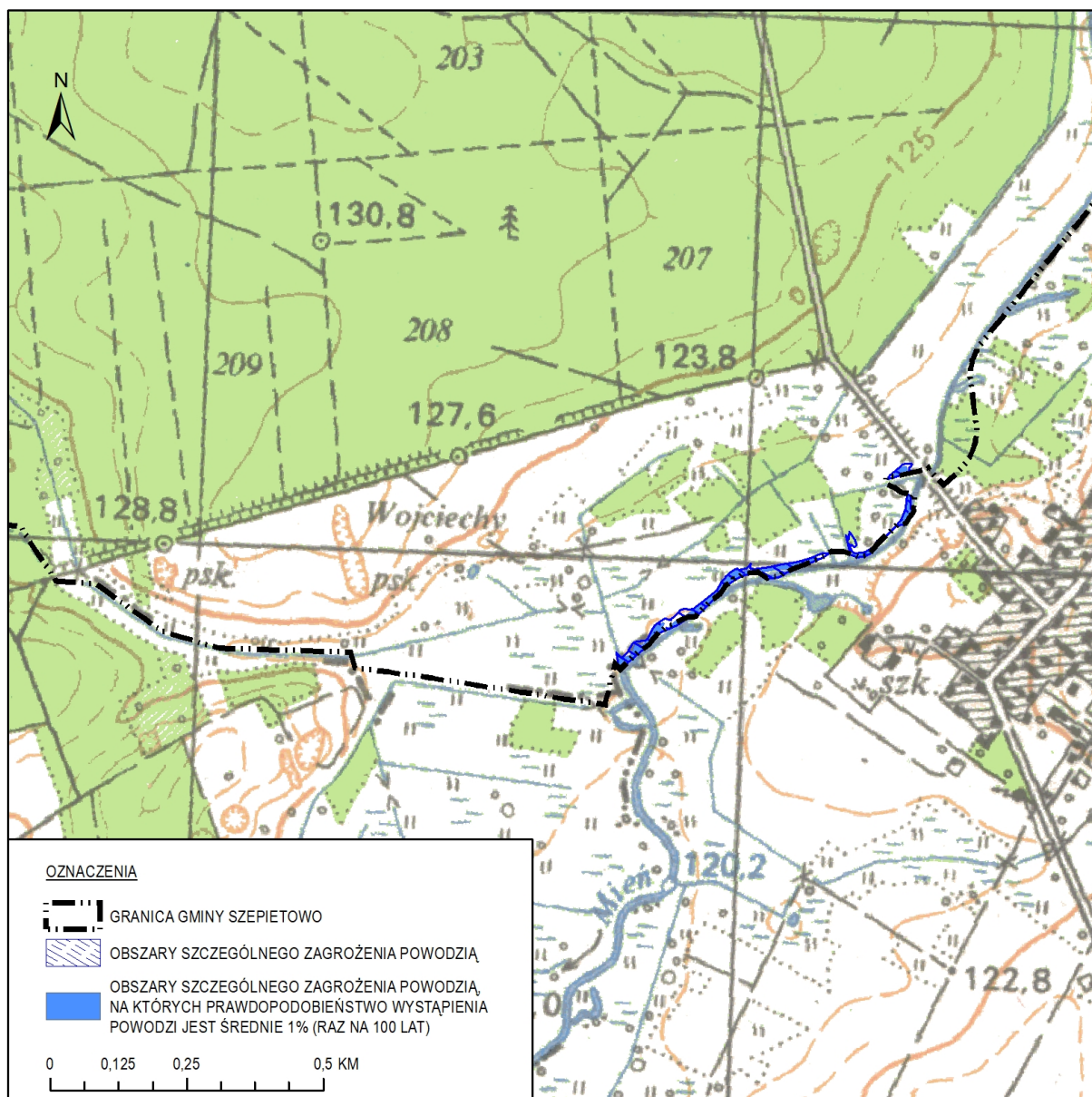
Na terenie gminy Szepietowo zidentyfikowano następujące kategorie obszarów, na których występuje zagrożenie powodziowe:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat).

Rysunek 35. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (OSZP) w północnej części gminy Szepietowo.

Opracowanie własne na podstawie Map Zagrożenia Powodziowego dla gminy Szepietowo, dostępne na stronie internetowej pod adresem: wody.isok.gov.pl.

Rysunek 36. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (OSZP) w południowej części gminy Szebietowo.

Opracowanie własne na podstawie Map Zagrożenia Powodziowego dla gminy Szebietowo, dostępne na stronie internetowej pod adresem: wody.isok.gov.pl.